

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Psikoloji Anabilim Dalı

Klinik Psikoloji Bilim Dalı

**OLUMLU VE OLUMSUZ ÇOCUKLUK ÇAĞI YAŞANTILARININ
YETİŞKİNLİK DÖNEMİ KİŞİLİK PSİKOPATOLOJİSİ DÜZEYİ İLE
İLİŞKİSİNDE KÜLTÜREL EĞİLİM ÖZELLİKLERİNİN
DÜZENLEYİCİ ROLÜNÜN İNCELENMESİ: KÜLTÜRLERARASI
BİR ÇALIŞMA**

Rumeysa GÜNAY ÖGE

Doktora Tezi

Ankara, 2024

OLUMLU VE OLUMSUZ ÇOCUKLUK ÇAĞI YAŞANTILARININ YETİŞKİNLİK DÖNEMİ
KİŞİLİK PSİKOPATOLOJİSİ DÜZEYİ İLE İLİŞKİSİNDE KÜLTÜREL EĞİLİM
ÖZELLİKLERİNİN DÜZENLEYİCİ ROLÜNÜN İNCELENMESİ: KÜLTÜRLERARASI
BİR ÇALIŞMA

Rumeysa GÜNAY ÖGE

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı

Doktora Tezi

Ankara, 2024

KABUL VE ONAY

Rumeysa GÜNAY ÖGE tarafından hazırlanan “Olumlu ve Olumsuz Çocukluk Çağı Yaşantılarının Yetişkinlik Dönemi Kişilik Psikopatolojisi Düzeyi ile İlişkisinde Kültürel Eğilim Özelliklerinin Düzenleyici Rolünün İncelenmesi: Kültürlerarası Bir Çalışma” başlıklı bu çalışma, 10/06/2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Elif BARIŞKIN (Başkan)

Doç. Dr. Sedat IŞIKLI (Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Zehra ÇAKIR (Üye)

Doç. Dr. Ayşe Bikem KARGI (Üye)

Doç. Dr. Emrah KESER (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof.Dr. Uğur ÖMÜRGÖNÜLŞEN

Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan "**Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge**" kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

10/06/2024

Rumeysa GÜNAY ÖGE

¹"Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge"

- (1) Madde 6. 1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
- (2) Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulunun** gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
- (3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, **tezin yapıldığı kurum** tarafından verilir *. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, **ilgili kurum ve kuruluşun önerisi** ile **enstitü** veya **fakültenin** uygun görüşü üzerine **üniversite yönetim kurulu** tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.
Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.
* Tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.**

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, **Doç. Dr. Sedat IŞIKLI** danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Rumeysa GÜNAY ÖGE

TEŞEKKÜR

Bu tezin ortaya çıkmasında ve tez süreci boyunca farklı aşamalarda katkısı bulunan tüm hocalarıma ve sevdiklerime teşekkürlerimi sunmak isterim. Öncelikle, tez danışmanım Doç. Dr. Sedat Işıklı'ya sonsuz desteği, güveni ve değerli katkıları için çok teşekkür ederim. Tez döneminin ötesinde genel olarak doktora sürecim boyunca akademik yolculuğumda daima yol gösterici olduğunuz ve her anlamda akademik gelişimime katkıda bulunduğunuz için size minnettarım. Tez izleme jürimde yer alan Prof. Dr. Elif Barışkın ve Dr. Öğr. Üyesi Zehra Çakır hocalarıma süreç boyunca tüm katkıları, emekleri ve destekleri için çok teşekkür ederim. Tez jürimde yer alarak değerli katkılarını sunan Doç. Dr. Ayşe Bikem Kargı ve Doç. Dr. Emrah Keser hocalarıma da kıymetli geribildirimleri ve destekleri için çok teşekkür ederim. Doktora eğitimim boyunca kendilerinden çok şey öğrendiğim ve daima desteklerini hissettiğim, Prof. Dr. Müjgan İnözü Mermerkaya hocam başta olmak üzere bölümdeki tüm hocalarıma teşekkür etmek isterim. Ayrıca, doktora sürecimde Japonya Waseda Üniversitesi'nde beni misafir eden ve akademik çalışmalarına çok değerli katkılar sunan, sonsuz desteğini her zaman hissettiğim Prof. Dr. Atsushi Oshio'ya çok teşekkür ederim.

Doktora eğitimimin keyifli ve güzel geçmesini sağlayan ve her zaman koşulsuz destekleriyle yanımda olan Ayşe Tuna, Damla Tufan ve Ezgi Trak'a, Hacettepe'de yollarımızın kesiştiği ve birlikte çok keyifli anılar biriktirdiğimiz Ayşe Vildan Acar Bayraktar, İlgün Bilekli Bilger, Fatmatüz Zehra Pehlivan, Göktürk Gök, Şule Selçuk, Zeynep Çakmak, Meryem Nur Şener Özdemir, Banu Çekçi, Elif Üzümcü Özdemir ve Aslı Yörük'e, sevgili oda arkadaşlarım Mübeccel Yeniada Kırseven ve İsmail İnan'a tüm kalbimle teşekkür ederim. Dönem arkadaşım ve kader ortağım Duygu Çap Kurşun'a, zorlukları ve güzellikleriyle paylaştığımız bütün bu süreç ve çok değerli desteği için teşekkür ederim; bu süreçte yol arkadaşım olup, daima yanımda olduğu için kendimi çok şanslı hissediyorum. Son 18 yıldır hayatımın her döneminde olduğu gibi doktora sürecimde de yanımda olan dostlarım, çoğu zaman aynı şehir, hatta aynı ülkede bulunamasak da her anıma eşlik edebilen Özlem ve Zeynep'e, güvenleri, destekleri ve paylaştığımız her şey için çok teşekkür ederim, iyi ki varsınız. Aynı

şekilde hayatımın pek çok döneminde olduğu gibi bu dönemine de en güzel şekilde eşlik eden Rana, Feyza, Münevver, Şeyda, Yeşim, Tuğba, Ceren, Pınar, Özge, Gonca, Zeynep, Merve ve Selina'ya tüm kalbimle teşekkür ederim.

Her zaman ve her koşulda olduğu gibi, doktora sürecimin her anında beni destekleyen, güvenen ve her zaman yanımda olan, bana güç veren ve bugünlere gelmemi sağlayan sevgili aileme çok teşekkür ederim, iyi ki varsınız. Japonya'daki aileme tüm destekleri için, özellikle Japonya'daki annem, kayınvalideme, bana uzak bir ülkede kendimi yuvamda hissettirdiği, uzak veya yakın mesafe fark etmeksizin sonsuz desteği, ilgisi, güveni ve anne sıcaklığıyla her zaman yanımda olduğu için çok teşekkür ederim, birlikte geçirdiğimiz her an ve paylaştığımız her şey için minnetarım. Bu zorlu yolculuğun keyifli ve kolay bir süreç olmasını sağlayan, her adımında sonsuz desteğini ve güvenini hissettiğim, ufkumu açan, sorunlara anında çözüm üreten, daima yanımda olan, bu tezin konusunun ortaya çıkmasından tamamlanmasına kadar en çok emeği olan, bu yolda pek çok fedakarlığı esirgemeyen sevgili eşime tüm kalbimle teşekkür ederim, her anımda olduğu gibi bu yolculukta da bana eşlik ettiği için kendimi çok şanslı hissediyorum.

Son olarak, lisansüstü eğitim hayatımı 2211 – Yurt İçi Doktora Burs Programı ile destekleyen TÜBİTAK'a akademik hayatıma yaptığı katkılardan dolayı teşekkür ediyorum.

ÖZET

GÜNAY ÖGE, Rumeysa. *Olumlu ve Olumsuz Çocukluk Çağı Yaşantılarının Yetişkinlik Dönemi Kişilik Psikopatolojisi Düzeyi ile İlişkisinde Kültürel Eğilim Özelliklerinin Düzenleyici Rolünün İncelenmesi: Kültürlerarası Bir Çalışma*, Doktora Tezi, Ankara, 2024.

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları kişilik psikopatolojisi için bir risk faktörü iken, çalışmalar olumlu çocukluk yaşantılarının kişilik psikopatolojisi düzeyini azalttığını göstermektedir. Kültürün ve kültürel yönelim özelliklerinin kişilik psikopatolojisi üzerinde etkili olduğu bilinmesine rağmen, çocukluk yaşantıları ve kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide bu faktörlerin rolüne ilişkin alan yazında bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle mevcut çalışmanın amacı, çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantıları ile kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültürel eğilim özelliklerinin düzenleyici rolünün kültürlerarası olarak incelenmesidir. Bu amaçla, öncelikle Japonca formu bulunmayan Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeği (ÇÇOYÖ)'nin Japonca'ya çevirisi yapılmış ve 300 katılımcının dahil olduğu bir örnekleme ölçeğin psikometrik özellikleri incelenmiştir. ÇÇOYÖ Japonca formunun geçerli ve güvenilir bir ölçek olarak kullanılabilceği görüldükten sonra, ana çalışmada 18-65 yaş aralığında, Türkiye (n=482) ve Japonya'dan (n=493) toplam 975 kişi katılımcı olarak yer almıştır. Çalışmada çocukluk çağı yaşantılarını değerlendirmek amacıyla "Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeği" ve "Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar Ölçeği", kişilik psikopatolojisini değerlendirmek amacıyla "SCID-5-SPQ", ve kültürel eğilim özelliklerini değerlendirmek amacıyla Benlik Kurgusu Ölçeği kullanılmıştır.

Çalışma değişkenleri arasındaki ilişkiler korelasyon analizi ile incelendikten sonra, çocukluk yaşantısı örüntüleri ve kültürün kişilik psikopatolojisi üzerindeki etkisi iki yönlü MANOVA ile incelenmiş, ardından çocukluk çağı yaşantılarının yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi düzeyi ile ilişkisinde kültür ve kültürel yönelimin rolü çift düzenleyici analizler ile test edilmiştir. Analizler sonucunda, çocukluk çağı olumlu yaşantıları arttıkça kişilik psikopatolojisi düzeyinin azaldığı, diğer yandan çocukluk çağı olumsuz yaşantıları arttıkça kişilik psikopatolojisi düzeyinin arttığı, çocukluk çağı örüntülerinin kişilik psikopatolojisi düzeyiyle ilişkisinin ise kültüre göre farklılaştığı görülmüştür. Çift düzenleyici analiz sonuçları ise, çocukluk çağı yaşantıları ile A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi arasındaki ilişkide kültür ve kültürel eğilim özelliklerinin düzenleyici rolünün anlamlı olduğuna, bireyin bireycilik veya toplulukçuluk eğilimi düzeyinin ve kültürün belirli kişilik psikopatolojisi düzeylerini artırabileceğine veya azaltabileceğine işaret etmektedir.

Anahtar Sözcükler

Olumlu çocukluk dönemi yaşantıları, olumsuz çocukluk dönemi yaşantıları, kültürel eğilim, kültür, bireycilik, toplulukçuluk, kişilik psikopatolojisi.

ABSTRACT

Günay Öge, Rumeysa. *The Moderator Role of Cultural Orientation in the Relationship Between Positive and Adverse Childhood Experiences and Personality Disorder Psychopathology Level On Adulthood: A Crosscultural Study*, PhD Dissertation, Ankara, 2024.

As childhood adversities are risk factors for personality psychopathology, studies show that positive childhood experiences reduce the personality psychopathology level. Although it is known that culture and cultural orientation have an impact on personality psychopathology, there is yet no study on the role of these factors in the relationship between childhood experiences and personality psychopathology. Therefore, the current study aims to cross-culturally examine the moderator role of cultural orientation in this relationship. To investigate this, firstly, the Benevolent Childhood Experiences (BCEs) Scale, which does not have a Japanese form, was translated into Japanese, and the scale's psychometric properties were examined in a sample of 300 participants. After it was seen that the BCEs Scale could be used as a valid and reliable scale, 975 participants aged 18-65 from Turkey (n=482) and Japan (n=493) were recruited for the main study. In this study, "BCEs Scale " and "Adverse Childhood Experiences Scale" were used to evaluate childhood experiences, "SCID-5-SPQ" was used to evaluate personality psychopathology, and the Self-Construal Scale was used to evaluate cultural orientation.

After correlation analysis, the effect of childhood experience patterns and culture on personality psychopathology was examined with two-way MANOVA. Then, the role of culture and cultural orientation in the relationship between childhood experiences and personality psychopathology was tested using double moderation analyses. Results showed that positive childhood experiences were negatively, but adverse childhood experiences were positively associated with personality psychopathology level. Also, it was found that the relationship between childhood experience patterns and the level of personality psychopathology differed according to culture. The results of the double moderation analyses indicated that the moderator role of culture and cultural orientation in the relationship between childhood experiences and personality psychopathology level was significant, and that the individual's level of individualism or collectivism and the culture may increase or decrease certain levels of personality psychopathology.

Keywords

Positive childhood experiences, adverse childhood experiences, cultural orientation, culture, individualism, collectivism, personality psychopathology.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	ii
ETİK BEYAN.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar DİZİNİ	xiii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xv
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE	2
1.1. KİŞİLİK PSİKOPATOLOJİSİ	2
1.2. ÇOCUKLUK ÇAĞI OLUMSUZ YAŞANTILARININ YETİŞKİNLİK DÖNEMİ KİŞİLİK PSİKOPATOLOJİSİ İLE İLİŞKİSİ	5
1.3. ÇOCUKLUK ÇAĞI OLUMLU YAŞANTILARININ YETİŞKİNLİK DÖNEMİ KİŞİLİK PSİKOPATOLOJİSİ İLE İLİŞKİSİ	9
1.4. ÇOCUKLUK ÇAĞI YAŞANTILARI İLE YETİŞKİNLİK DÖNEMİ KİŞİLİK PSİKOPATOLOJİSİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE KÜLTÜR ve KÜLTÜREL EĞİLİM ÖZELLİKLERİNİN ROLÜ	13
1.5. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE AMACI	18
1.6. ARAŞTIRMA SORULARI VE HİPOTEZLER	22
2. BÖLÜM: YÖNTEM.....	26
2.1. ÇOCUKLUK ÇAĞI OLUMLU YAŞANTILAR ÖLÇEĞİNİN JAPONCA'YA UYARLANMASI VE PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ.....	26
2.1.1. Örneklem.....	26
2.1.2. Veri Toplama Araçları	26

2.1.2.1. Sosyodemografik Veri Formu	26
2.1.2.2. Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeği (ÇÇOYÖ).....	27
2.1.2.3. Adölesan Dayanıklılık Ölçeği (ADÖ)	27
2.1.2.4. Algılanan Stres Ölçeği (ASÖ).....	27
2.1.2.5. Genel İyi Hali İndeksi (GİHİ)	27
2.1.3. İşlem.....	28
2.1.4. Verilerin Analizi	28
2.2. ÇOCUKLUK ÇAĞI YAŞANTILARININ YETİŞKİNLİK DÖNEMİ KİŞİLİK PSİKOPATOLOJİSİ DÜZEYİ İLE İLİŞKİSİNDE KÜLTÜR VE KÜLTÜREL EĞİLİM ÖZELLİKLERİNİN ROLÜNÜN İNCELENMESİ ...	29
2.2.1. Örneklem.....	29
2.2.2. Veri Toplama Araçları	29
2.2.2.1. Sosyodemografik Veri Formu	30
2.2.2.2. Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeği	30
2.2.2.3. Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar Ölçeği	30
2.2.2.4. Benlik Kurgusu Ölçeği (BKÖ)	31
2.2.2.5. DSM-5 Kişilik Sormacası Taraması için Yapılandırılmış Klinik Görüşme (SCID-5-SPQ)	31
2.2.3. İşlem.....	31
2.2.4. Verilerin Analizi	32
3. BÖLÜM: BULGULAR	34
3.1. ÇOCUKLUK ÇAĞI OLUMLU YAŞANTILAR ÖLÇEĞİNİN JAPONCA'YA UYARLANMASI VE PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİNE YÖNELİK ÇALIŞMANIN BULGULARI	34
3.1.1. Tanımlayıcı İstatistikler.....	34
3.1.2. Faktör Yapısı	34
3.1.3. Ölçüt Bağıntılı Geçerlik	35
3.1.4. İç Tutarlılık ve Test-tekrar Test Güvenirliği	36

3.2. ÇOCUKLUK ÇAĞI OLUMLU VE OLUMSUZ YAŞANTILARININ YETİŞKİNLİK DÖNEMİ KİŞİLİK PSİKOPATOLOJİSİYLE İLİŞKİSİNDE KÜLTÜR VE KÜLTÜREL EĞİLİM ÖZELLİKLERİNİN DÜZENLEYİCİ ROLÜNE YÖNELİK BULGULAR	37
3.2.1. Tanımlayıcı İstatistikler ve İki Ülke Arasında Çalışma Değişkenleri Arasındaki Farkların Test Edilmesine Yönelik Analiz Bulguları....	37
3.2.2. Çalışma Değişkenleri Arasındaki Korelasyon Katsayılarına İlişkin Bulgular	40
3.2.3. Çocukluk Yaşantısı Örüntüleri ve Kültürün Yetişkinlik Dönemi Kişilik Psikopatolojisi Düzeyi ile İlişkisine Yönelik Bulgular	41
3.2.4. Çocukluk Çağı Olumlu ve Olumsuz Yaşantılarının A Kümesi Kişilik Psikopatolojisiyle İlişkisinde Kültür ve Kültürel Eğilim Özelliklerinin Düzenleyici Rolüne İlişkin Bulgular	45
3.2.4.1. Paranoid Kişilik Psikopatolojisi Düzeyine İlişkin Bulgular	48
3.2.4.2. Şizoid Kişilik Psikopatolojisi Düzeyine İlişkin Bulgular	50
3.2.4.3. Şizotipal Kişilik Psikopatolojisi Düzeyine İlişkin Bulgular.	53
3.2.5. Çocukluk Çağı Olumlu ve Olumsuz Yaşantılarının B Kümesi Kişilik Psikopatolojisiyle İlişkisinde Kültür ve Kültürel Eğilim Özelliklerinin Düzenleyici Rolüne İlişkin Bulgular	56
3.2.5.1. Antisosyal Kişilik Psikopatolojisi Düzeyine İlişkin Bulgular	58
3.2.5.2. Sınırdaki Kişilik Psikopatolojisi Düzeyine İlişkin Bulgular...	60
3.2.5.3. Narsisistik Kişilik Psikopatolojisi Düzeyine İlişkin Bulgular	63
3.2.5.4. Histriyonik Kişilik Psikopatolojisi Düzeyine İlişkin Bulgular	66
3.2.6. Çocukluk Çağı Olumlu ve Olumsuz Yaşantılarının C Kümesi Kişilik Psikopatolojisiyle İlişkisinde Kültür ve Kültürel Eğilim Özelliklerinin Düzenleyici Rolüne İlişkin Bulgular	68
3.2.6.1. Bağımlı Kişilik Psikopatolojisi Düzeyine İlişkin Bulgular ..	71
3.2.6.2. Çekingen Kişilik Psikopatolojisi Düzeyine İlişkin Bulgular	73
3.2.6.3. Obsesif-Kompulsif Kişilik Psikopatolojisi Düzeyine İlişkin Bulgular	76

4. BÖLÜM: TARTIŞMA.....	80
4.1. ÇOCUKLUK ÇAĞI OLUMLU YAŞANTILAR ÖLÇEĞİNİN JAPONCA'YA UYARLANMASI VE PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİNE YÖNELİK ÇALIŞMANIN DEĞERLENDİRİLMESİ ..	81
4.2. ÇOCUKLUK ÇAĞI OLUMLU VE OLUMSUZ YAŞANTILARININ YETİŞKİNLİK DÖNEMİ KİŞİLİK PSİKOPATOLOJİSİYLE İLİŞKİSİNDE KÜLTÜR VE KÜLTÜREL EĞİLİM ÖZELLİKLERİNİN DÜZENLEYİCİ ROLÜNE YÖNELİK BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ	85
4.2.1. Çalışma Değişkenleri Açısından Kültürlerarası Farklılıkların Değerlendirilmesi	85
4.2.2. Çocukluk Yaşantısı Örüntüleri ve Kültürün Yetişkinlik Dönemi Kişilik Psikopatolojisi Düzeyi ile İlişkisinin Değerlendirilmesi	89
4.2.3. Çocukluk Çağı Olumlu ve Olumsuz Yaşantılarının A Kümesi Kişilik Psikopatolojisiyle İlişkisinde Kültür ve Kültürel Eğilim Özelliklerinin Düzenleyici Rolünün Değerlendirilmesi.....	91
4.2.4. Çocukluk Çağı Olumlu ve Olumsuz Yaşantılarının B Kümesi Kişilik Psikopatolojisiyle İlişkisinde Kültür ve Kültürel Eğilim Özelliklerinin Düzenleyici Rolünün Değerlendirilmesi.....	93
4.2.5. Çocukluk Çağı Olumlu ve Olumsuz Yaşantılarının C Kümesi Kişilik Psikopatolojisiyle İlişkisinde Kültür ve Kültürel Eğilim Özelliklerinin Düzenleyici Rolünün Değerlendirilmesi.....	96
4.2.6. Genel Tartışma	98
4.3. ÇALIŞMANIN KLİNİK DOĞURGULARI.....	101
4.4. SINIRLILIKLAR VE GELECEK ÇALIŞMALAR İÇİN ÖNERİLER.....	103
SONUÇ.....	107
KAYNAKÇA	110
EK 1. ORIJİNALLİK RAPORU	124
EK 2. ETİK KOMİSYON MUAFİYETİ FORMU	126
EK 3. BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU - TÜRKÇE.....	127
EK 4. BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU - JAPONCA	128
EK 5. DEMOGRAFİK FORM - TÜRKÇE	129
EK 6. DEMOGRAFİK FORM - JAPONCA.....	131

EK 7. ÇOCUKLUK ÇAĞI OLUMLU YAŞANTILAR ÖLÇEĞİ- TÜRKÇE	133
EK 8. ÇOCUKLUK ÇAĞI OLUMLU YAŞANTILAR ÖLÇEĞİ- JAPONCA.....	134
EK 9. ÇOCUKLUK ÇAĞI OLUMSUZ YAŞANTILAR ÖLÇEĞİ- TÜRKÇE	135
EK 10. ÇOCUKLUK ÇAĞI OLUMSUZ YAŞANTILAR ÖLÇEĞİ- JAPONCA	136
EK 11. BENLİK KURGUSU ÖLÇEĞİ - TÜRKÇE	137
EK 12. BENLİK KURGUSU ÖLÇEĞİ – JAPONCA.....	138
EK 13. BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU – ÖLÇEK ÇALIŞMASI	140
EK 14. DEMOGRAFİK FORM– ÖLÇEK ÇALIŞMASI	141
EK 15. ADÖLESAN DAYANIKLILIK ÖLÇEĞİ – JAPONCA.....	143
EK 16. ALGILANAN STRES ÖLÇEĞİ – JAPONCA	144
EK 17. GENEL İYİLİK HALİ İNDEKSİ – JAPONCA	145

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeği'nin Japonca formu'nun faktör yükleri.....	35
Tablo 2. ÇÇÖYÖ-JF, ADÖ, ASÖ ve GİHİ arasındaki korelasyonlar, ölçeklere ait ortalama ve standart sapma değerleri.....	36
Tablo 3. Bağımsız örneklem için <i>t</i> -testi bulguları	40
Tablo 4. Çalışma değişkenleri arasındaki korelasyon katsayıları, değişkenlere ait ortalama ve standart sapma değerleri.....	41
Tablo 5. İki ülke ve çocukluk yaşantısı örüntülerine göre kişilik psikopatolojisi alt ölçeklerinin ortalama ve standart sapma değerleri.....	42
Tablo 6. İkili karşılaştırma bulguları.....	43
Tablo 7. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının A kümesi kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi.....	46
Tablo 8. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının A kümesi kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi.....	47
Tablo 9. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının paranoid kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi.....	49
Tablo 10. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının şizoid kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi.....	51
Tablo 11. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının şizoid kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi.....	52
Tablo 12. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının şizotipal kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi.....	54
Tablo 13. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının B kümesi kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi	57
Tablo 14. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının B kümesi kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi	58
Tablo 15. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının sınırda kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi	62
Tablo 16. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının sınırda kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi	63

Tablo 17. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının narsisistik kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi	65
Tablo 18. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının histriyonik kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi	67
Tablo 19. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının histriyonik kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi	68
Tablo 20. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının C kümesi kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi	69
Tablo 21. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının C kümesi kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi	70
Tablo 22. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının C kümesi kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi	71
Tablo 23. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının bağımlı kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi	72
Tablo 24. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının bağımlı kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi	73
Tablo 25. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının çekingen kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi	74
Tablo 26. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının obsesif kompulsif kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi	77

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Çocukluk çağı olumsuz yaşantı türleri ve ülkeye göre yüzdelik değerleri	38
Şekil 2. Çocukluk çağı olumlu yaşantı türleri ve ülkeye göre yüzdelik değerleri	38
Şekil 3. Çocukluk yaşantısı örüntülerinin Türkiye ve Japonya örneklemelerinde dağılımı	39
Şekil 4. Kişilik psikopatolojisi düzeyleri üzerinde çocukluk yaşantısı örüntüleri ve kültürün etkileşim etkisi	44
Şekil 5. Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve A kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici etkisi.....	46
Şekil 6. Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve paranoid kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici etkisi.....	49
Şekil 7. Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve şizoid kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici etkisi	51
Şekil 8. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının şizoid kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi	52
Şekil 9. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının şizotipal kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi	54
Şekil 10. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının B kümesi kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi.....	58
Şekil 11. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının sınırda kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi.....	61
Şekil 12. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının sınırda kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi.....	63
Şekil 13. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının narsistik kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi.....	64
Şekil 14. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının C kümesi kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi.....	69
Şekil 15. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının çekingen kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi	74

GİRİŞ

İhmal ve istismar başta olmak üzere olumsuz çocukluk dönemi yaşantıları kişilik bozuklukları için bir risk faktörü olarak nitelendirilmekte (Millon ve ark., 2004; Pretzer ve Beck, 1996, Young ve ark., 2003) ve yakın zamanlı araştırma sonuçları, olumlu çocukluk yaşantılarının kişilik psikopatolojisi riskini azalttığını göstermektedir (Gunay-Oge ve ark., 2020a; Skodol ve ark., 2007). Bu nedenle, çocukluk yaşantılarının yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisine olan etkisi incelenirken olumlu ve olumsuz çocukluk yaşantılarının birlikte ele alınması önem taşımaktadır. Alan yazında ayrıca kişilik psikopatolojisinin gelişiminde çocukluk yaşantıları ve kültür arasındaki etkileşime de vurgu yapılmaktadır (Mulder, 2012). Kültürün çocukluk yaşantılarını biçimlendirme (Kardiner ve Linton, 1939; Millon ve ark., 2004) ayrıca bu yaşantıların çocuk için anlamını belirleme ve dolayısıyla etkisini düzenleneme rolü bulunmaktadır (Kağıtçıbaşı, 2019). Kültürün kişilik psikopatolojisine etkisi ve kişilik psikopatolojisi açısından kültürlerarası farklılıklar başta epidemiyolojik çalışmalar olmak üzere, pek çok araştırma kapsamında incelenmiş olsa da (Gawda, 2018) alan yazında çocukluk yaşantıları ve kişilik psikopatolojisi arasındaki ilişkide kültürün rolüne ilişkin bir çalışmaya rastlanmamıştır. Toplumsal düzeyde kültürün etkisine ek olarak, bir toplum içinde yaşayan bireylerin kültürel yönelimlerinin birbirinden farklı özellikler gösterebileceğinden (Triandis, 2004) ve bu alanda yapılan önceki çalışmalar da bireysel düzeyde kültürel eğilim özelliklerinin kişilik psikopatolojisi ile ilişkili olduğuna işaret ettiğinden (Konrath ve ark., 2009), bu ilişkide bireyin bireyci ve toplulukçu eğilim düzeyinin de göz önünde bulundurulması oldukça önemlidir. Alan yazındaki bu önemli boşluktan hareketle bu tez çalışmasının amacı, çocukluk dönemindeki olumlu ve olumsuz yaşantılar ile yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültürel eğilim özelliklerinin düzenleyici rolünün kültürlerarası olarak incelenmesidir. Araştırma sonuçlarının, kişilik bozuklukları alanına koruyucu ve risk faktörlerinin birlikte ele alınmasına ek olarak kültürel faktörlerin de dahil edildiği çok yönlü ve bütüncül bir bakış açısı kazandırması beklenmektedir. Bu bölümde, alan yazındaki bulgulara ve kuramsal altyapıya değinilmiş, ayrıca araştırmanın önemi ve hipotezlerine yer verilmiştir.

1. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. KİŞİLİK PSİKOPATOLOJİSİ

Kişilik; bireyde organize halde bulunan, görece sürekli olan ve kişinin içsel, fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşimleri ve bunlara uyumu üzerinde belirleyici olan bir dizi kişilik özellikleri ve psikolojik mekanizmaların bütününe işaret eder (Larsen ve Buss, 2008). Kişilik özellikleri; bireylerin birbirinden farklı ve benzer olduğu yönleri tanımlayan karakteristik özelliklerdir. Bu özellikler, bir bakıma bireyin “ortalama yönelimleri” olarak da tanımlanabilir (Larsen ve Buss, 2008). Kişilik işlevselliğinde şahsi ve kişiler arası düzeyde bozulma olması ve bireyde patolojik kişilik özelliklerinin bulunması ise DSM-5’e göre kişilik bozukluğu olarak adlandırılmaktadır (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013). Kişilik bozuklukları A, B ve C kümesi olmak üzere genel olarak üç grupta incelenmektedir.

A kümesi kişilik bozuklukları arasında paranoid, şizoid ve şizotipal kişilik bozukluğu yer almaktadır. Bu gruptaki kişilik bozukluklarının ortak özelliği sosyal uygunsuzluk ve sosyal çekilmedir. Paranoid kişilik bozukluğunun karakteristik özellikleri arasında diğer insanlara karşı güvensizlik ve şüphencilik bulunur. Bu kişilik bozukluğuna sahip bireylerde düşmanlık, patolojik kıskançlık, kin ve tehdit altında olma hisleri baskındır (Larsen ve Buss, 2008). Şizoid kişilik bozukluğunun temel özellikleri arasında ise sosyal açıdan kendini uzak tutma ve duyguların ifadesinde kısıtlanmışlık bulunmaktadır; şizoid kişilik bozukluğu bulunan bireyler sosyal olarak izole olmayı tercih ederler, yakın ilişki kurmak istemez ve yakın ilişkilerden zevk almazlar (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013; Morrison, 2017). Şizotipal kişilik bozukluğu, sosyal ve kişiler arası kısıtlılıklar ve sosyal ortamlarda rahatsızlık duyma ile karakterize bir kişilik bozukluğudur (Larsen ve Buss, 2008). Şizoid kişilik bozukluğundan farkı, bu bireylerin ayrıca bilişsel ve algısal bozulma ile birlikte tuhaf inanışlara ve davranışlara sahip olmasıdır (Morrison, 2017).

B kümesi kişilik bozuklukları arasında antisosyal, histriyonik, narsisistik ve sınırda kişilik bozukluğu yer almaktadır. Bu gruptaki kişilik bozukluklarının ortak özelliği, bireyde dürtü kontrol ve duygu düzenlemede problemlerin bulunmasıdır. Antisosyal kişilik bozukluğunun karakteristik özellikleri arasında düşmanlık ve öfke duyguları, diğer insanların haklarını görmezden gelerek hareket etme, diğer insanları aldatma ve manipülasyon içeren davranışlar bulunmaktadır (Millon ve ark., 2004). Tanının koyulabilmesi için çocukluk döneminde davranım bozukluğuna ilişkin kanıtların olması gerekmektedir (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013). Histriyonik kişilik bozukluğu ise aşırı duygusallık ve ilgi çekme arayışı ile giden yaygın bir örüntü olarak kendini göstermektedir, başkalarıyla olan etkileşimleri cinsel yönden ayartıcı ve uygunsuz olabilir (Larsen ve Buss, 2008; Morrison, 2017). Birden değişen yüzeysel duygular gösterme, gösteriş yapma ve etkilemeye yönelik yapmacık davranışlar sergileme diğer özellikleri arasındadır (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013). Narsisistik kişilik bozukluğu, büyüklenme, beğenilme ihtiyacı ve empati kuramama ile karakterize bir kişilik bozukluğudur (Larsen ve Buss, 2008). Kendini beğenme tutumuyla birlikte; sınırsız güç, zekâ, başarı, güzellik ya da yüce bir sevgi idealleri ile uğraş görülür (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013). Sınırdaki kişilik bozukluğunda kişilerarası ilişkilerde, benlik algısında ve duygulanımda tutarsızlık ve çabuk değişimler temel özelliklerdir (Millon ve ark., 2004). Dürtüsellik, terk edilmekten kaçınmak için olağanüstü bir çaba gösterme, öfke denetiminde güçlük, intihara teşebbüs veya kendine zarar verme davranışları diğer özellikleri arasındadır (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013; Larsen ve Buss, 2008).

C kümesinde çekingen (avoidant), bağımlı ve obsesif kompulsif kişilik bozukluğu yer almaktadır. Bu gruptaki kişilik bozuklukları kaygılı ve korkulu bozukluklar olarak adlandırılabilir. Bu üç kişilik bozukluğunda, yüksek düzey anksiyete ortak olarak görülmektedir. Çekingen kişilik bozukluğu bulunan bireylerde toplum içinde çekingenlik, yetersizlik duyguları ve olumsuz değerlendirilmeye aşırı duyarlılık görülür (Larsen ve Buss, 2008). Eleştirilme, onaylanmama ve dışlanma korkusu yüzünden ilişki kurmayı gerektiren durumlardan ve yakın ilişkilerden kaçınırlar (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013). Bağımlı kişilik bozukluğunun

temelinde diğer insanlar tarafından ihtiyaçlarının karşılanması ve ilgilenilmesi arzusu vardır. Bu duruma, diğer insanların desteğini kaybetme korkusu ve diğer insanların arzu ve isteklerine boyun eğme tutumu eşlik eder (Morrison, 2017). Yakın bir ilişkileri sonlandığında bakım ve destek kaynağı olarak yeni bir ilişki arayışına girerler (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013). Obsesif kompulsif kişilik bozukluğunun karakteristik özellikleri arasında, esnekliği azaltan ve verimliliği düşüren düzenlilik, eksiksizlik, düşüncelerini ve ilişkilerini denetim altında tutma uğraşları bulunur (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013). Asıl amacı gözden kaçıracak düzeyde ayrıntılar, kurallar, sıralama veya tasarlama ile uğraşırlar; aşırı mükemmeliyetçi, katı ve inatçıdırlar (Millon ve ark., 2004).

Alan yazında kişilik bozukluklarının etiyolojisini açıklayan pek çok kuram bulunmaktadır. Söz konusu kuramlar kişilik bozukluklarının gelişiminde etkili olan farklı faktörlere vurgu yapmasıyla birbirinden ayrılırlar. Örneğin, biyolojik yaklaşım genetik ve nörobiyolojik yatkınlıklara, psikodinamik yaklaşım egonun id, süperego ve çevrenin taleplerini karşılama biçimine, kişinin savunma mekanizmalarına ve psikoseksüel evrelerdeki saplanmaya, kişilerarası yaklaşım bireyin diğerleriyle olan ilişkisine ve çevresel faktörlere, bilişsel yaklaşım ise şemalar ve işlevsel olmayan bilişsel tarzların kişilik bozukluklarının gelişimindeki önemine vurgu yapmaktadır (Millon ve ark., 2004). Biyopsikososyal yaklaşım ise kişilik bozukluklarının etiyolojisinde biyolojik, psikolojik ve sosyal faktörlerin etkisini birlikte ele alırken, bu üç faktörün birbiriyle etkileşimini de vurgular; biyolojik faktörler psikolojik ve sosyal alanları etkilerken, sosyal faktörler de biyolojik ve psikolojik alanlar üzerinde bir değişime neden olmaktadır (Larsen ve Buss, 2008). Bu temel yaklaşımların çoğu, psikodinamik süreçleri anlamak, kişilerarası faktörleri incelemek, kişinin şemalarının nasıl oluştuğunu anlamak veya biyopsikososyal faktörlerin bir kısmını oluşturan sosyal faktörleri incelemek gibi farklı amaçlarla da olsa, çocukluk yaşantılarının kişilik bozukluğu ile ilişkisini ele almakta ve etiyolojik önemini vurgulamaktadır.

1.2. ÇOCUKLUK ÇAĞI OLUMSUZ YAŞANTILARININ YETİŞKİNLİK DÖNEMİ KİŞİLİK PSİKOPATOLOJİSİ İLE İLİŞKİSİ

Çocukluk dönemi deneyimlerinin kişilik bozukluklarının gelişiminde merkezi bir rol oynadığı pek çok farklı alandan araştırmacı tarafından kabul edilmektedir (Millon ve Davis, 1996; Pretzer ve Beck, 1996, Young ve ark., 2003). Özellikle; istismar, ihmal, uzun süreli ayrılma durumu ve erken kayıplar gibi olumsuz yaşantılar, etiyolojik öneme sahip risk faktörleri arasında yer almaktadır (Johnson ve ark., 1999; Laporte ve Guttman, 1996). Yapılan bir araştırmada, kişilik bozukluğuna sahip olan bireylerin %73'ünün çocukluk döneminde istismara, %82'sinin ise ihmale maruz kaldığı belirtilmiştir (Battle ve ark., 2004). Biyopsikososyal kurama paralel olarak, çocuklukta kötü muameleye maruz kalmanın, psikososyal faktörlerin yanı sıra hipotalamik pitüiter eksen (HPA), kortizol ve katekolaminlerin düzenlenmesi, hipokampal yapı ve işlevler dahil birçok biyolojik değişimle de ilişkili olduğunu kanıtlayan araştırmalar bulunmaktadır (DeBellis ve ark., 1999). Bu yönüyle, çocukluk döneminde maruz kalınan istismar ve ihmalin, HPA eksenini, katekolamin ve serotonerjik işlevselliği bozabileceği, böylece duygudurum ve dürtüsellik düzenlenmesini etkileyerek kişiliğin önemli yönlerinin gelişimini olumsuz yönde etkileyeceği savunulmaktadır (Soloff ve ark., 2002).

Dünya çapındaki istismar ve ihmal görülme sıklıklarına bakıldığında, Dünya Sağlık Örgütü'nün (2022) raporuna göre yetişkinlerin, çocukluk dönemlerinde iken yaklaşık %25'inin fiziksel istismara uğradığı, her beş kadından birinin ve her 13 erkekten birinin çocukluklarında cinsel istismara maruz kaldığı belirtilmektedir. Ayrıca dünyada her yıl 15 yaş altında 41.000 çocuğun yaşamını çocuk istismarı nedeniyle yitirdiği bildirilmektedir (Dünya Sağlık Örgütü, 2022). Çocukluk dönemi ihmalinin ise istismara oranla daha sık görüldüğü, fakat tespit edilmesinin zor olduğu, tahminen 10 çocuktan birinin ihmale maruz kaldığı belirtilmektedir (Radford ve ark., 2011). Ülkemizde UNICEF (2010) tarafından yapılan çocuk istismarı ve aile içi şiddet konulu araştırmaya göre, 7-18 yaş grubu çocuklarda, duygusal istismarın %51, fiziksel istismarın %43, cinsel istismarın %3, ve ihmalin %25 oranında görüldüğü saptanmıştır. Bu yüksek oranlar göz önünde bulundurulduğunda, çocukluk dönemi istismar ve ihmalinin önlenmesi, uzun

vadeli yıkıcı etkilerin ve yetişkinlikte psikopatolojinin ortaya çıkmasının engellenmesi bakımından oldukça önemlidir. Çocukluk döneminde istismar ve ihmale maruz kalmak, çocuğun gelişimini olumsuz olarak etkilemekte ve ileri dönemde pek çok farklı psikopatolojinin ortaya çıkmasında risk faktörü oluşturmaktadır (Johnson ve ark., 1999).

Çocukluk dönemi istismarı, genellikle fiziksel, duygusal ve cinsel istismar olmak üzere üç başlık altında incelenmektedir. Fiziksel istismar, bir yetişkin veya yaşça büyük biri tarafından, yaralanma riski taşıyacak veya yaralamayla sonuçlanacak bir şekilde çocuğun bedenine zarar verilmesidir; çocuğa doktora gitmeyi gerektirecek kadar, iz bırakacak veya dışarıdan fark edilecek kadar vurulması ve çocuğun ağır bir şeyler fırlatılarak cezalandırılması bu kapsamda yer almaktadır (Bernstein ve ark., 1998). Ailenin çocuğa isimler takması, çocuğun ebeveynler tarafından istenmediğini, nefret edildiğini hissetmesi, ailenin çocuğu ağır bir şekilde incitecek sözler söylemesi ise duygusal istismar olarak adlandırılmaktadır (Dünya Sağlık Örgütü, 2022). Cinsel istismar, çocuğun yaşça büyük biri tarafından cinsel içerikli davranışlara zorlanması veya cinsellik içeren şekilde dokunulmasını içerir (UNICEF, 2012). İhmal davranışı ise genellikle fiziksel ve duygusal ihmal olarak iki başlık altında incelenmektedir. Bakım verenlerin çocuğun beslenme, barınma, giyinme, güvenlik, gözetim ve sağlık gibi temel fiziksel ihtiyaçlarını karşılayamaması fiziksel ihmal olarak adlandırılırken, çocuğun sevilme, ait olma, aileden sıcaklık görme, duygusal doyum ve desteklenmeyi de içeren temel duygusal ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılanmaması duygusal ihmal olarak adlandırılmaktadır (Bernstein ve ark., 2003).

Alan yazında istismar ve ihmal gibi olumsuz çocukluk çağı yaşantıları ile yetişkinlikte kişilik bozukluklarının görülmesi arasındaki ilişkiye yönelik pek çok araştırma yer almaktadır. Bu çalışmalarda çocukluk çağı olumsuz yaşantıları arasından özellikle ihmal ve istismar türlerinin, bireyin kişiliği üzerinde farklı alanlarda etkileri olması nedeniyle farklı türde kişilik bozukluklarıyla ilişkisi olması üzerinde durulmuştur. Çocukluk döneminde fiziksel istismara maruz kalmanın özellikle antisosyal kişilik bozukluğuyla (Cohen ve ark., 2014; Lobbestael ve ark.,

2010; Zhang ve ark., 2012), cinsel istismarın sınırda kişilik bozukluğuyla (Battle ve ark., 2004; Sansone ve ark., 2005), duygusal istismarın yaygın olarak bütün A, B, C kümesi kişilik bozukluklarıyla (Cohen ve ark., 2014; Lobbestael ve ark., 2010; Zhang ve ark., 2012), fiziksel ve duygusal ihmalin ise daha çok A kümesi kişilik bozukluklarıyla (Afifi ve ark., 2011; Berenbaum ve ark., 2003; Cohen ve ark., 2014) ilişkili olduğu görülmüştür.

Birçok araştırma sonucunda çocukluk döneminde fiziksel istismara uğramanın, yetişkinlik döneminde antisosyal kişilik bozukluğunun ortaya çıkmasıyla ilişkili olduğu görülmüştür (Bierer ve ark., 2003; Cohen ve ark., 2014; Grover ve ark., 2007; Lobbestael ve ark., 2010; Zhang ve ark., 2012). Çocuklukta fiziksel istismara maruz kalmanın öfke ve antisosyal davranışla ilişkili olması (Bierer ve ark., 2003; Lobbestael ve ark., 2010) şiddet ve suça eğilimin nesilden nesile aktarıldığı ile ilgili kuramlarla da tutarlılık göstermektedir (Egeland ve ark., 1988). Millon ve arkadaşlarına göre (2004), ebeveynin şiddet uygulaması ve düzensiz otoriter çıkışları çocukta öfke ve hınç duyguları uyandırmakta, bu durum da antisosyal kişilik bozukluğunun gelişmesine katkı sağlamaktadır. Çocukluk döneminde cinsel istismara uğramanın, ileri dönemlerde sınırda (Battle ve ark., 2004; Sansone ve ark., 2005; Soloff ve ark., 2002; Zanarini, 2000), paranoid, şizoid ve çekingen (avoidant) kişilik bozukluklarının ortaya çıkmasıyla ilişkili olduğu belirtilmektedir (Lobbestael ve ark., 2010). Cinsel istismar sonucu görülen depresyon ve kendine zarar verme davranışları sınır kişilik bozukluğunun semptomları ve bu semptomların sonuçları arasında yer almaktadır (Kendall-Tackett ve ark., 2001). Bu açıdan bakıldığında, cinsel istismarın sınırda kişilik bozukluğu ile ilişkili olduğu söylenebilir. Sınırda kişilik bozukluğu hastalarında cinsel istismar öyküsünün, çocukluk döneminde maruz kalınan diğer istismar ve ihmal türlerine kıyasla daha fazla görüldüğü belirtilmiş, özellikle bakım veren olmayan bir erkek tarafından cinsel istismara maruz kalma ve kadın olmanın sınırda kişilik bozukluğu için önemli bir risk faktörü olduğu görülmüştür (Zanarini, 2000). Bu konu üzerine yapılan başka bir çalışmada da sınırda kişilik bozukluğu bulunan bireylerin %65,5'inin çocuklukta istismara maruz kaldığı ve çocukluk döneminde cinsel istismara maruz kalanların cinsel istismar öyküsü

bulunmayanlara kıyasla 10 kat daha fazla intihar etme riskinin bulunduğu belirtilmiştir (Soloff ve ark., 2002). Cinsel istismarın kişide sıklıkla utanç duygusu, etiketlenme ve güvensizliğe neden olduğu göz önünde bulundurulduğunda, başkalarına güvensizliğin temel özellik olarak görüldüğü paranoid kişilik bozukluğuyla cinsel istismarın ilişkisi de daha iyi anlaşılabilir (Bierer ve ark., 2003; Raczek, 1992). Cinsel istismarın çekingen (avoidant) ve şizoid kişilik bozuklukları ile ilişkisi ise, bazı cinsel istismar mağdurlarının bu durumla uzaklaşma ve çözülme (dissosiyasyon) ile başa çıkmaya çalışmasıyla açıklanmaktadır (Griffin ve ark., 2006).

Duygusal istismara ilişkin yapılan araştırma sonuçlarına bakıldığında, çocukluk döneminde duygusal istismara uğramanın, yetişkinlik döneminde A, B ve C kümesi kişilik bozukluklarının görülmesiyle ilişkili olduğu saptanmıştır (Bernstein ve ark., 1998; Cohen ve ark., 2014; Grover ve ark., 2007; Lobbetael ve ark. 2010; Zhang ve ark, 2012). Duygusal istismarın, çoğu kişilik bozukluğuyla ilişkili olmasının temelinde, duygusal istismarın kişilik oluşumunda daha geniş alanda etkilerinin olması yatmaktadır. Duygusal açıdan kötü muameleye maruz kalmak, sadece çocuğun öz-değerliliğini değil, güvenilir kişilerarası ilişkiler geliştirme yeteneği ve duygudurum düzenleme becerisini de etkilemektedir (Bernstein ve ark., 1998). Zhang ve arkadaşları da (2012), ebeveynlerin tekrar eden eleştirel saldırılarını, reddetmesini, değersizleştirmesini ve aşağılamasını içeren duygusal istismarı “ruhun katili” olarak tanımlamış, bireyde olgunlaşmamış savunmacı organizasyon ve hasarlanan özgüvenin, duygusal istismar ve yetişkinlikte psikopatolojik kişiliğin görülmesi arasındaki ilişkinin ortaya çıkmasında aracı olabileceği belirtilmiştir (Finzi-Dottan ve Karu, 2006).

Fiziksel ve duygusal ihmalin ise, yetişkinlik döneminde daha çok A kümesi kişilik bozukluklarının görülmesi ile ilişkili olduğu belirtilmektedir (Affi ve ark., 2011; Berenbaum ve ark., 2003; Cohen ve ark., 2014; Johnson ve ark., 2000). Özellikle annenin ihmali, birincil bakım verenle yakın ve samimi bağlanmadan yoksunluğa neden olmakta; bu durum da çocukluk döneminde ihmale uğrayan bireylerde sosyal izolasyon ve yakınlıktan kaçınmanın temel özellikler olduğu A kümesi kişilik bozukluklarının daha sık görülmesini açıklamaktadır (Cohen ve ark., 2014).

Berenbaum ve arkadaşlarının (2003) yapmış olduğu çalışmada şizotipal kişilik bozukluğu ve özellikle de bu bozukluğun tuhaflik semptomu ile ihmale maruz kalma arasında, fiziksel ve cinsel istismara maruz kalmaya kıyasla daha kuvvetli bir ilişki olduğu bulunmuştur. Spinhoven ve arkadaşlarının (2016) yapmış olduğu çalışmada, çocukluk döneminde duygusal olarak ihmal edilmenin diğer istismar türlerine kıyasla daha fazla uyumsuz (maladaptif) kişilik türü ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Çocuk ve bakım veren arasında duyarlı bir ilişki olması, gelişimsel açıdan beklenen ve biyolojik gelişim için gerekli olduğundan, çocuğun duygusal olarak ihmal edilmesinin vücudun stres tepki sistemlerini aktive ettiği (Heim ve ark., 2010) ve beyin gelişimine engel olduğu (Van Harmelen ve ark., 2013) düşünüldüğünde kişilik psikopatolojisinin gelişmesi anlaşılabilir olmaktadır.

1.3. ÇOCUKLUK ÇAĞI OLUMLU YAŞANTILARININ YETİŞKİNLİK DÖNEMİ KİŞİLİK PSİKOPATOLOJİSİ İLE İLİŞKİSİ

Çocukluk dönemi deneyimlerinin yetişkinlik dönemi kişilik bozukluklarının gelişiminde önemli bir rolü olduğu belirtilmesine rağmen (Millon ve Davis, 1996), bu alanda yapılan araştırmalar çoğunlukla istismar ve ihmal gibi olumsuz çocukluk çağı deneyimleri ve yetişkinlikteki sonuçları üzerine odaklanmış (Berenbaum ve ark., 2003; Cohen ve ark., 2014; Lobbestael ve ark., 2010; Zhang ve ark., 2012), olumlu çocukluk çağı yaşantılarının yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi üzerindeki etkisi ihmal edilmiştir. Örneğin; çocukluk dönemindeki ihmalin yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi üzerindeki etkisi göz önünde bulundurulduğunda (Spinhoven ve ark., 2016) güvenilir bir bakım verenin bulunması, destek alınabilecek yetişkinlerin bulunması gibi olumlu çocukluk yaşantılarının tam tersi şekilde kişilik bozukluğu psikopatolojisini azaltacağı ve fizyolojik olarak da kişilik psikopatolojisine karşı koruma sağlayabileceği düşünülebilir.

Kişilik bozukluklarında görülen patolojik tutum ve davranışların öğrenilmesinde etkili olan faktörler arasında; kaygı ve stres yaratan olaylar karşısında uyumsuz ve genellenmiş savunma stratejilerinin öğrenilmesi, uyumsuz davranış

örüntülerinin koşullanması ve uyumlu davranışların öğrenilmesi için gereken deneyimlerin yetersizliği yer almaktadır (Millon ve ark., 2004). Çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının uyumsuz savunma stratejilerinin gelişmesine ve uyumsuz davranış örüntülerinin koşullanmasına sağladığı katkı düşünüldüğünde, tam tersi şekilde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının da daha uyumlu savunma stratejileri ve uyumlu davranış örüntülerinin öğrenilmesine katkı sağlayacağı açıktır. Olumsuz yaşantılar karşısında bilişsel esneklik ve optimizm gibi olumlu karakter özelliklerine sahip olmanın yanı sıra, destek veren aile bireylerinin bulunması, anneden yeterli bakım alma gibi çevresel faktörlere sahip olmak, stresi daha iyi kontrol etme ve stresle daha iyi başa çıkmaya katkı sağlamakta, böylece kişileri ruhsal bozukluk geliştirmekten korumaktadır (Southwick ve Charney, 2012).

Çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının dâhil olduğu risk faktörlerinin ve olumlu yaşantılar gibi dayanıklılık faktörlerinin birbiriyle etkileşim içerisinde olduğu söylenebilir: genetik, gelişimsel, nörobiyolojik ve psikolojik risk faktörleri allostatik yüklenmeyi artırırken, dayanıklılık faktörlerine sahip olmak stresle başarılı bir şekilde başa çıkma ihtimalini artırmaktadır (Karatsoreos ve McEwen, 2011). Bu noktada, dayanıklılık açısından destekleyici ve koruyucu faktörlerin birbirinden ayırt edilmesi önemlidir. Destekleyici faktörler hem düşük hem yüksek riskli çevrede bulunan bireyler üzerinde doğrudan ve iyi yönde etkiye neden olurken, koruyucu faktörler ise sadece risk arttığında zararı azaltan bir tampon görevi üstlenmektedir (Narayan, 2015). Bu nedenle, olumlu çocukluk çağı yaşantılarının hem olumsuz yaşantılar olduğu durumda hem de olmadığı durumda kişilik psikopatolojisi düzeyini azaltıcı ve sağlıklı kişilik gelişimini destekleyici bir faktör olduğu savunulabilir.

Biyopsikososyal kuram açısından bakıldığında, kişilik gelişiminde biyolojik, psikolojik ve çevresel faktörlerin birbiriyle etkileşimi söz konusudur. Bu kurama göre, istismar gibi çevresel olumsuz bir faktöre maruz kalmak hem HPA ve hipotalamus gibi çeşitli fizyolojik alanların işlevselliğinde nörolojik değişimlere, hem de benlik algısı ve şemaları etkileyerek psikolojik değişimlere neden olmaktadır (Larsen ve Buss, 2008). Şiddetli travma veya istismar biyopsikososyal alanları psikopatoloji yönünde değiştirirse de (Siever ve ark., 2013) güven

duyulabilecek bakım verenlere veya sosyal desteğe sahip olma gibi olumlu çocukluk çağı yaşantıları bu alanları sağlıklı kişilik gelişimi yönünde şekillendirebilir. Olumlu yaşantıların sayısı ve yayıldığı zaman dilimi arttıkça sağlıklı kişilik gelişimi ihtimali de aynı oranda artmaktadır (Reich ve ark., 2010). Alan yazındaki bu bilgi birikimine rağmen, olumlu çocukluk çağı yaşantılarının yetişkinlik dönemi kişilik özellikleri ile ilişkisi ile olarak günümüze kadar çok az sayıda araştırma yapılmıştır. Klinik örneklem üzerinde yapılmış bir araştırmada, olumlu çocukluk çağı yaşantılarının erken dönem yetişkinlikte kişilik psikopatolojisine yönelik iyileşme ve dayanıklılık sağladığına ilişkin bulgulara ulaşılmıştır (Skodol ve ark., 2007). Normal popülasyon üzerinde yapılan araştırma sonuçları ise, olumsuz çocukluk çağı yaşantılarına rağmen olumlu çocukluk yaşantılarına sahip olmanın yetişkinlik dönemi kişilik bozuklukları psikopatolojisi düzeyinin daha düşük olmasıyla ilişkili olduğunu göstermektedir (Gunay-Oge ve ark., 2020a).

Olumlu çocukluk yaşantıları ve kişilik psikopatolojisi arasındaki ilişki üzerine yapılan çalışmalara benzer şekilde, olumlu çocukluk yaşantıları ve diğer ruhsal bozukluklar arasındaki ilişki ve genel olarak olumlu çocukluk yaşantılarının yetişkinlik dönemindeki etkileri üzerine, çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının etkisini konu alan çalışmalara oranla daha az sayıda çalışma bulunmaktadır. Olumlu çocukluk yaşantılarını merkeze alan çalışma alanı ancak son yıllarda önem kazanmaya başlamıştır. Bu yakın zamanlı çalışmalar, çocukluk çağı olumlu yaşantılarının yetişkinlik döneminde depresyon, anksiyete, travma sonrası stres bozukluğu gibi pek çok ruhsal bozukluk semptomunun az olmasıyla ilişkili olduğunu göstermiştir (Bethell ve ark., 2019; Karatzias ve ark., 2020; Kuhar ve Kocjan; 2021; Rodriguez ve ark., 2021; Zhang ve ark., 2021). Bu çalışmalarda çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantılarının etkisi incelenirken kullanılan yöntemler ve değerlendirme şekli ise çocukluk çağı olumlu yaşantılarının destekleyici veya koruyucu faktör olarak ele alınmasına, ya da bu yaşantıların bağımsız veya birbirini etkileyen yapılar olarak ele alınmasına göre farklılık göstermektedir. Bu alandaki bazı çalışmalar olumlu çocukluk yaşantılarının etkisini tekil olarak ele alırken, bazıları olumsuz çocukluk çağı yaşantılarının

etkisini kontrol ederek ele almakta, diğer çalışmalar ise olumlu ve olumsuz çocukluk yaşantılarının değişken oranda birlikte bulunduğu farklı bağlam ve örüntülerin yetişkinlik dönemi üzerindeki etkisine odaklanmaktadır (Han ve ark., 2023).

Çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantılarını birlikte inceleyen çalışmalarda, bu iki yaşantı türü arasında güçlü ve manidar bir ilişki olmadığı, olumlu yaşantıların yüksek olduğu durumda çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının düşük veya yüksek olarak görülebileceği, bu koşulların etkilerinin de birbirinden farklı olacağı belirtilmektedir (Han ve ark., 2023; Hou ve ark., 2022; Narayan ve ark., 2018). Bu kapsamda, olumlu ve olumsuz çocukluk yaşantılarının etkisini birbiri bağlamında değerlendiren ve etkileşimlerini inceleyen çalışmalarda, olumlu yaşantıların yüksek olduğu durumda çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının yetişkinlik dönemindeki olumsuz sonuçlarının daha düşük düzeyde olduğu bulunmuştur (Morris ve ark., 2021; Novilla ve ark., 2022). Farklı düzeyde olumlu ve olumsuz çocukluk yaşantılarının oluşturduğu farklı grup ve örüntülerin etkisini karşılaştıran çalışmalar yoluyla bu yaşantıların yetişkinlikteki etkilerini daha detaylı incelemek mümkün olmaktadır. Örneğin, bu yöntemle yapılan bir çalışmada, yüksek düzey olumlu çocukluk yaşantıları ve yüksek düzey olumsuz çocukluk yaşantılarına sahip olan grupta, düşük düzey çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve düşük düzey çocukluk çağı olumsuz yaşantılarına sahip olan gruba kıyasla daha yüksek psikopatoloji görüldüğü fakat düşük düzey çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve yüksek düzey çocukluk çağı olumsuz yaşantılarına sahip gruba kıyasla daha düşük psikopatoloji düzeyi görüldüğü belirtilmiştir (Narayan ve ark., 2023). Bu alanda yapılan çalışma sonuçları göz önünde bulundurulduğunda, olumlu ve olumsuz yaşantıların etkisinin doğrusal veya kümülatif olmadığı, olumlu ve olumsuz çocukluk yaşantılarının farklı kombinasyonlarından oluşan örüntülerin yetişkinlikte farklı sonuçlarla ilişkili olabileceği söylenebilir (Han ve ark., 2023). Olumlu çocukluk çağı yaşantıları ve yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi arasındaki ilişki üzerine yapılan şu ana kadarki çalışmalar sadece çocukluk çağı olumlu yaşantıların doğrudan etkisine odaklandığından, ya da çocukluk çağı olumsuz yaşantıları kontrol değişkeni olarak alındığından dolayı, çocukluk çağı

olumlu ve olumsuz yaşantılarının farklı düzeylerinden oluşan koşulların etkisi incelenmemiştir. Bu nedenle, çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantılarının değişen düzeylerdeki etkileşimlerinden oluşan farklı örüntülerin yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi henüz bilinmemektedir. Bu alanda yapılacak çalışmalar, diğer psikopatolojilerde olduğu gibi kişilik psikopatolojisi üzerinde olumlu ve olumsuz çocukluk yaşantılarının karşılıklı etkileşimine yönelik bilgi sağlayacaktır.

1.4. ÇOCUKLUK ÇAĞI YAŞANTILARI İLE YETİŞKİNLİK DÖNEMİ KİŞİLİK PSIKOPATOLOJİSİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE KÜLTÜR ve KÜLTÜREL EĞİLİM ÖZELLİKLERİNİN ROLÜ

Kültür ve kişilik arasındaki ilişki uzun yıllardan beri özellikle antropoloji ve psikoloji alanından pek çok araştırmacı için çalışma konusu olmayı sürdürmektedir (Millon ve ark., 2004). Bu alanda yapılan ilk çalışmalar yoğun olarak psikanalitik kuramdan etkilenmiş, psikolojik antropolojinin öncülerinden Benedict (1934) kişiliği kültürün bir uzantısı olarak görerek bir kültürdeki iyi ve kötü ideallerine göre o toplumdaki bireylerin kişiliklerinin şekillendiğini ve kültürün bireyleri belirli bir kişilik yapısı geliştirmeleri yönünde biçimlendirdiğini belirtmiştir. Yine bu alanın öncüleri arasında olan Kardiner ve Linton (1939), bir kültüre ait çocuk yetiştirme yöntemlerinin bireyin temel tutum ve davranışlarının şekillenmesindeki rolüne vurgu yaparak kültüre özgü kişilik yapısının gelişimini açıklamıştır. Bu dönemdeki çalışmaların diğer bir kısmı ise, kültürlerle özgü tipik kişilik özelliklerinin tanımlanmasına ve kültürlerarası farklılıklara odaklanmıştır (Benedict, 1946; Inkeles ve ark., 1958; Mead, 1928). Ayırıcı özellik yaklaşımının ilk temsilcilerinden olan Gordon Allport, bir kültürün sahip olduğu dilde kişiliği tanımlamak için kullanılan sıfatlardan yola çıkarak kişilik özelliklerini yapısal bir zemine oturtmaya çalışmış ve davranışın çevresel etkenler tarafından şekillendiğini belirterek bireyin grup normlarına göre incelenmesi gerektiğini belirtmiştir (Burger, 2006).

Kişilik gelişiminde kültür ve çocukluk yaşantılarının etkisi, benzer şekilde kişilik psikopatolojisinin gelişimi için de geçerlidir. Kişilik kültür çakışması hipotezine

göre, olumlu ve olumsuz çocukluk yaşantılarının da dahil olduğu çevresel etkenler, kültür ve kişilik psikopatolojisi arasında karşılıklı etkileşim bulunmaktadır (Mulder, 2012). Çocuk yetiştirme tarzı ve aile örgütlenmesi üzerinde kültürün açık bir etkisinin olduğu ve bunların birlikte bireyin temel kişilik yapısını şekillendirdiği düşünüldüğünde (Kardiner ve Linton, 1939; Millon ve ark., 2004), kültürün çocukluk yaşantıları ve kişilik psikopatolojisi arasındaki ilişkide düzenleyici bir faktör olduğu düşünülebilir. Kültürün çocukluk çağı yaşantılarının türü ve sıklığını biçimlendirme etkisine ek olarak, olumlu ya da olumsuz çocukluk yaşantılarının çocuk için anlamı ve dolayısıyla etkisi üzerinde de belirleyici bir rolü bulunmaktadır; ebeveynin sarılması veya bağırması gibi maruz kalınan olumlu ya da olumsuz çocukluk yaşantıları aynı olsa da anlamı kültürden kültüre değişebilmektedir (Aytac ve ark., 2019; Kağıtçıbaşı, 2019). Örneğin, fiziksel olarak cezalandırmanın baskın ve yaygın olduğu bir kültürde bu şekilde katı bir uygulama kabul edilebilir bir davranış olarak görülürken (Deater-Deckard ve Dodge, 1997), bu tür bir davranışın desteklenmediği bir kültürde çocuk ebeveynin davranışını haksız ve yersiz olarak anlamlandırmakta ve uzun vadede çocuk üzerindeki etkileri daha yıkıcı olmaktadır (Lansford, 2010). Bu nedenle, olumlu ve olumsuz çocukluk yaşantılarının yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi üzerindeki etkisi incelenirken kültürün bu ilişkideki etkisinin göz ardı edilmemesi gerekmektedir.

Günümüzde, kültürün rolünün araştırıldığı pek çok çalışmada kültürün özellikleri bireycilik-toplulukçuluk ekseninde incelenmektedir. Bireycilik ve toplulukçuluk özelliklerinin kavramsallaştırılmasında Hofstede (1980) ve Triandis'in (1995) yapmış olduğu çalışmalar etkili olmuştur. Hofstede, bireycilik ve toplulukçuluk düzeyini ülke/kültür düzeyinde analiz ederken, Triandis ise belli bir kültür içerisinde veya ülkede yaşayan bireylerin farklı bireycilik ve toplulukçuluk düzeylerine sahip olabileceğini belirtmiş, bireysel seviyede analize yönelmiştir (Triandis, 2004). Bu kuramsal altyapıdan hareketle, kültürün değerlendirilmesinde bireycilik-toplulukçuluk boyutlarının kullanılması yaygın hale gelmiştir. Toplulukçu kültürlerde benlik yapısının yanı sıra hem duyguların ifade edilmesi hem de deneyimlenmesi başkalarının tepkileri göz önünde

bulundurulurken, bireyci kùltùrlerde başkalarına göre şekillendirme yerine kişinin içsel düşünce ve duyguları ön plandadır (Markus ve Kitayama, 1991). Toplulukçu kùltùrlerden farklı olarak, bireyci kùltùrlerde başkalarından bağımsız olma ve bireyin kendine has özelliklerini keşfetmesi önem taşımaktadır (Johnson, 1985). Desteklenen kişilik yapılarının kùltüre göre değişkenlik göstermesi nedeniyle, farklı kùltùrlerde kişilik psikopatolojisi görünümlerinin ve şiddetinin de farklı olabileceği söylenebilir.

Genel olarak, her kùltürde bütün kişilik bozukluğu çeşitleri bulunmasına karşın, görülme sıklıkları değişkenlik göstermektedir (Millon ve ark, 2004). Epidemiyolojik çalışmalara bakıldığında, bireyci kùltùrlerde başta antisosyal kişilik bozukluğu olmak üzere B kümesi kişilik bozuklukları, toplulukçu kùltùrlerde ise bağımlı ve kaçınan kişilik bozukluğu gibi C kümesi kişilik bozuklukları daha çok görülmektedir (Gawda, 2018). Bu durumun, bireyci kùltùrlerde kişisel hedeflerin grup uyumunun üstünde tutulması ve ebeveyn kontrolünün düşük olmasına bağlı olarak dürtü kontrolünde azalma kaynaklı, toplulukçu kùltùrlerde ise topluma bağlı değerlere yüksek uyum talebi nedeniyle korku ve kaçınma gibi içselleştirme temelli bozukluklarının fazla olması kaynaklı olduğu belirtilmektedir (Mulder, 2012). Örneğin, sosyal değişimin hızlı olması nedeniyle bireyselleşme eğilimin yüksek olduğu (Imamoglu ve Karakitapoglu-Aygun, 2004) Türkiye örneklemini özelinde yapılan çalışmalarda, en sık görülen kişilik bozukluğu psikopatolojisinin antisosyal ve sınırda kişilik bozukluğu olduğu (Binbay ve ark., 2013), bireycilik puanları arttıkça ise B kümesi kişilik bozukluğu psikopatolojisi düzeyinin arttığı belirtilmektedir (Caldwell-Harris ve Aycicegi, 2006). Diğer yandan, toplulukçu eğilime sahip olan Japonya'da antisosyal kişilik bozukluğu görülme sıklığının görece düşük olduğu (Sato ve Takeichi, 1993), kaçınan kişilik bozukluğu ve obsesif kompulsif kişilik bozukluğu gibi C kümesi kişilik bozukluklarının hem sıklığının hem şiddetinin daha fazla olduğu görülmektedir (de Bernier ve ark., 2014).

B ve C kümesi kişilik bozukluklarına yönelik mevcut bilgi birikimine rağmen, A kümesi kişilik bozukluklarının görülme sıklığında kùltürel özelliklere yönelik bir farklılığın göze çarpmaması, şizotipal, paranoid ve şizoid kişilik bozukluklarında

özellikle kalıtımın rol oynadığı ve şizofreniyle aralarında genetik bir bağ bulunduğuna yönelik bulgularla tutarlılık göstermektedir (Millon ve ark., 2004). Bilişsel organizasyon ve bilgi işleme süreçlerindeki bozulmanın A kümesi kişilik bozukluklarında görülen çevreyle uyumsuzluk ve soyutlanmaya neden olduğu belirtilmekte (Siever ve Weinstein, 2009), hatta bu kümedeki kişilik bozuklukları semptomlarının pozitif ve negatif psikotik özelliklere benzemesi nedeniyle şizofreni spektrumu kişilik bozuklukları olarak adlandırılmaktadır (Schultze-Lutter ve ark., 2019).

B ve C kümesi kişilik bozukluklarının tanılanma sıklıklarındaki değişkenliklerle birlikte, bir kültürde patolojik olarak değerlendirilen bir kişilik özelliği, başka bir kültürde değer verilen veya uygun görülen bir kişilik özelliği olarak değerlendirilebilir; bu nedenle farklı kültürlerde farklı kişilik bozukluğu türleri tanıları için farklı eşik değerleri bulunabilir (Mulder, 2012). Örneğin; yüzün kızarması, göz teması, çirkinlik ve bedensel kokuların başkalarının fark edildiği, onlara rahatsızlık verdiği inancının temel olduğu rahatsızlık, Japonya'da kültüre özgü bir sendrom olan "Taijin Kyofu" olarak adlandırılırken, aynı özellikler başka kültürlerde kaçınan kişilik bozukluğunun semptomları olarak ele alınmakta ve tanılanmaktadır (Millon ve ark., 2004). Bu nedenle, kişilik bozuklukları psikopatolojisinin kategorik olarak değerlendirilmesi yerine boyutsal olarak değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Toplulukçu bir kültürde belirli alanda klinik vakaların az sıklıkta görülmesi, toplumda o özelliğin bozukluk olarak tanımlanması eşliğinin yüksek olmasıyla alakalı olabileceği gibi (Rapee ve Spence, 2004), bir kültürde uygun görülen ve desteklenen kişilik özellikleri bireyin belirli alanlarda kişilik psikopatolojisi düzeyini artırabilir.

Bireycilik ve toplulukçuluk gibi genel kültürel eğilim özelliklerinin yanı sıra kültüre ve çevreye özgü özelliklerin de kişilik psikopatolojisiyle ilişkili olduğu söylenebilir. Örneğin; Japon toplumunda değer verilen mükemmeliyetçilik, düzenlilik ve özenli olma özelliklerinin Japonya'da görülen yüksek düzey obsesif kompulsif kişilik bozukluğu psikopatolojisiyle ilişkili olduğu düşünülmektedir (Gawda, 2018). Bununla birlikte bir kültürde sosyal değişimin hızlı olmasının sosyal standartların, değerlerin ve hedeflerin istikrarsız ve çelişkili olmasına yol açtığı, bu nedenle bu

toplumlarda antisosyal ve sınırdaki kişilik bozukluğunun görülme sıklığının arttığı belirtilmektedir (Millon ve ark., 2004). Buna karşılık, Asya ülkeleri gibi kültürlerde mevcut olan aile birliği, aile büyüklerine uyum gibi koruyucu ve olumlu yaşantıların varlığının bu psikopatolojileri azaltmada etkili olabileceği vurgulanmış (Mulder, 2012), fakat bu konuda henüz bir araştırma yapılmamıştır.

Bir kültürdeki bireylerin kültürel eğilim özelliklerinin ve düzeylerinin birbirinden farklı olması mümkün olduğundan, bireycilik ve toplulukçuluk özelliklerinin kültürel seviyede değerlendirilmesine ek olarak, bireysel düzeyde de değerlendirilmesi önem taşımaktadır (Markus ve Kitayama, 1991). Bireysel düzeyde bakıldığında, bireyci (bağımsız) benlik kurgusu başkalarından ayrı olma ve kişisel hedeflere verilen önem ile ilişkili iken, toplulukçu (ilişkisel) benlik kurgusu ise diğerleriyle bağlantı kurma ve birlik olmaya verilen önem ile ilişkilidir (Singelis, 1994). Bu açıdan bakıldığında, içinde bulunulan kültürün özelliklerine ek olarak, bireysel düzeyde bireycilik eğiliminin veya toplulukçuluk eğiliminin yüksek olması kişilik psikopatolojileri üzerinde etkili olabilir. Örneğin; yüksek düzeyde kendine odaklanma ve benzersiz olmaya verilen önem narsistik kişilik bozukluğu ve bireyci benlik kurgusunun ortak özellikleri arasındadır ve bu konudaki araştırmalar yüksek düzey bireyci yönelimin daha yüksek düzey narsistik kişilik psikopatolojisi ile ilişkili olduğunu göstermektedir (Konrath ve ark., 2009). Diğer yandan, toplulukçu benlik kurgusundaki diğerleriyle bağlantı kurma ve birlik olmaya verilen önem de C kümesi kişilik bozuklukları arasındaki bağımlı kişilik bozukluğunun özellikleriyle benzerlik göstermektedir. Bu nedenle, yüksek düzey bireyci veya toplulukçu eğilimin belirli kişilik bozuklukları açısından çocukluk yaşantıları ve kişilik psikopatolojisi arasındaki ilişkiyi güçlendirebileceği söylenebilir.

Tüm bu faktörlere ek olarak, kişinin içinde bulunduğu kültüre uyum düzeyi de kişilik psikopatolojisi üzerinde etkili olmaktadır. Kişi-çevre uyumu hipotezine göre, kişinin bireycilik ve toplulukçuluk düzeyi, kültürün değerleriyle çakıştığında kişilik psikopatolojisi için risk durumu oluşmaktadır (Mulder, 2012). Örneğin, yüksek düzeyde bireycilik özelliği gösteren bir kültürde toplulukçu eğilime sahip bir bireyin bağımlı kişilik özellikleri geliştirme riski yüksek bulunurken, bireyci eğilime

sahip olmak psikolojik sağlıkla ilişkili bulunmuştur (Caldwell-Harris ve Aycicegi, 2006). Bu nedenle bireyci-toplulukçu özellikler arasında yer alan Türkiye örneklemini ve yüksek toplulukçu eğilime sahip olan Japonya örnekleminde (Goregenli, 1997), bireyin toplulukçu veya bireyci eğilime sahip olmasının farklı etkileri olabileceği söylenebilir. Bir bütün olarak değerlendirildiğine, kişilik psikopatolojisi üzerinde olumlu ve olumsuz çocukluk yaşantıları, kültür ve kültürel eğilim özelliklerinin birlikte değerlendirilmesinin ve etkileşimlerinin incelenmesinin önemli olduğu görölmektedir. Bu bakış açısı, çocukluk çağı yaşantılarının etkisinin bireysel, çevresel ve kültürel faktörlere bağlı olduğunu vurgulayan dayanıklılık kuramı ile de paralellik göstermektedir (Ungar, 2013).

1.5. ARAşTIRMANIN ÖNEMİ VE AMACI

Kişilik bozukluklarının gelişiminde çocukluk dönemi deneyimlerinin merkezi bir rol oynadığı (Millon ve Davis, 1996; Pretzer ve Beck, 1996) ve çevre, kültür ve kişilik arasında etkileşim olduğu bilinmektedir (Millon ve ark., 2004; Mulder, 2012). Daha önce bu konuda yapılan araştırmalara bakıldığında, araştırmaların genelinde olumsuz çocukluk yaşantıları ve kişilik psikopatolojisi arasındaki ilişki odaklı olduğu, bu konuda yapılan az sayıda araştırmanın olumlu çocukluk yaşantılarının etkisini de konu aldığı görölmüştür (Gunay-Oge ve ark., 2020a; Skodol ve ark., 2007). Çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantılarının yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi ile ilişkisinde kültür ve kültürel yönelim özelliklerinin rolü ise henüz bilinmemektedir. Kültürün çocukluk yaşantılarını biçimlendirme rolüne ek olarak (Kardiner ve Linton, 1939; Millon ve ark., 2004), çocukluk yaşantılarının anlamını belirleyerek bu yaşantıların birey üzerindeki etkisini de düzenlediği göz önünde bulundurulduğunda (Kağıtçıbaşı, 2019), kültürün bu ilişkideki rolünün değerlendirilmesi oldukça önemlidir. İçinde bulunan kültürün yanı sıra, bireysel düzeyde kültürel eğilim özelliklerinin de farklı kişilik psikopatolojisi semptomlarını güçlendiren veya azaltan etkisi olabileceğinden (Konrath ve ark., 2009; Mulder, 2012), kültür ve kültürel eğilim özelliklerinin birlikte ele alınması önem taşımaktadır. Bu doğrultuda, bu tez çalışmasının temel amacı çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantılarının yetişkinlik dönemi kişilik

psikopatolojisiyle ilişkisinde kültür ve kültürel yönelim özelliklerinin düzenleyici etkisini incelemektir. Mevcut tez çalışmasının, çocukluk yaşantıları, kültür, kültürel yönelim ve kişilik psikopatolojisi arasındaki etkileşimleri birlikte ele alma konusunda ilk adımı atarak, mevcut bilgi birikimine katkı sağlayacağı söylenebilir.

Çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantılarının kişilik psikopatolojisiyle ilişkisinin Japonya ve Türkiye gibi hem kültür özellikleri (Hofstede, 2001) hem de epidemiyolojik çalışmalarda kişilik psikopatolojisi türlerinin görülme sıklıkları yönüyle (Gawda, 2018) birbirinden farklılaşan iki farklı kültürde incelenmesi ve karşılaştırılması bu ilişkide kültürün düzenleyici etkisine yönelik veri sağlayacaktır. Olumlu ve olumsuz çocukluk çağı yaşantıları ile yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültürel eğilim özelliklerinin, yani bireylerin bireycilik-toplulukçuluk eğilimi düzeyinin rolünün araştırılması ise, bu ilişkiye kültürel eğilim özelliklerinin etkisinin eklenmesi ve çift düzenleyici analizin kullanıldığı bir model sunması yönüyle de, bilindiği kadarıyla bu konuda yapılmış ilk çalışma olacaktır. Bu çalışmada hem olumlu hem olumsuz çocukluk yaşantılarının incelenmesiyle, belirli kişilik psikopatolojilerine yönelik korucu ve risk faktörlerinin daha iyi anlaşılması hedeflenmektedir. Olumlu ve olumsuz çocukluk yaşantılarının yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisiyle ilişkisini inceleyen önceki çalışmalarda, çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının etkisi kontrol edilerek çocukluk çağı olumlu yaşantılarının etkisi incelenmiş, çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantılarının farklı düzeylerde bir arada bulunduğu farklı örüntülerin etkisine ve birbiri ile etkileşimlerine yer vermemiştir. Bu nedenle, çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantılarının farklı düzeydeki kombinasyonlarından oluşan farklı örüntülerin yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi henüz bilinmemektedir. Bu tez çalışması kapsamında bu örüntülerin etkisinin incelenmesi, diğer psikopatolojilerde olduğu gibi kişilik psikopatolojisi üzerinde olumlu ve olumsuz çocukluk yaşantılarının karşılıklı etkileşimine yönelik bilgi sağlayacaktır. Bu faktörlerin iki farklı kültürde incelenmesi ise, kültüre özgü ve genellenebilir faktörlerin ortaya çıkması yönüyle önem taşımaktadır. Bu sayede çevre, kültür ve kişilik özellikleri bir arada alınmış olacaktır. Bilindiği kadarıyla, alan yazında koruyucu ve risk faktörleri daha önce

bu şekilde bir arada ve etkileşimleri dâhil edilerek araştırılmamış olduğundan, mevcut tez çalışması sonuçlarının ilgili alandaki bilgi birikimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Ayrıca, Türkiye ve Japonya üzerine yapılan epidemiyolojik çalışma sonuçlarında iki farklı kültürde farklı kişilik psikopatolojilerinin daha sık görüldüğü düşünüldüğünde (Binbay ve ark., 2013; Gawda, 2018), normal popülasyonda olumlu-olumsuz çocukluk yaşantıları ve kültürel eğilim özelliklerinin yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi düzeyi üzerindeki rolünün anlaşılmasıyla birlikte bu ülkelerde belirli kişilik psikopatolojisi türlerinin neden daha sık görüldüğüne ilişkin veri sağlanması hedeflenmektedir. Bu tez çalışması ile kişilik psikopatolojisine yönelik boyutsal bakış açısının desteklenmesi de hedeflenmektedir. Günümüzde kişilik bozukluklarının kategorik olarak değerlendirilmesinden boyutsal olarak değerlendirilmesi gerektiğine yönelik bakış açısı gittikçe güçlenmektedir (Hopwood vd., 2017). Mevcut tez çalışmasında kategorik değil boyutsal bir bakış açısıyla olumlu çocukluk yaşantılarının hangi kişilik psikopatolojisi türlerinin düzeyini azalttığı, olumsuz çocukluk yaşantılarının ise hangi kişilik psikopatolojisi türlerinin düzeyini arttırdığının incelenmesi hedeflenmektedir. Bununla birlikte, bu ilişkide kültür ve kültürel eğilim özelliklerinin rolünün anlaşılması ise boyutsal bakış açısına kuramsal olarak özgün bir katkı sunacaktır. Bu bilgi birikiminin edinilmesiyle, kişilik psikopatolojisi olumsuz yaşantılar ile birlikte olumlu yaşantılar ele alınarak, bu ilişkide kültürün de etkisi göz önünde bulundurularak boyutsal bir şekilde değerlendirilebilecek ve böylece kuramsal ve pratik uygulamaya katkı sağlanabilecektir.

Bu tez çalışmasının, kişilik psikopatolojisinin değerlendirilmesi, önlenmesi ve tedavisi konusunda bütüncül ve çift yönlü bir bakış açısının geliştirilmesine katkı sağlaması hedeflenmektedir. Çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantıları ile yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkilerin belirlenmesi, alan yazına sadece olumsuz veya sadece olumlu odaklı olacak şekilde tek yönlü bakış açısının değil, çift yönlü bakış açısının da kullanılabileceğini gösterme açısından önem taşımaktadır. Olumlu çocukluk yaşantıları ve kişilik psikopatolojisi arasındaki ilişkiye yönelik yapmış olduğumuz önceki çalışma

(Gunay-Oge vd., 2020a), uluslararası alan yazına çift yönlü ve bütüncül bakış açısının gelişmesi yönünde katkı sağlamış, ve olumlu ve olumsuz çocukluk yaşantılarının birlikte ele alınmasının önemini konu alan birçok makalede araştırma sonuçlarına yer verilmiştir (Baglivio ve Wolff, 2020; Daines ve ark., 2021; Han ve ark., 2023; Merrick ve Narayan, 2020; Raghunathan ve ark., 2024). Bu tez çalışması ile olumlu ve olumsuz çocukluk yaşantılarına ek olarak bu ilişkide kültürün etkisinin de incelenmesi, kuramsal açıdan bütüncül ve çift yönlü bir bakış açısını daha da güçlendirecek, alan yazında bu konuda var olan eksikliğin giderilmesine katkı sağlayabilecektir. Ayrıca, bu çalışma sonucunda elde edilecek bilgi birikimi kullanılarak, çocuklara yönelik psikoterapi uygulamalarında, çocuklarda olumsuz yaşantılar kaynaklı psikopatolojilere müdahale ile birlikte olumlu yaşantıların artırılmasına ve vurgulanmasına yönelik girişimler kullanılarak, çocuğun maruz kaldığı olumsuz yaşantıların uzun vadede kişilik üzerindeki yıkıcı etkilerinin daha etkin bir şekilde azaltılmasına katkı sağlanabileceği değerlendirilmektedir. Olumsuz çocukluk dönemi yaşantılarına sahip yetişkinlere yönelik psikoterapi uygulamalarında ise, olumlu çocukluk çağı yaşantılarının olumsuz çocukluk çağı yaşantılarını telafi etmedeki rolünün ortaya konmasıyla birlikte, bulunulan kültürün özellikleri de göz önünde bulundurularak çift yönlü ve kapsamlı bir değerlendirme ve daha etkin bir tedavi uygulaması yapılmasının mümkün olacağı düşünülmektedir.

Olumlu çocukluk çağı yaşantılarının, olumsuz çocukluk çağı yaşantılarına rağmen uzun vadede düşük kişilik psikopatolojisi düzeyi ile ilişkili olduğunun anlaşılması ve bu ilişkide kültürün rolünün belirlenmesi; ebeveynlere ve özellikle geçmişte olumsuz yaşantılara sahip olan çocuklara koruyucu ailelik yapan bireylere kuramsal bilgi sağlama açısından katkı sağlayabilir. Ruhsal açıdan sağlıklı kişilik gelişimine sahip bireyler yetiştirme konusunda, olumsuz yaşantılardan çocuklarını korumaya ek olarak, çocuklar için olumlu yaşantıların zenginleştirilmesi ve kültür özelliklerinin göz önünde bulundurulması konusunda ailelere rehberlik sağlayacağı düşünülmektedir. Tez çalışması kapsamında ayrıca Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeği'nin Japoncaya çevirisinin yapılması ve geçerlik güvenirlik analizlerinin yapılması amaçlanmaktadır. Bu

bağlamda ise, Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeği Japonca formu, olumlu çocukluk çağı yaşantılarının özel olarak değerlendirilmesi alanında Japoncaya kazandırılan ilk ölçek olacaktır.

Özetle, alan yazındaki ilgili tüm bilgiler göz önüne alındığında, çevresel faktörler arasında yer alan ve yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi üzerinde etkili olan olumsuz çocukluk çağı yaşantılarının, psikopatolojiye karşı koruyucu etkileri bulunan olumlu çocukluk çağı yaşantıları ile birlikte ele alınarak incelenmesi, ayrıca çevre, kültür ve kişilik arasındaki karşılıklı etkileşim nedeniyle bu ilişkide kültür ve kültürel eğilim özelliklerinin rolünün de incelenmesi önem taşımaktadır. Bir ülkenin genel kültürel eğilimi gözetilerek birey özelinde bireycilik/ toplulukçuluk düzeyinin bu ilişkideki rolünün incelenmesinin yanı sıra, klinik örnekleme görülme sıklığı açısından değil iki farklı ülkenin normal örnekleminde kişilik bozuklukları psikopatolojisinin boyutsal açıdan incelenmesi, alan yazına daha kapsamlı ve bütüncül bir bakış açısı kazandıracaktır.

1.6. ARAŞTIRMA SORULARI VE HİPOTEZLER

Bu tez çalışmasının temel aldığı araştırma soruları ve hipotezler şunlardır:

Araştırma Sorusu 1: Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeği'nin Japonca formu bu tez çalışmasında kullanılabilmesi için geçerli ve güvenilir bir ölçek midir?

Hipotez 1: Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeği'nin Japonca formu olumlu çocukluk yaşantılarının ölçülmesi için yeterli psikometrik özelliklere sahiptir.

Araştırma sorusu 2: Çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantıları, yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi düzeyi ile ilişkili midir?

Hipotez 2 (a): Olumlu çocukluk çağı yaşantıları ve yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasında anlamlı ve negatif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Yani, olumlu çocukluk çağı yaşantıları arttıkça yetişkinlik dönemi A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyinin azalması beklenmektedir.

Hipotez 2 (b): Olumsuz çocukluk çağı yaşantıları ve yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Yani, olumsuz çocukluk çağı yaşantıları arttıkça yetişkinlik dönemi A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyinin de artması beklenmektedir.

Araştırma sorusu 3: Türkiye ve Japonya, kültür özellikleri açısından farklılık göstermekte midir?

Hipotez 3 (a): Türkiye örneğinde Japonya örneğine kıyasla bireycilik eğilimi puanlarının anlamlı olarak daha yüksek olması beklenmektedir.

Hipotez 3 (b): Japonya örneğinde Türkiye örneğine kıyasla toplulukçu eğilim puanlarının daha yüksek olması beklenmektedir.

Araştırma sorusu 4: Olumlu ve olumsuz çocukluk yaşantıları düzeylerine göre farklı çocukluk yaşantısı örüntüleri yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi düzeyiyle ne şekilde ilişkilidir? Çocukluk yaşantısı örüntüleri ve kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişki kültüre göre değişkenlik göstermekte midir?

Hipotez 4 (a): Çocukluk yaşantısı örüntülerinin A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi üzerindeki temel etkisinin anlamlı olması beklenmektedir. Özellikle, yüksek düzey olumsuz çocukluk çağı yaşantısı ve daha düşük oranda olumlu çocukluk yaşantılarının bulunduğu gruptaki bireylerin, daha düşük oranda olumsuz çocukluk yaşantıları ve yüksek düzey olumlu çocukluk yaşantılarının bulunduğu gruptaki bireylere kıyasla A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeylerinin daha yüksek olması beklenmektedir.

Hipotez 4 (b): Kültürün A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi üzerindeki temel etkisinin anlamlı olması beklenmektedir.

Hipotez 4 (c): A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi üzerinde çocukluk yaşantısı örüntüleri ve kültürün etkileşim etkisinin anlamlı olması beklenmektedir.

Çocukluk yaşantısı örüntüleri ve kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkinin Türkiye ve Japonya örneklemi arasında değişkenlik göstermesi beklenmektedir.

Araştırma sorusu 5: Olumlu ve olumsuz çocukluk yaşantılarının yetişkinlik dönemi A kümesi kişilik psikopatolojisiyle ilişkisinde kültür ve kültürel eğilim özelliklerinin düzenleyici etkisi anlamlı mıdır?

Hipotez 5 (a): Olumlu çocukluk çağı yaşantıları ve yetişkinlik dönemi A kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi ilişkisinde kültür ve kültürel eğilim özelliklerinin düzenleyici etkisinin anlamlı olmaması beklenmektedir. Bu sonuçların ayrıca paranoid, şizoid ve şizotipal kişilik psikopatolojisi alt puanları için de geçerli olması beklenmektedir.

Hipotez 5 (b): Olumsuz çocukluk çağı yaşantıları ve yetişkinlik dönemi A kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi ilişkisinde kültür ve kültürel eğilim özelliklerinin düzenleyici etkisinin anlamlı olmaması beklenmektedir. Bu sonuçların ayrıca paranoid, şizoid ve şizotipal kişilik psikopatolojisi alt puanları için de geçerli olması beklenmektedir.

Araştırma sorusu 6: Olumlu ve olumsuz çocukluk yaşantılarının yetişkinlik dönemi B kümesi kişilik psikopatolojisiyle ilişkisinde kültür ve kültürel eğilim özelliklerinin düzenleyici etkisi anlamlı mıdır?

Hipotez 6 (a): Olumlu çocukluk çağı yaşantıları ve yetişkinlik dönemi B kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi ilişkisinde kültür ve kültürel eğilim özelliklerinin düzenleyici etkisinin anlamlı olması beklenmektedir. Japonya örneğinde ve bireycilik eğilimi düşük olanlarda B kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyinin daha düşük olması beklenmektedir. Bu sonuçların ayrıca antisosyal, narsisistik, histriyonik ve sınırda kişilik psikopatolojisi alt puanları için de geçerli olması beklenmektedir.

Hipotez 6 (b): Olumsuz çocukluk çağı yaşantıları ve yetişkinlik dönemi B kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi ilişkisinde kültür ve kültürel eğilim özelliklerinin düzenleyici etkisinin anlamlı olması beklenmektedir. Türkiye örneğinde ve bireycilik eğilimi yüksek olanlarda B kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyinin daha yüksek olması beklenmektedir. Bu sonuçların ayrıca antisosyal, narsisistik, histriyonik ve sınırda kişilik psikopatolojisi alt puanları için de geçerli olması beklenmektedir.

Araştırma sorusu 7: Olumlu ve olumsuz çocukluk yaşantılarının yetişkinlik dönemi C kümesi kişilik psikopatolojisiyle ilişkisinde kültür ve kültürel eğilim özelliklerinin düzenleyici etkisi anlamlı mıdır?

Hipotez 7 (a): Olumlu çocukluk çağı yaşantıları ve yetişkinlik dönemi C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi ilişkisinde kültür ve kültürel eğilim özelliklerinin düzenleyici etkisinin anlamlı olması beklenmektedir. Türkiye örneğinde ve toplulukçuluk eğilimi düşük olanlarda C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyinin daha düşük olması beklenmektedir. Bu sonuçların ayrıca bağımlı, çekingen ve obsesif-kompulsif kişilik psikopatolojisi alt puanları için de geçerli olması beklenmektedir.

Hipotez 7 (b): Olumsuz çocukluk çağı yaşantıları ve yetişkinlik dönemi C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi ilişkisinde kültür ve kültürel eğilim özelliklerinin düzenleyici etkisinin anlamlı olması beklenmektedir. Japonya örneğinde ve toplulukçuluk eğilimi yüksek olanlarda C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyinin daha yüksek olması beklenmektedir. Bu sonuçların ayrıca bağımlı, çekingen ve obsesif-kompulsif kişilik psikopatolojisi alt puanları için de geçerli olması beklenmektedir.

2. BÖLÜM YÖNTEM

2.1. ÇOCUKLUK ÇAĞI OLUMLU YAŞANTILAR ÖLÇEĞİNİN JAPONCA'YA UYARLANMASI VE PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ

2.1.1. Örneklem

Çalışmanın bu bölümüne, Japonya'nın 43 farklı eyaletinden, 200 kadın (%66.7) ve 100 erkek (%33.3) olmak üzere toplam 300 kişi, katılımcı olarak yer almıştır. Katılımcıların yaşları 18-24 yaş aralığında olup, yaş ortalaması 21.63'tür (ss=1.87). Katılımcıların büyük çoğunluğunu bekâr (%95) ve yaşamlarının büyük bölümünü kent ortamında geçiren kişiler (%88.3) oluşturmaktadır. Eğitim durumu açısından, katılımcıların %42'si lise mezunu, %34.7'si ön lisans veya lisans, %13.3'ü meslek okulu, %7.3'ü ortaokul, %2'si yüksek lisans veya doktora, %0.7'si ise ilkokul mezunudur.

2.1.2. Veri Toplama Araçları

Bu çalışma kapsamında katılımcılar, sosyodemografik veri formu, Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeği, Adölesan Dayanıklılık Ölçeği, Algılanan Stres Ölçeği ve Genel İyi Hali Ölçeği'nin Japonca formlarını doldurmuştur.

2.1.2.1. Sosyodemografik Veri Formu

Bu çalışma için oluşturulmuş sosyodemografik veri formunda, katılımcıların yaşı, cinsiyeti, eyaleti, eğitim ve medeni durumu, yaşadıkları yerin kırsal veya kentsel olma özelliğine yönelik sorular bulunmaktadır.

2.1.2.2. Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeği (ÇÇOYÖ)

Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeği, yaşamın ilk 18 yılındaki olumlu çocukluk yaşantılarını değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş 10 maddeden oluşan bir ölçek olup, yanıtlar “evet” ve “hayır” şeklindedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar daha fazla sayıda olumlu çocukluk yaşantısının bulunduğuna işaret etmektedir. Ölçeğin İngilizce orijinal formunun geçerlik güvenirlik çalışması Narayan ve arkadaşları (2018) tarafından, Türkçe uyarlaması ve geçerlik-güvenirlik analizi ise Gunay-Oge ve arkadaşları (2020b) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin Japonca'ya çevirisi bu çalışma kapsamında yapılmıştır.

2.1.2.3. Adölesan Dayanıklılık Ölçeği (ADÖ)

Dayanıklı bireylerin özelliklerini ölçmek için Oshio ve arkadaşları (2002) tarafından geliştirilen bu ölçek; yenilik arayışı, duygu düzenleme ve olumlu gelecek oryantasyonu olmak üzere üç alt ölçekten oluşmaktadır. Bu ölçekte 5li Likert tipinde (1: Kesinlikle hayır; 5: Kesinlikle evet) toplam 21 madde bulunmaktadır ve yüksek puanlar daha yüksek düzeyde dayanıklılığa işaret etmektedir.

2.1.2.4. Algılanan Stres Ölçeği (ASÖ)

Orijinal İngilizce formu Cohen ve arkadaşları (1983) tarafından geliştirilen 10 soruluk ölçeğin Mimura & Griffiths (2008) tarafından oluşturulan Japonca versiyonu bu çalışmada kullanılmıştır. Ölçek maddeleri “0: Asla” ve “4: Çok sık” arasında değişen 5’li Likert tipindedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar daha yüksek düzeyde algılanan strese işaret etmektedir.

2.1.2.5. Genel İyilik Hali İndeksi (GİHi)

Dupuy ve arkadaşları (1977) tarafından geliştirilen bu ölçek, pozitif iyilik hali, öz-kontrol, canlılık, depresyon, anksiyete ve genel sağlık boyutlarına ilişkin maddeler

içermektedir. Bu çalışmada Genel İyilik Hali İndeksi'nin 18 maddeden oluşan Japonca versiyonu (Nakayama ve ark., 2000) kullanılmıştır. Ölçeğin ilk 14 sorusu yoğunluk veya sıklık belirten 6'lı Likert tipindeyken, son dört soru ise her uçta farklı sıfatların tanımlandığı 0-10 aralığında derecelendirme içermektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar daha yüksek düzeyde genel iyilik haline işaret etmektedir.

2.1.3. İşlem

Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeği'ni Japonca'ya uyarlayıp psikometrik özelliklerini inceleyebilmek için ölçeğin orijinal formunu geliştiren Dr. Angela Narayan'dan ve aynı zamanda çalışmada kullanılacak diğer ölçeklerin Japonca formunu geliştirenlerden gerekli izinler alınmıştır. Ardından, ölçeklerin çeviri ve kültürel adaptasyonuna yönelik kılavuz ve yöntemlere uygun olacak şekilde (Wild ve ark., 2005), her iki dili de akıcı konuşabilen iki araştırmacı tarafından ÇÇÖYÖ'nün İngilizce orijinal formunun Japonca'ya çevirisi ve İngilizce'ye geri çevirisi yapılmış, gerekli düzenlemeler sonrası ölçeğin nihai haline karar verilmiştir. Çalışmanın başında yer alan bilgilendirilmiş onam formunun ardından, sosyodemografik form ve Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeği-Japonca Formu'na (ÇÇÖYÖ-JF) ek olarak, ölçüt bağıntılı geçerliği değerlendirmek amacıyla Adölesan Dayanıklılık Ölçeği, Algılanan Stres Ölçeği ve Genel İyilik Hali İndeksi çevrimiçi olarak katılımcılara sunulmuştur. Test-tekrar test güvenirliliğinin belirlenmesi amacıyla ÇÇÖYÖ-JF aynı örneklem grubuna bir ay sonra tekrar uygulanmıştır.

2.1.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 24 paket programı kullanılmıştır. Çalışma verileri analiz edilmeden önce, z skoru (>3) temel alınarak uç değerler kontrol edilmiştir. Tüm değişkenler için tanımlayıcı istatistikler hesaplandıktan sonra, ÇÇÖYÖ-JF'nin yapı geçerliğini test etmek amacıyla açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Ölçüt bağıntılı geçerlik için, ÇÇÖYÖ-JF ile Adölesan Dayanıklılık Formu (Oshio ve ark.,

2002), Algılanan Stres Ölçeği (Mimura & Griffiths, 2008) ve Genel İyi Hali İndeksi'nden (Nakayama ve ark., 2000) alınan puanlar arasındaki ilişki korelasyon analizi ile incelenmiştir. Ardından, güvenilirliğin değerlendirilmesi amacıyla iç tutarlılık ve test- tekrar test katsayıları hesaplanmıştır. Test güvenirliliği için KR-20 katsayısı hesaplanmıştır. Test-tekrar test güvenirliliğini değerlendirmek amacıyla iki farklı ölçümden alınan puanlar kullanılarak Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı hesaplanmıştır.

2.2. ÇOCUKLUK ÇAĞI YAŞANTILARININ YETİŞKİNLİK DÖNEMİ KİŞİLİK PSİKOPATOLOJİSİ DÜZEYİ İLE İLİŞKİSİNDE KÜLTÜR VE KÜLTÜREL EĞİLİM ÖZELLİKLERİNİN ROLÜNÜN İNCELENMESİ

2.2.1. Örneklem

Bu çalışmada, Türkiye (n=482) ve Japonya'dan (n=493) toplam 975 kişi katılımcı olarak yer almıştır. Yaş ortalaması 26.7 (ss=9.14, ranj: 18-65) olan Türkiye örneğinde katılımcıların %85.5'i kadın ve %13.7'si erkektir. Japonya örneğinde ise yaş ortalaması 30.94 olup (ss=15.6, ranj: 18-65), katılımcıların %68.2'si kadın, %31.6'sı erkeklerden oluşmaktadır. Eğitim düzeyleri açısından, Türk katılımcıların %45.4'ü lise mezunu, %33.6'sı üniversite mezunu, %18.7'si yüksek lisans veya doktora mezunudur. Japonya örneğinde, katılımcıların %32.9'u lise mezunu, %57.2'si üniversite mezunu ve %3.2'si yüksek lisans veya doktora mezunudur. Medeni durumlarına bakıldığında, Türkiye (%75.5) ve Japonya (%76.5) örneklemlerinin büyük çoğunluğu bekâr katılımcılardan oluşmaktadır. 18 yaş altı ve 65 yaş üstü katılımcılar ile, Türkiye veya Japonya vatandaşı olmayan veya yaşamının ilk 18 yılını başka bir ülkede geçirmiş olan katılımcılar çalışmaya dâhil edilmemiştir.

2.2.2. Veri Toplama Araçları

Bu çalışma kapsamında katılımcılar, sosyodemografik veri formu, Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeği, Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar Ölçeği, Benlik

Kurgusu Ölçeği ve DSM-5 Kişilik Sormacası Taraması için Yapılandırılmış Klinik Görüşme'nin Türkçe veya Japonca formlarını doldurmuştur. Kültürlerarası çalışmalarda ölçeklerin farklı kültürlerde kullanılabilirlik durumunu test etmek için kullanılan Çoklu Grup Doğrulayıcı Faktör Analizi sonuçları, bu çalışmada kullanılan tüm ölçeklerin Türkiye ve Japonya örneklemi için benzer yapılarını ölçtüğünü göstermiştir (Gunay-Oge ve ark., 2023).

2.2.2.1. Sosyodemografik Veri Formu

Bu çalışma için özel olarak geliştirilmiş olan formda, katılımcıların yaşı, cinsiyeti, eğitim ve medeni durumu, hangi ülkenin vatandaşı olduğu ve yaşamın ilk 18 yılını hangi ülkede geçirmiş olduğuna yönelik sorular bulunmaktadır.

2.2.2.2. Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeği

Ölçek uyarlama çalışmasının veri toplama araçları bölümünde ölçeğe ait bilgiler verilmiştir.

2.2.2.3. Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar Ölçeği

1997'de CDC ve Permanente tarafından ilk 18 yaştaki aile içi travmaları ölçmek üzere geliştirilmiş olan Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar Ölçeği'nin (Felitti ve ark., 1998) Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması Gündüz ve arkadaşları (2018) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin Japonca versiyonu da bulunmaktadır (Matsuura ve ark., 2012). Bu ölçekte çocukluk dönemi travmalarını sorgulayan 10 madde bulunmaktadır. Sorular sadece "evet" seçeneği içermekte, aksi halde boş bırakılmaktadır. Ölçeğin toplam puanı 0-10 arasında değişmekte olup kesme değeri bulunmamaktadır. Yüksek puanlar daha yüksek düzeyde olumsuz çocukluk çağı yaşantısına işaret etmektedir.

2.2.2.4. Benlik Kurgusu Ölçeği (BKÖ)

Kişilerin bireycilik ve toplulukçuluk eğilimlerini değerlendirmek amacıyla Benlik Kurgusu Ölçeği'nin (Singelis, 1994), Türkçe (Wasti ve Erdil, 2007) ve Japonca (Sato ve Cameron, 1999) formları bu çalışmada kullanılmıştır. Ölçekte 7'li Likert tipi (1: Kesinlikle katılmıyorum, 7: Kesinlikle katılıyorum) toplam 24 madde bulunmaktadır. Ölçek, kişilerin bireycilik ve toplulukçuluk eğilimlerine yönelik olarak özerk benlik ve ilişkisel benlik olmak üzere iki alt ölçekten oluşmaktadır (Singelis, 1994). Her iki alt ölçekte de yüksek puanlar, daha yüksek özerk benlik veya ilişkisel benlik düzeyini ifade etmektedir.

2.2.2.5. DSM-5 Kişilik Sormacası Taraması için Yapılandırılmış Klinik Görüşme (SCID-5-SPQ)

Kişilik psikopatolojisi düzeyinin değerlendirilmesinde SCID-5-SPQ'nun Türkçe ve Japonca formları kullanılmıştır (First ve ark., 2016). Önceki değerlendirmelerden farklı olarak boyutsal olarak da değerlendirme imkânı sunan SCID-5-SPQ'nin (APA, 2013) Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması Bayad ve ark. (2020) tarafından yapılmıştır. Öz bildirim tipinde bir ölçek olan ve 106 sorudan oluşan bu envanterde maddeler "evet" veya "hayır" olarak cevaplandırılmaktadır. Ölçek, DSM-5'te kişilik bozuklukları başlığı altında yer alan A kümesi (Paranoid, Şizoid, Şizotipal), B kümesi (Antisosyal, Narsisistik, Histriyonik, Sınırdaki) ve C kümesi (Çekingen, Bağımlı, Obsesif Kompulsif) Kişilik Bozukluklarına yönelik sorular içermektedir. Yüksek puanlar, daha yüksek düzeyde kişilik psikopatolojisine işaret etmektedir.

2.2.3. İşlem

Veri toplamaya başlamadan önce, tez çalışmasının yapılabilmesi için Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonu'ndan gerekli izinler alınmıştır. Veri toplama aşamasında öncelikle tüm katılımcılara Bilgilendirilmiş Onam Formu sunulmuş, formu onayladıktan sonra katılımcılardan sosyodemografik form, Çocukluk Çağı

Olumlu Yaşantılar Ölçeği (Narayan ve ark., 2018), Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar Ölçeği (Felitti ve ark., 1998), Benlik Kurgusu Ölçeği (Singelis, 1994) ve DSM-5 Kişilik Sormacısı Taraması için Yapılandırılmış Klinik Görüşme (First ve ark., 2016)'nin Türkçe veya Japonca formlarından oluşan veri setini doldurmaları istenmiştir. Tüm ölçekler çevrimiçi platform üzerinden doldurulmuştur. Hacettepe Üniversitesi ve Waseda Üniversitesi öğrencilerine yapılan çalışma duyurusuna ek olarak daha geniş bir kitleye ulaşmak amacıyla sosyal medya duyuruları yapılmış, çalışma katılımcılarına bu duyurular aracılığıyla ulaşılmıştır.

2.2.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 24 paket programı kullanılmıştır. Çalışma verileri analiz edilmeden önce, katılımcıların araştırmaya dâhil edilme kriterlerini karşılama durumu kontrol edilmiş ve z skoru (>3) temel alınarak uç değerler veri setinden temizlenmiş, böylece nihai örneklem 975 katılımcıdan oluşmuştur. Öncelikle, Türkiye ve Japonya örneklemi için frekans, ortalama ve standart sapma gibi tanımlayıcı istatistikler hesaplanmıştır. Türkiye ve Japonya örneklemi arasında yaş, çocukluk çağı olumsuz ve olumlu yaşantıları, bireycilik ve toplulukçuluk eğilimleri ve A, B ve C kişilik psikopatolojisi düzeyleri açısından anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. İki örneklem arasındaki cinsiyet farklılıklarını test etmek için ise ki-kare testi kullanılmıştır.

Çocukluk yaşantısı örüntülerinin yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi düzeyiyle ilişkisinin Türkiye ve Japonya örneklemelerinde incelenmesi ve karşılaştırılması amacıyla, öncelikle çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantılarına yönelik alınan puanların ± 1 standart sapmaları temel alınarak çocukluk çağı örüntüleri belirlenmiştir. Bu alanda daha önce yapılan örtük sınıf analizi sonuçlarına uygun olarak (Ronzón-Tirado ve ark., 2022), yüksek olumsuz çocukluk yaşantıları ve daha düşük oranda olumlu çocukluk yaşantılarının bulunduğu grup "zorlayıcı", yüksek düzey olumsuz çocukluk yaşantıları ve yüksek düzey olumlu çocukluk

yaşantılarının bulunduğu grup “olumsuz fakat avantajlı”, yüksek olmayan olumsuz ve olumlu çocukluk yaşantılarının bulunduğu grup “ihmal edilmiş”, daha düşük oranda olumsuz çocukluk yaşantıları ve yüksek düzey olumlu çocukluk yaşantıları ile karakterize grup ise “olumlu” çocukluk yaşantısı örüntüsü olarak adlandırılmıştır. Ardından, çocukluk yaşantısı örüntüleri ve kültürün kişilik psikopatolojisi düzeyi üzerindeki etkileşim etkisinin test edilmesi için iki yönlü Çok Değişkenli Varyans Analizi (MANOVA) analizi uygulanmıştır.

Çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantılarının yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisiyle ilişkisinde kültür ve kültürel eğilim özelliklerinin düzenleyici rolünün incelenmesi için ise SPSS için PROCESS macro (v. 4.0) kullanılarak düzenleyici analizlerinin yapılması planlanmıştır. Analiz öncesinde gereken tüm varsayımlar kontrol edilmiş ve çalışma değişkenleri arasındaki ilişkiler Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı Analizi ile test edilmiştir. Daha sonra, hipotezlere uygun olacak şekilde Model 2 kullanılarak düzenleyici analizler uygulanmış, analizlerde yaş ve cinsiyetin etkisi kontrol edilmiştir. Düzenleyici analizlerde anlamlılık belirlenirken %95 güven aralığı ve yanlılığı düzeltilmiş Bootstrap (yeniden örnekleme) yaklaşımı (5000 örnekleme) kullanılmıştır.

3. BÖLÜM BULGULAR

3.1. ÇOCUKLUK ÇAĞI OLUMLU YAŞANTILAR ÖLÇEĞİNİN JAPONCA'YA UYARLANMASI VE PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİNE YÖNELİK ÇALIŞMANIN BULGULARI

3.1.1. Tanımlayıcı İstatistikler

Tüm örneklem için Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeğinden Japonca Formundan (ÇÇÖYÖ-JF) alınan ortalama puan 6.1 (ss = 3.61) olarak bulunmuştur. Bağımsız örneklem *t*-testi kullanılarak yapılan analiz sonucunda erkek (*Ort.* = 5.60, *ss* = 3.87) ve kadınların (*Ort.* = 6.35, *ss* = 3.46) toplam ÇÇÖYÖ-JF puanları arasında anlamlı fark olmadığı görülmüştür, $t(298) = -1.71$, $p > .05$. Fakat yaşamının çoğunluğunu kentsel bölgede geçiren katılımcıların (*Ort.* = 6.29, *ss* = 3.55), çoğunlukla kırsal bölgede yaşayan katılımcılara kıyasla (*Ort.* = 4.68, *ss* = 3.86) daha yüksek ÇÇÖYÖ-JF puanlarına sahip olduğu görülmüştür, $t(298) = 2.49$, $p < .05$. Tek yönlü ANOVA sonuçları ise farklı eğitim seviyelerinin ÇÇÖYÖ-JF üzerinde anlamlı bir etkisi olduğunu göstermektedir, $F(2, 297) = 47.07$, $p < .05$. Tukey testi kullanılarak yapılan post-hoc karşılaştırmalarına göre, ilköğretim mezunu olanlar, lise/meslek okulu mezunu ($p = .021$) veya lisans/lisansüstü mezunu olanlara kıyasla ($p = .035$) daha az sayıda çocukluk çağı olumlu yaşantılarına sahipken, lise/meslek okulu mezunu olanlar ve lisans/lisansüstü mezunu olanlar arasında ÇÇÖYÖ-JF puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür ($p = .981$).

3.1.2. Faktör Yapısı

Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeği-Japonca Formu'nun (ÇÇÖYÖ-JF) faktör yapısının incelenmesi için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmıştır. Analiz öncesinde, verinin faktör analizi için uygunluğunu değerlendirmede Bartlett Testi

ve Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri temel alınmıştır. Bartlett test sonucu anlamlı ve KMO 0.50'den büyük olduğundan (KMO = 0.938 and Bartlett's Test $\chi^2=1628.38$, $ss = 45$, $p < .001$), AFA analizi uygulanmıştır. Analiz sonucunda öz değeri (eigenvalue) 1'den büyük olan ve toplam varyansın %57.30'unu açıklayan tek faktörlü yapı saptanmıştır. Ayrıca, öz değer grafiği (scree plot) incelendiğinde, birinci faktörden sonra eğimin değiştiği görülmüş, böylece öz değer grafiği de tek faktörlü yapıyı desteklemiştir. ÇÇOYÖ-JF'nin faktör yükleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeği'nin Japonca formu'nun faktör yükleri

ÇÇOYÖ-JF maddeleri	Faktör I
1. Kendinizi güvende hissettiren ve temel bakımınızdan sorumlu en az bir kişi var mıydı?	.55
2. En az bir tane yakın arkadaşınız var mıydı?	.77
3. Sizi rahatlatan inançlarınız var mıydı?	.82
4. Okulu sever miydiniz?	.76
5. Sizinle yakından ilgilendiğini düşündüğünüz en az bir öğretmeniniz var mıydı?	.73
6. İyi komşularınız var mıydı?	.76
7. Size destek veren veya gerektiğinde tavsiye alabileceğiniz bir yetişkin (ebeveyn/bakımveren veya 1. soruda belirttiğiniz kişi hariç) var mıydı?	.81
8. Eğlenceli vakit geçirmek için yeterli imkânlarınız var mıydı?	.76
9. Kendinizi sever miydiniz veya kendinizle barışık mıydınız?	.81
10. Düzenli öğün ve düzenli uyku saatleri gibi tahmin edilebilir ya da tutarlı ev kuralları var mıydı?	.78

3.1.3. Ölçüt Bağıntılı Geçerlik

Yakın zamanda yapılan araştırmalar olumlu çocukluk yaşantılarının dayanıklılık (Baglivio ve Wolff, 2020), iyilik hali (Bethell ve ark., 2019), ve daha düşük düzeyde algılanan stres (Narayan ve ark., 2018) ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu bulgular doğrultusunda, Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeği-Japonca Formu'nun (ÇÇOYÖ-JF) ölçüt bağıntılı geçerliğinin değerlendirilmesi amacıyla Adölesan Dayanıklılık Ölçeği (ADÖ), Algılanan Stres Ölçeği (ASÖ) ve Genel İyilik Hali İndeksi kullanılmıştır. ÇÇOYÖ-JF, ADÖ, ASÖ ve GİHİ arasındaki ilişkiler korelasyon analizi ile incelenmiş, analiz sonuçları Tablo 2'de verilmiştir. Analiz sonuçları, ÇÇOYÖ puanlarının ADÖ ($r = .38$, $p < .001$) ve GİHİ ($r = .29$, $p < .001$)

puanlarıyla pozitif, ASÖ puanları ile ise negatif yönde ($r = -.26, p < .001$) ilişkili olduğunu göstermektedir.

Tablo 2. ÇÇÖYÖ-JF, ADÖ, ASÖ ve GİHİ arasındaki korelasyonlar, ölçeklere ait ortalama ve standart sapma değerleri

	ÇÇÖYÖ-JF	ADÖ	ASÖ	GİHİ
ÇÇÖYÖ-JF	-			
ADÖ	0.38***	-		
ASÖ	-0.26***	-0.48***	-	
GİHİ	0.29***	0.53***	-0.54***	-
Ort.	6.10	62.70	28.18	57.94
ss	3.61	13.47	5.43	12.83

Not. *** $p < .001$. ÇÇÖYÖ-JF: Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeği-Japonca Formu, ADÖ: Adölesan Dayanıklılık Ölçeği, ASÖ: Algılanan Stres Ölçeği, GİHİ: Kişilik Genel İyi Hali İndeksi. $n = 300$.

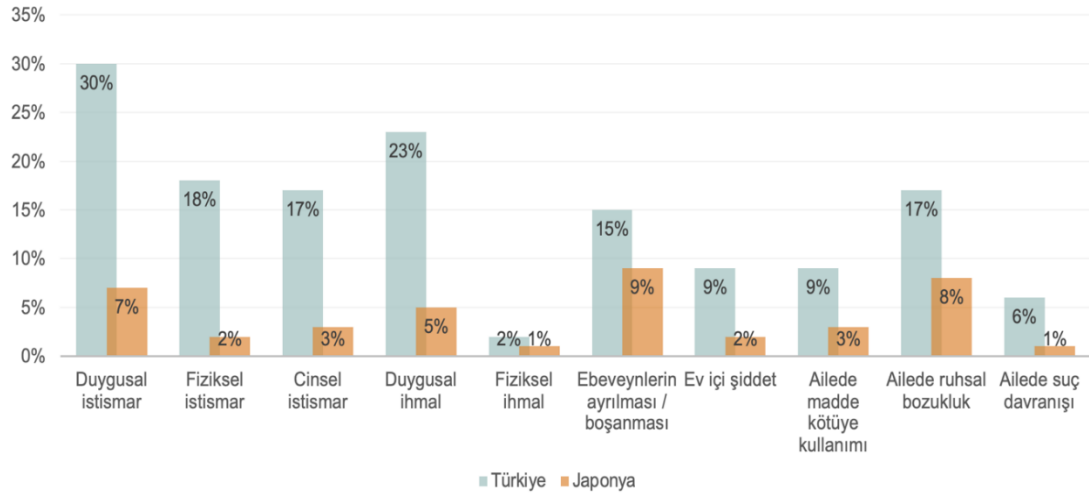
3.1.4. İç Tutarlılık ve Test-tekrar Test Güvenirliği

İç tutarlılığı test etmek amacıyla iki seçeneikli yanıtları olan test maddelerinin güvenilirlik katsayısı olan KR-20 katsayısı hesaplanmıştır. Yapılan analiz sonucunda ÇÇÖYÖ-JF'nin güvenilirlik katsayısı 0.92 olup, yüksek test güvenilirliğine sahiptir (Taber, 2017). Ayrıca, test-tekrar test güvenirlığının test edilmesi için ÇÇÖYÖ-JF bir ay sonra aynı örneklem grubuna tekrar uygulanmıştır. Bu iki uygulama sonucunda elde edilen korelasyon katsayısı ise 0.83'tür.

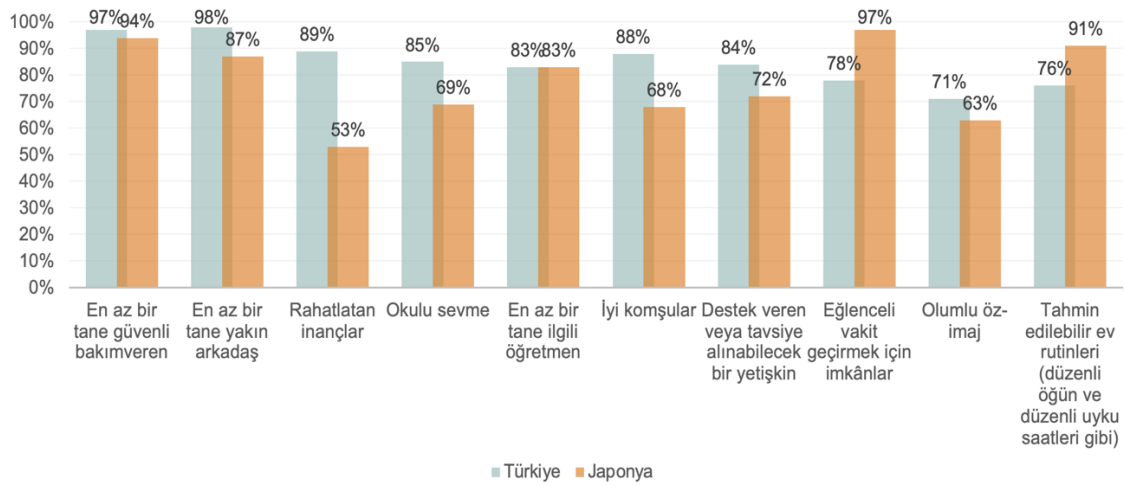
3.2. ÇOCUKLUK ÇAĞI OLUMLU VE OLUMSUZ YAŞANTILARININ YETİŞKİNLİK DÖNEMİ KİŞİLİK PSİKOPATOLOJİSİYLE İLİŞKİSİNDE KÜLTÜR VE KÜLTÜREL EĞİLİM ÖZELLİKLERİNİN DÜZENLEYİCİ ROLÜNE YÖNELİK BULGULAR

3.2.1. Tanımlayıcı İstatistikler ve İki Ülke Arasında Çalışma Değişkenleri Arasındaki Farkların Test Edilmesine Yönelik Analiz Bulguları

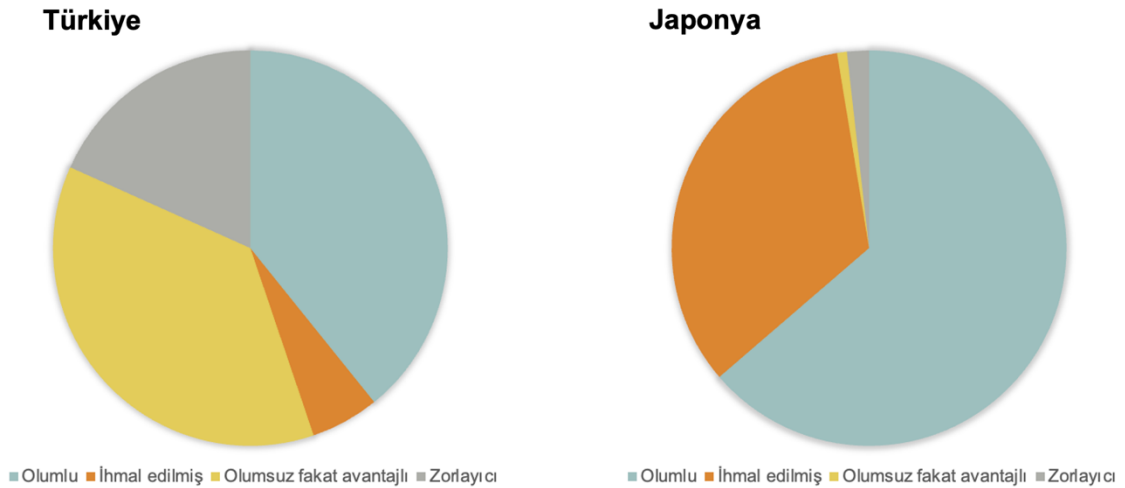
Öncelikle, araştırma değişkenleri ve sosyodemografik değişkenlerle ilgili frekans, ortalama ve standart sapma gibi tanımlayıcı istatistikler hesaplanmıştır. Sosyodemografik değişkenlere ilişkin tanımlayıcı istatistikler ve çocukluk çağı yaşantıları türlerine ilişkin yüzdeler Şekil 1 ve Şekil 2’de verilmiştir. Çocukluk yaşantısı örüntüleri açısından, genel örneklemin %9.9’unun zorlayıcı çocukluk yaşantısı örüntülerine (n=97), %18.7’sinin olumsuz fakat avantajlı çocukluk yaşantısı örüntülerine (n=182), %19.8’inin ihmal edilmiş çocukluk yaşantısı örüntülerine (n=193) ve %51.6’sının ise olumlu çocukluk yaşantısı örüntülerine (n=503) sahip olduğu görülmüştür. Türkiye örnekleminde katılımcıların çoğunluğu olumlu (%39.2) veya olumsuz fakat avantajlı (%36.9) çocukluk yaşantısı örüntülerine sahipken, Japonya örnekleminde katılımcıların çoğunluğu olumlu (%63.7) veya ihmal edilmiş (%33.7) çocukluk yaşantısı örüntülerine sahiptir. Çocukluk yaşantısı örüntülerinin Türkiye ve Japonya örneklemlerinde dağılımı Şekil 3’te gösterilmiştir.

Şekil 1. Çocukluk çağı olumsuz yaşantı türleri ve ülkeye göre yüzdeler

Şekil 2. Çocukluk çağı olumlu yaşantı türleri ve ülkeye göre yüzdeler

Şekil 3. Çocukluk yaşantısı örüntülerinin Türkiye ve Japonya örneklerinde dağılımı

Türkiye ve Japonya örneklerinin yaş, Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeği, Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar Ölçeği, Benlik Kurgusu Ölçeği ve SCID-5-SPQ alt ölçeklerinden alınan puanlar açısından karşılaştırılması amacıyla bağımsız örneklem *t*-testi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre iki örneklem arasında yaş, çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantıları, özerk benlik ve kişilik psikopatolojisi düzeyleri açısından (antisosyal ve bağımlı kişilik psikopatolojisi düzeyi hariç) anlamlı farklılık bulunmaktadır (bkz. Tablo 3). Japonya örneğinin yaş ortalaması Türkiye örneğine göre daha yüksek, çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantıları, özerk benlik düzeyi, kişilik psikopatolojisi düzeylerine ait alt ölçeklerde (antisosyal ve bağımlı kişilik psikopatolojisi hariç) Türkiye örneğinin ortalama puanları Japonya örneğine göre daha yüksektir ($p < .05$). Ayrıca, Türkiye ve Japonya örnekleri arasındaki cinsiyet farklılıklarını değerlendirmek için ki-kare bağımsızlık testi uygulanmış ve analiz sonuçlarına göre iki örneklem arasında cinsiyet dağılımı açısından farklılık olduğu görülmüştür ($\chi^2(2) = 45.89, p < .05$).

Tablo 3. Bağımsız örneklem için *t*-testi bulguları

	Türkiye		Japonya		<i>t</i> ₍₉₇₃₎	<i>p</i>
	Ort.	ss	Ort.	ss		
Yaş	26.65	9.140	30.94	15.596	-5.225	.000
Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeği	8.504	1.468	7.775	2.117	6.237	.000
Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar Ölçeği	4.199	1.513	.422	.948	46.825	.000
Benlik Kurgusu Ölçeği- Özerk Benlik Alt Ölçeği	58.402	8.932	57.26	7.699	2.142	.032
Benlik Kurgusu Ölçeği- İlişkisel Benlik Alt Ölçeği	54.0	9.295	53.296	8.025	1.267	.206
SCID-5-SPQ-A Kümesi K.B.	8.825	4.42	5.723	4.132	11.359	.000
Paranoid K.B.	2.963	2.029	1.811	1.73	9.548	.000
Şizoid K.B.	2.294	1.28	1.35	1.285	11.492	.000
Şizotipal K.B.	3.578	2.446	2.562	2.16	6.878	.000
SCID-5-SPQ-B Kümesi K.B.	10.864	6.381	8.248	6.342	6.419	.000
Antisosyal K.B.	.966	1.363	1.088	1.444	-1.351	.177
Sınırdaki K.B.	3.499	2.96	2.797	2.717	3.860	.000
Narsisistik K. B.	4.215	2.674	2.569	2.363	10.193	.000
Histriyonik K. B.	2.184	1.646	1.795	1.769	3.551	.000
SCID-5-SPQ-C Kümesi K.B.	9.057	4.116	7.271	4.334	6.591	.000
Bağımlı K.B.	1.588	1.448	1.408	1.453	1.939	.053
Çekingen K.B.	3.105	2.059	2.817	2.04	2.198	.028
Obsesif-Kompulsif K.B.	4.363	1.95	3.047	2.02	10.350	.000

Not. SCID-5-SPQ: DSM-5 Kişilik Sormacası Taraması için Yapılandırılmış Klinik Görüşme, K.B.: Kişilik Bozukluğu.

3.2.2. Çalışma Değişkenleri Arasındaki Korelasyon Katsayılarına İlişkin Bulgular

Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeği, Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar Ölçeği, Benlik Kurgusu Ölçeği ve SCID-5-SPQ'dan alınan puanlar arasındaki ilişkiler Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı Analizi ile incelenmiş, analiz sonuçlarına Tablo 4'te yer verilmiştir. Analiz sonuçlarına bakıldığında Çocukluk çağı olumlu yaşantıları ile BKÖ Özerk Benlik ve İlişkisel Benlik Alt Ölçeği puanları arasında düşük ve pozitif yönlü ($r = .17$, $r = .22$), A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyleriyle düşük ve negatif yönlü bir ilişki bulunmaktadır ($r = -.21$, $r = -.07$, $r = -.15$). Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ile A ve B kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyleri arasında orta ve pozitif yönde ($r = .39$, $r = .30$), C

kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi ile arasında düşük ve pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır ($r = .26$). Çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantıları arasında ve BKÖ alt ölçekleri arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmazken, A, B ve C kümesi kişilik bozuklukları düzeyleri arasında yüksek ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır ($r = .58$, $r = .64$, $r = .50$). Yaş ile çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantıları, ilişkisel benlik, A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyleri arasında düşük veya orta düzeyde, negatif yönlü bir ilişki ($r = -.11$ ve $r = -.34$ arasında) bulunmaktadır.

Tablo 4. Çalışma değişkenleri arasındaki korelasyon katsayıları, değişkenlere ait ortalama ve standart sapma değerleri

	1	2	3	4	5	6	7	8
1. Çocukluk çağı olumlu yaşantıları	-							
2. Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları	.01	-						
3. BKÖ- Özerk Benlik	.17**	.05	-					
4. BKÖ- İlişkisel Benlik	.22**	-.02	.06	-				
5. SCID-5-SPQ- A kümesi K.B.	-.21**	.39**	-.07*	.04	-			
6. SCID-5-SPQ- B kümesi K. B.	-.07*	.30**	.05	.05	.58**	-		
7. SCID-5-SPQ- C kümesi K.B.	-.15**	.26**	-.21**	.18**	.64**	.50**	-	
8. Yaş	-.23**	-.13**	.01	-.11**	-.16**	-.34**	-.30**	-
Ort.	8.13	2.29	57.82	53.64	7.26	9.54	8.15	28.82
ss	1.86	2.27	8.35	8.68	4.55	6.49	4.32	12.99

Not. * $p < .05$, ** $p < .01$. BKÖ: Benlik Kurgusu Ölçeği, SCID-5-SPQ: DSM-5 Kişilik Sormacısı Taraması için Yapılandırılmış Klinik Görüşme, K.B.: Kişilik Bozukluğu. $n = 975$.

3.2.3. Çocukluk Yaşantısı Örüntüleri ve Kültürün Yetişkinlik Dönemi Kişilik Psikopatolojisi Düzeyi ile İlişkisine Yönelik Bulgular

Çocukluk yaşantısı örüntüleri (zorlayıcı, olumsuz fakat avantajlı, ihmal edilmiş ve olumlu çocukluk yaşantısı örüntüleri) ile kültürün etkileşim etkisinin yetişkinlik dönemi A, B ve C kümesi kişilik bozukluğu semptomları düzeyiyle ilişkisinin değerlendirilmesi amacıyla iki yönlü Çok Değişkenli Varyans Analizi (MANOVA) uygulanmıştır. Testin yapılabilmesi için gerekli olan normallik, homojenlik, lineerlik ve çoklu bağıntı (multicollinearity) varsayımlarının sağlandığı

görüldükten sonra sonra, Box M testi ile ise gruplar arası kovaryans matrislerinin homojenliği doğrulanmıştır, $F(42, 1839.455) = 1.349$, $p = 0.068$. A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeylerinin iki ülke ve çocukluk yaşantısı örüntüleri açısından tanımlayıcı istatistikleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. İki ülke ve çocukluk yaşantısı örüntülerine göre kişilik psikopatolojisi alt ölçeklerinin ortalama ve standart sapma değerleri

Ülke	Alt Ölçek	Çocukluk Yaşantısı Örüntüleri			
		Zorlayıcı Ort. (ss)	Olumsuz fakat avantajlı Ort. (ss)	İhmal edilmiş Ort. (ss)	Olumlu Ort. (ss)
Türkiye (n=482)	A Kümesi	0.41 (0.16)	0.33 (0.16)	0.37 (0.16)	0.28 (0.15)
	B Kümesi	0.26 (0.13)	0.20 (0.11)	0.19 (0.09)	0.16 (0.10)
	C Kümesi	0.47 (0.16)	0.38 (0.17)	0.43 (0.14)	0.32 (0.16)
Japonya (n=493)	A Kümesi	0.40 (0.22)	0.40 (0.15)	0.27 (0.16)	0.17 (0.13)
	B Kümesi	0.30 (0.16)	0.32 (0.12)	0.14 (0.11)	0.14 (0.11)
	C Kümesi	0.34 (0.18)	0.39 (0.17)	0.33 (0.18)	0.29 (0.18)

Çok değişkenli varyans analizi sonuçlarına göre çocukluk yaşantısı örüntüleri [Wilks' Lambda=0.903, $F(9, 2348.707) = 11.216$, $p < 0.01$] ve kültürün [Wilks' Lambda=0.986, $F(3, 965) = 4.441$, $p < 0.01$] temel etkisi anlamlıdır. Ayrıca, çocukluk yaşantısı örüntüleri ve kültür arasındaki etkileşim etkisi de anlamlıdır, Wilks' Lambda=0.97, $F(9, 2348.707) = 2.930$, $p < 0.01$. Kısmi eta-kare (η^2) değerlerine göre, çocukluk yaşantısı örüntülerinin temel etkisi orta ($\eta^2 = 0.03$), kültürün temel etkisi küçük ($\eta^2 = 0.01$), etkileşim etkisi ise küçük etki büyüklüğüne sahiptir ($\eta^2 = 0.01$). İkili karşılaştırma sonuçlarına bakıldığında (Bkz. Tablo 6), her üç kümeye ait kişilik psikopatolojisi düzeyi ortalamalarının çocukluk yaşantısı örüntülerine göre anlamlı olarak farklılaştığı, fakat kültür açısından, sadece C kümesi kişilik psikopatolojisi ortalamasının Türkiye ve Japonya arasında anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür.

Tablo 6. İkili karşılaştırma bulguları

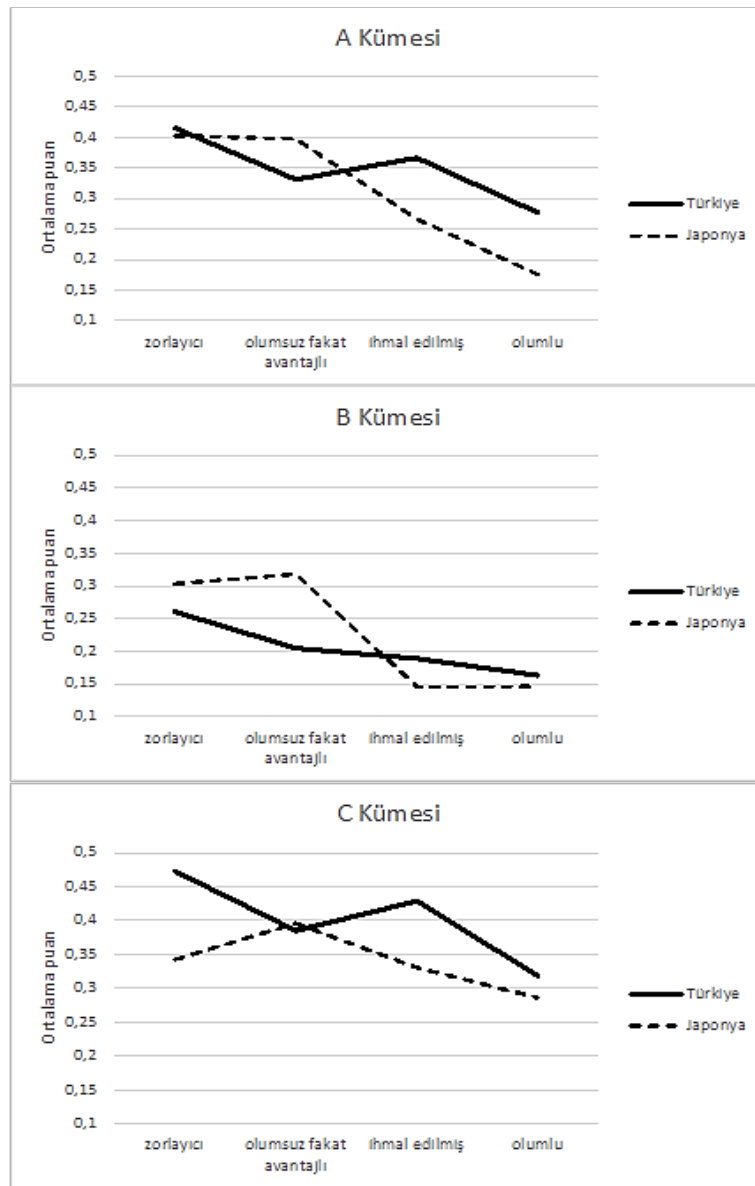
	Bağımlı değişken	<i>sd</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Çocukluk yaşantısı örüntüleri	A Kümesi	3	25.39	0.000**
	B Kümesi	3	17.10	0.000**
	C Kümesi	3	9.16	0.000**
Kültür	A Kümesi	1	2.24	0.135
	B Kümesi	1	1.71	0.192
	C Kümesi	1	4.96	0.026*
Çocukluk Yaşantısı örüntüleri * Kültür	A Kümesi	3	2.39	0.067
	B Kümesi	3	2.96	0.031*
	C Kümesi	3	1.78	0.148
Hata	A Kümesi	967		
	B Kümesi	967		
	C Kümesi	967		

Not. * $p < .05$, ** $p < .01$.

Ardından, spesifik grup farklılıklarını değerlendirmek amacıyla Bonferroni düzeltmesi kullanılarak post-hoc testi yapılmıştır. Türkiye örneğinde, A kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyine ilişkin, zorlayıcı ve olumsuz fakat avantajlı ($p=.000$), zorlayıcı ve olumlu ($p=.000$), olumsuz fakat avantajlı ve olumlu ($p=.003$), ihmal edilmiş ve olumlu ($p=.022$) çocukluk yaşantısı örüntüleri arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür. B kümesi kişilik psikopatolojisi açısından, zorlayıcı ve olumsuz fakat avantajlı ($p=.001$), zorlayıcı ve ihmal edilmiş ($p=.022$), zorlayıcı ve olumlu ($p=.000$), olumsuz fakat avantajlı ve olumlu ($p=.003$) çocukluk yaşantısı örüntüleri arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür. C kümesi kişilik psikopatolojisi açısından ise, zorlayıcı ve olumsuz fakat avantajlı ($p=.001$), zorlayıcı ve olumlu ($p=.000$), olumsuz fakat avantajlı ve olumlu ($p=.001$), ihmal edilmiş ve olumlu ($p=.010$) çocukluk yaşantısı örüntüleri arasında anlamlı fark bulunmaktadır.

Japonya örneğinde, zorlayıcı çocukluk yaşantısı örüntüsünün ihmal edilmiş ($p=.047$) ve olumlu ($p=.000$) çocukluk yaşantısı örüntülerine kıyasla daha yüksek düzey A kümesi kişilik psikopatolojisiyle ilişkili olduğu, olumlu çocukluk yaşantısı örüntüsünün olumsuz fakat avantajlı ($p=.020$) ve ihmal edilmiş ($p=.000$) çocukluk yaşantısı örüntülerine kıyasla daha düşük düzey A kümesi kişilik psikopatolojisiyle ilişkili olduğu görülmüştür. B kümesi kişilik psikopatolojisi

açısından, zorlayıcı ve ihmal edilmiş ($p=.000$), zorlayıcı ve olumlu ($p=.000$), olumsuz fakat avantajlı ve ihmal edilmiş ($p=.014$), olumsuz fakat avantajlı ve olumlu ($p=.014$) çocukluk yaşantısı örüntüleri arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür. C kümesi kişilik psikopatolojisi açısından ise, ihmal edilmiş ve olumlu ($p=.043$) çocukluk yaşantısı örüntüleri dışındaki karşılaştırmalarda anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyleri üzerinde çocukluk yaşantısı örüntüleri ve kültürün etkileşiminin etkisi Şekil 4'te gösterilmektedir.

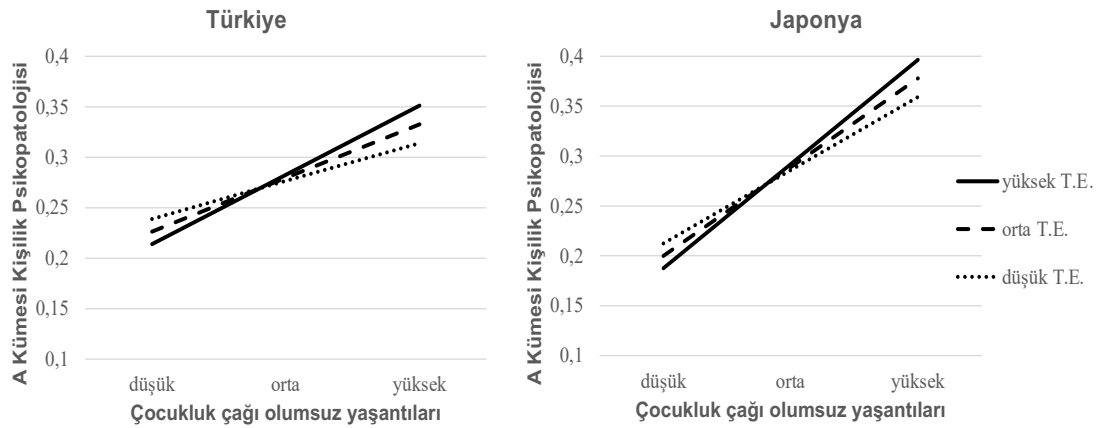

Şekil 4. Kişilik psikopatolojisi düzeyleri üzerinde çocukluk yaşantısı örüntüleri ve kültürün etkileşim etkisi

3.2.4. Çocukluk Çağı Olumlu ve Olumsuz Yaşantılarının A Kümesi Kişilik Psikopatolojisiyle İlişkisinde Kültür ve Kültürel Eğilim Özelliklerinin Düzenleyici Rolüne İlişkin Bulgular

Çocukluk yaşantıları ve yetişkinlik dönemi A kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyleri arasındaki ilişkide kültür ve kültürel eğilim özelliklerinin düzenleyici rolünün incelenmesi amacıyla PROCESS makro eklentisi kullanılarak çift düzenleyici analiz (Model 2) uygulanmıştır. Analizler yapılırken yaş ve cinsiyetin etkisi kontrol edilmiştir.

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği modelin anlamlı ($F(7,967) = 30.89, p < 0.001$), ve bağımlı değişkendeki değişimin %18'ini açıkladığı görülmüştür. Modelde çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ($b = -0.19, t(967) = -1.42, p = 0.16$), toplulukçuluk eğilimi ($b = -0.02, t(967) = -1.69, p = 0.09$) ve kültürün ($b = -0.03, t(967) = -1.21, p = 0.23$) temel etkisi olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve A kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkiyi toplulukçuluk eğilimi anlamlı olarak düzenlerken ($F(1, 967) = 10.84, p = 0.00, \Delta R^2 = 0.01$), kültür ise neredeyse anlamlı bir düzenleyici etkiye sahiptir ($F(1, 967) = 3.36, p = 0.07, \Delta R^2 = 0.00$). Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olduğu görülmüştür, $F(2, 967) = 7.30, p = 0.00, \Delta R^2 = 0.01$: yüksek düzey toplulukçuluk eğilimi, özellikle Japonya örneğinde ve çocukluk çağı olumsuz yaşantıları daha yüksek olanlarda A kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyinin daha yüksek olmasıyla ilişkilidir (Bkz. Şekil 5). A kümesi kişilik psikopatolojisi üzerinde düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının koşullu etkisi Tablo 7'da verilmiştir.

Not. T.E.: Toplulukçuluk Eğilimi

Şekil 5. Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve A kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici etkisi

Tablo 7. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının A kümesi kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

T.E.	Kültür	Beta	S.H.	t	p	LLCI	ULCI
Düşük	Türkiye	0.16	0.05	3.33	0.00	0.07	0.26
Düşük	Japonya	0.32	0.07	4.27	0.00	0.17	0.47
Orta	Türkiye	0.23	0.05	5.04	0.00	0.14	0.32
Orta	Japonya	0.39	0.07	5.38	0.00	0.25	0.53
Yüksek	Türkiye	0.30	0.05	5.81	0.00	0.20	0.40
Yüksek	Japonya	0.46	0.07	6.07	0.00	0.31	0.61

Not. T.E.: Toplulukçuluk Eğilimi, S.H.: Standart Hata, LLCI: Lower-limit of confidence interval, ULCI: Upper-limit of confidence interval.

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve bireycilik eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği modelin de anlamlı ($F(7,967) = 30.26, p < 0.001$), ve bağımlı değişkendeki değişimin %18'ini açıkladığı görülmüştür. Modelde bireycilik eğiliminin ($b = -0.02, t(967) = -2.17, p = 0.03$) temel etkisi anlamlıyken, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ($b = 0.17, t(967) = 1.10, p = 0.27$) ve kültürün ($b = -0.03, t(967) = -1.57, p = 0.11$) temel etkisinin olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve A kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkiyi kültür anlamlı olarak düzenlerken ($F(1, 967) = 3.80, p = 0.05, \Delta R^2 = 0.00$), bireycilik eğiliminin düzenleyici etkisi anlamlı değildir ($F(1, 967) = 0.12, p = 0.72, \Delta R^2 = 0.00$). Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı

görülmüştür, $F(2, 967) = 1.94$, $p = 0.14$, $\Delta R^2 = 0.00$. Bu modelde, çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının koşullu etkisi Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının A kümesi kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

B.E.	Kültür	Beta	S.H.	t	p	LLCI	ULCI
Düşük	Türkiye	0.21	0.05	4.16	0.00	0.11	0.31
Düşük	Japonya	0.38	0.07	5.06	0.00	0.23	0.53
Orta	Türkiye	0.22	0.05	4.74	0.00	0.13	0.31
Orta	Japonya	0.39	0.07	5.31	0.00	0.24	0.53
Yüksek	Türkiye	0.23	0.05	4.48	0.00	0.13	0.32
Yüksek	Japonya	0.39	0.08	5.15	0.00	0.24	0.54

Not. B.E.: Bireycilik Eğilimi, S.H.: Standart Hata, LLCI: Lower-limit of confidence interval, ULCI: Upper-limit of confidence interval.

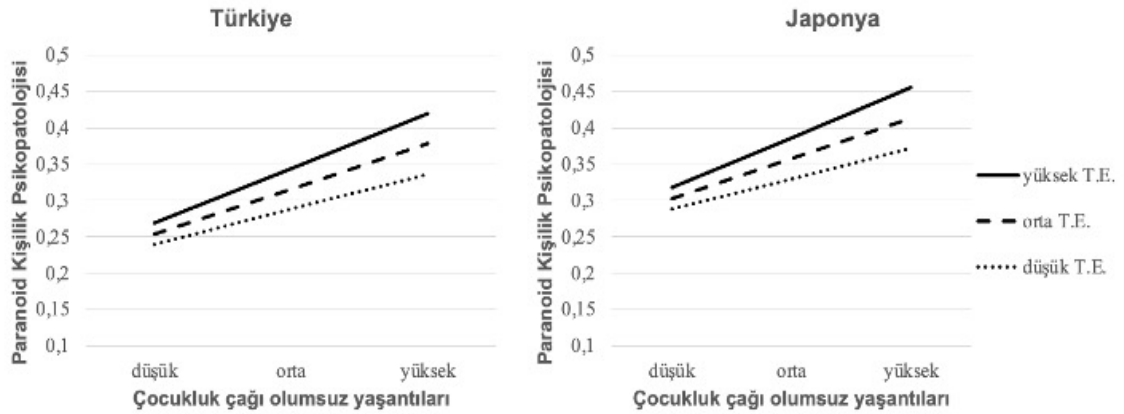
Çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği model anlamlıdır ($F(7,967) = 42.15$, $p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %23’ünü açıklamaktadır. Modelde çocukluk çağı olumlu yaşantıları ($b = -0.48$, $t(967) = -2.78$, $p = 0.00$) ve kültürün ($b = -0.15$, $t(967) = -3.02$, $p = 0.00$) temel etkisi anlamlıyken, toplulukçuluk eğiliminin ($b = -0.01$, $t(967) = -0.34$, $p = 0.73$) temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, toplulukçuluk eğilimi ($F(1, 967) = 0.91$, $p = 0.34$, $\Delta R^2 = 0.00$) ve kültürün ($F(1, 967) = 0.24$, $p = 0.62$, $\Delta R^2 = 0.00$) çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve A kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide düzenleyici etkisi anlamlı değildir. Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 0.51$, $p = 0.60$, $\Delta R^2 = 0.00$.

Benzer şekilde, çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve bireycilik eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği model anlamlıdır ($F(7,967) = 40.97$, $p < 0.001$), ve bağımlı değişkendeki değişimin %23’ünü açıklamaktadır. Modelde sadece kültürün temel etkisi anlamlıyken ($b = -0.14$, $t(967) = -2.90$, $p = 0.00$), çocukluk çağı olumlu yaşantıları ($b = -0.15$, $t(967) = -0.83$, $p = 0.40$) ve bireycilik eğiliminin ($b = 0.02$, $t(967) = 0.60$, $p = 0.55$) temel etkisi olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, bireycilik eğilimi ($F(1, 967)$

= 0.75, $p = 0.39$, $\Delta R^2 = 0.00$) ve kültürün ($F(1, 967) = 0.11$, $p = 0.74$, $\Delta R^2 = 0.00$) çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve A kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide düzenleyici etkisi görülmemektedir. Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 0.45$, $p = 0.64$, $\Delta R^2 = 0.00$.

3.2.4.1. Paranoid Kişilik Psikopatolojisi Düzeyine İlişkin Bulgular

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği modelin anlamlı ($F(7,967) = 25.86$, $p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %16'sını açıkladığı görülmüştür. Modelde toplulukçuluk eğiliminin temel etkisi anlamlıyken ($b = -0.05$, $t(967) = -3.43$, $p = 0.00$), çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ($b = -0.04$, $t(967) = -0.22$, $p = 0.83$) ve kültürün ($b = 0.02$, $t(967) = 0.77$, $p = 0.44$) temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve paranoid kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkiyi toplulukçuluk eğilimi anlamlı olarak düzenlerken ($F(1, 967) = 6.54$, $p = 0.01$, $\Delta R^2 = 0.01$), kültürün düzenleyici etkisi anlamlı değildir ($F(1, 967) = 0.15$, $p = 0.70$, $\Delta R^2 = 0.00$). Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin anlamlı olduğu görülmüştür, $F(2, 967) = 3.38$, $p = 0.03$, $\Delta R^2 = 0.01$: çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının yüksek olması, toplulukçuluk eğilimi yüksek olanlarda paranoid kişilik psikopatolojisi düzeyinin daha yüksek olmasıyla ilişkilidir (Şekil 6). Paranoid kişilik psikopatolojisi semptomları üzerinde düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının koşullu etkisi Tablo 9'da verilmiştir.

Şekil 6. Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve paranoid kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici etkisi

Tablo 9. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının paranoid kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

T.E.	Kültür	Beta	S.H.	t	p	LLCI	ULCI
Düşük	Türkiye	0.37	0.07	4.98	0.00	0.22	0.51
Düşük	Japonya	0.42	0.11	3.71	0.00	0.20	0.64
Orta	Türkiye	0.44	0.07	6.47	0.00	0.31	0.58
Orta	Japonya	0.49	0.11	4.58	0.00	0.28	0.71
Yüksek	Türkiye	0.52	0.08	6.79	0.00	0.37	0.68
Yüksek	Japonya	0.57	0.11	5.11	0.00	0.35	0.79

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve bireycilik eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği modelin de anlamlı ($F(7,967) = 25.32, p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %15'ini açıkladığı görülmüştür. Modelde sadece bireycilik eğiliminin temel etkisi anlamlıyken ($b = -0.04, t(967) = -2.50, p = 0.01$), çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ($b = 0.26, t(967) = 1.14, p = 0.25$) ve kültürün ($b = 0.02, t(967) = 0.74, p = 0.46$) temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve paranoid kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide bireycilik eğilimi ($F(1, 967) = 0.78, p = 0.38, \Delta R^2 = 0.00$) ve kültürün ($F(1, 967) = 0.21, p = 0.65, \Delta R^2 = 0.00$) düzenleyici etkisi anlamlı değildir. Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 0.48, p = 0.62, \Delta R^2 = 0.00$.

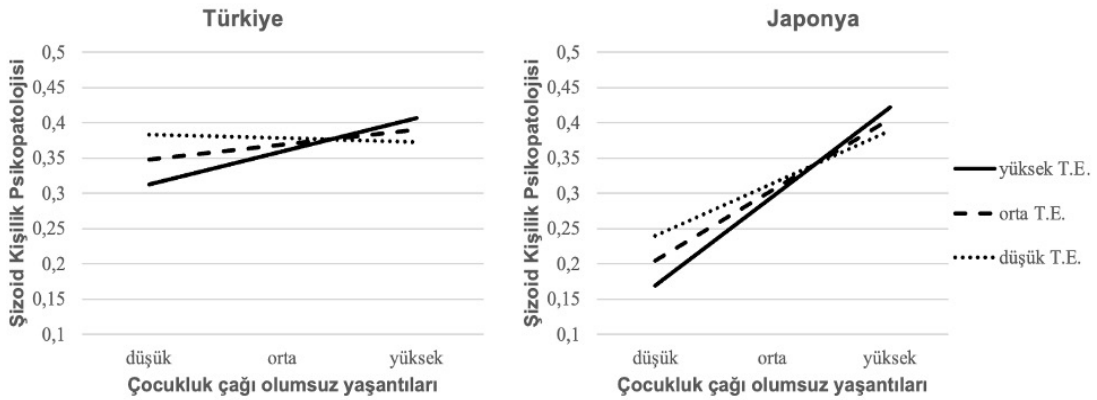
Çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği model anlamlıdır ($F(7,967) = 30.84, p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %18'ini açıklamaktadır. Modelde çocukluk çağı olumlu yaşantıları ($b = -0.60, t(967) = -2.30, p = 0.02$) ve kültürün ($b = -0.26, t(967) = -3.55, p = 0.00$) temel etkisi anlamlıyken, toplulukçuluk eğiliminin temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür ($b = -0.03, t(967) = -0.73, p = 0.46$). Analiz sonuçlarına göre, toplulukçuluk eğilimi ($F(1, 967) = 0.24, p = 0.62, \Delta R^2 = 0.00$) ve kültürün ($F(1, 967) = 1.94, p = 0.16, \Delta R^2 = 0.00$) düzenleyici etkisi bulunmazken, bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 1.00, p = 0.37, \Delta R^2 = 0.00$.

Çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve bireycilik eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği model anlamlıdır ($F(7,967) = 30.81, p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %18'ini açıklamaktadır. Modelde sadece kültürün temel etkisi anlamlıyken ($b = -0.25, t(967) = -3.46, p = 0.00$), çocukluk çağı olumlu yaşantıları ($b = -0.32, t(967) = -1.17, p = 0.24$) ve bireycilik eğiliminin ($b = 0.01, t(967) = 0.33, p = 0.74$) temel etkisinin olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, bireycilik eğilimi ($F(1, 967) = 0.34, p = 0.56, \Delta R^2 = 0.00$) ve kültürün ($F(1, 967) = 1.57, p = 0.21, \Delta R^2 = 0.00$) düzenleyici etkisi bulunmazken, bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 1.01, p = 0.37, \Delta R^2 = 0.00$.

3.2.4.2. Şizoid Kişilik Psikopatolojisi Düzeyine İlişkin Bulgular

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği modelin anlamlı ($F(7,967) = 25.33, p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %15'ini açıkladığı görülmüştür. Modelde çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ($b = -0.62, t(967) = -3.36, p = 0.00$), toplulukçuluk eğilimi ($b = -0.05, t(967) = -3.50, p = 0.00$) ve kültürün ($b = -0.14, t(967) = -4.74, p = 0.00$) temel etkisi anlamlıdır. Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve şizoid kişilik

psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide toplulukçuluk eğilimi ($F(1, 967) = 16.15$, $p = 0.00$, $\Delta R^2 = 0.01$) ve kültürün ($F(1, 967) = 8.77$, $p = 0.00$, $\Delta R^2 = 0.01$) düzenleyici etkisi anlamlıdır. Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olduğu görülmüştür, $F(2, 967) = 12.85$, $p = 0.00$, $\Delta R^2 = 0.02$: çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının yüksek olması, özellikle Japonya örneğinde ve toplulukçuluk eğilimi yüksek olanlarda şizoid kişilik psikopatolojisi düzeyinin daha yüksek olmasıyla ilişkilidir (Şekil 7). Şizoid kişilik psikopatolojisi semptomları üzerinde düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının koşullu etkisi Tablo 10'da verilmiştir.

Şekil 7. Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve şizoid kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici etkisi

Tablo 10. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının şizoid kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

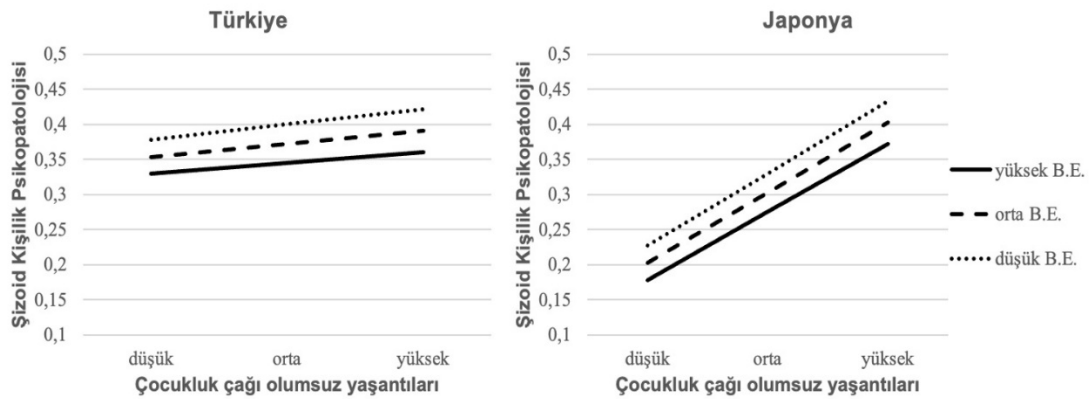
T.E.	Kültür	Beta	S.H.	t	p	LLCI	ULCI
Düşük	Türkiye	-0.02	0.07	-0.33	0.74	-0.16	0.11
Düşük	Japonya	0.33	0.10	3.16	0.00	0.12	0.53
Orta	Türkiye	0.09	0.06	1.45	0.15	-0.03	0.22
Orta	Japonya	0.44	0.10	4.43	0.00	0.25	0.64
Yüksek	Türkiye	0.21	0.07	2.91	0.00	0.07	0.35
Yüksek	Japonya	0.56	0.10	5.36	0.00	0.35	0.76

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve bireycilik eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği modelin anlamlı ($F(7,967) = 25.46$, $p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %15'ini açıkladığı

görülmüştür. Modelde bireycilik eğilimi ($b = -0.03$, $t(967) = -2.35$, $p = 0.02$) ve kültürün ($b = -0.15$, $t(967) = -5.02$, $p = 0.00$) temel etkisi anlamlıyken, çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür ($b = 0.18$, $t(967) = 0.86$, $p = 0.39$). Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve şizoid kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide bireycilik eğiliminin düzenleyici etkisi bulunmazken ($F(1, 967) = 0.24$, $p = 0.62$, $\Delta R^2 = 0.00$), kültürün düzenleyici etkisi anlamlıdır ($F(1, 967) = 9.22$, $p = 0.00$, $\Delta R^2 = 0.01$). Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olduğu görülmüştür, $F(2, 967) = 4.80$, $p = 0.01$, $\Delta R^2 = 0.01$: çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının yüksek olması, özellikle Japonya örneğinde şizoid kişilik psikopatolojisi düzeyinin daha yüksek olmasıyla ilişkilidir (Şekil 8). Şizoid kişilik psikopatolojisi semptomları üzerinde düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının koşullu etkisi Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının şizoid kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

B.E.	Kültür	Beta	S.H.	t	p	LLCI	ULCI
Düşük	Türkiye	0.10	0.07	1.37	0.17	-0.04	0.23
Düşük	Japonya	0.45	0.10	4.42	0.00	0.25	0.66
Orta	Türkiye	0.08	0.06	1.29	0.20	-0.04	0.21
Orta	Japonya	0.44	0.10	4.41	0.00	0.24	0.64
Yüksek	Türkiye	0.07	0.07	0.97	0.33	-0.07	0.20
Yüksek	Japonya	0.43	0.10	4.06	0.00	0.22	0.63

Şekil 8. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının şizoid kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

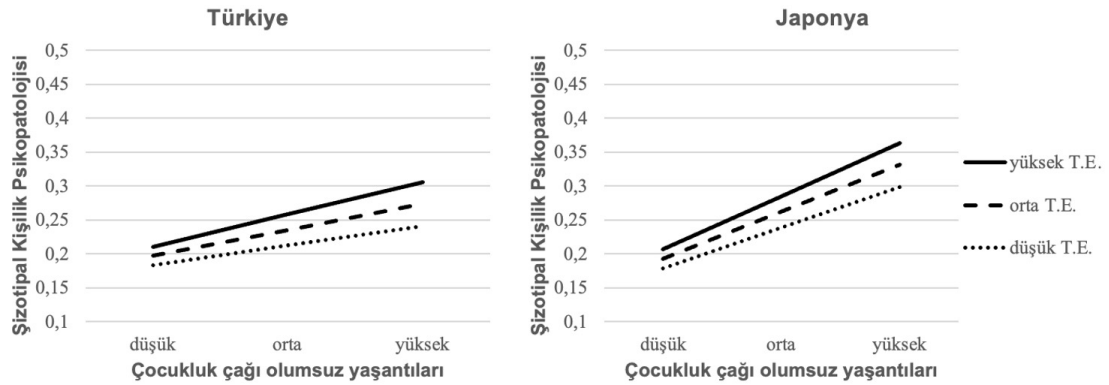
Çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği model anlamlıdır ($F(7,967) = 38.63, p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %22'sini açıklamaktadır. Modelde çocukluk çağı olumlu yaşantıları ($b = -0.44, t(967) = -1.86, p = 0.06$), toplulukçuluk eğilimi ($b = -0.01, t(967) = -0.29, p = 0.77$) ve kültürün ($b = -0.09, t(967) = -1.31, p = 0.19$) temel etkisi anlamlı değildir. Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve şizoid kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide toplulukçuluk eğilimi ($F(1, 967) = 0.29, p = 0.59, \Delta R^2 = 0.00$) ve kültürün ($F(1, 967) = 2.19, p = 0.14, \Delta R^2 = 0.00$) düzenleyici etkisi anlamlı değildir. Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 1.44, p = 0.24, \Delta R^2 = 0.00$.

Benzer şekilde, çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve bireycilik eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği model anlamlıdır ($F(7,967) = 39.48, p < 0.001$), ve bağımlı değişkendeki değişimin %22'sini açıklamaktadır. Modelde çocukluk çağı olumlu yaşantıları ($b = -0.25, t(967) = -1.02, p = 0.31$), bireycilik eğilimi ($b = -0.02, t(967) = -0.39, p = 0.69$) ve kültürün ($b = -0.08, t(967) = -1.28, p = 0.20$) temel etkisi anlamlı değildir. Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve Şizoid kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide bireycilik eğilimi ($F(1, 967) = 0.03, p = 0.87, \Delta R^2 = 0.00$) ve kültürün ($F(1, 967) = 2.53, p = 0.11, \Delta R^2 = 0.00$) düzenleyici etkisi anlamlı değildir. Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 1.27, p = 0.28, \Delta R^2 = 0.00$.

3.2.4.3. Şizotipal Kişilik Psikopatolojisi Düzeyine İlişkin Bulgular

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği modelin anlamlı ($F(7,967) = 18.67, p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %12'sini açıkladığı görülmüştür. Modelde çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ($b = -0.08, t(967) = -0.55, p = 0.58$), toplulukçuluk eğilimi ($b = 0.02, t(967) = 1.64, p = 0.10$) ve kültürün ($b = -0.00, t(967) = 0.18, p = 0.86$) temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür.

Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve şizotipal kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide toplulukçuluk eğilimi ($F(1, 967) = 3.05, p = 0.08, \Delta R^2 = 0.00$) ve kültürün düzenleyici etkisi anlamlı değildir. ($F(1, 967) = 1.98, p = 0.16, \Delta R^2 = 0.00$). Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin ise neredeyse anlamlı olduğu görülmüştür, $F(2, 967) = 2.60, p = 0.07, \Delta R^2 = 0.00$: çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının yüksek olması, özellikle Japonya örneğinde ve toplulukçuluk eğilimi yüksek olanlarda şizotipal kişilik psikopatolojisi düzeyinin daha yüksek olmasıyla ilişkilidir (Şekil 9). Şizotipal kişilik psikopatolojisi semptomları üzerinde düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının koşullu etkisi Tablo 12’de verilmiştir.

Şekil 9. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının şizotipal kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

Tablo 12. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının şizotipal kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

T.E.	Kültür	Beta	S.H.	t	p	LLCI	ULCI
Düşük	Türkiye	0.13	0.05	2.31	0.02	0.02	0.24
Düşük	Japonya	0.26	0.08	3.12	0.00	0.10	0.43
Orta	Türkiye	0.17	0.05	3.25	0.00	0.07	0.27
Orta	Japonya	0.30	0.08	3.74	0.00	0.14	0.46
Yüksek	Türkiye	0.21	0.06	3.60	0.00	0.09	0.32
Yüksek	Japonya	0.34	0.08	4.07	0.00	0.18	0.51

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve bireycilik eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği modelin de anlamlı ($F(7,967) = 15.16, p < 0.001$), ve bağımlı değişkendeki değişimin %10’unu açıkladığı

görülmüştür. Modelde çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ($b = 0.11$, $t(967) = 0.62$, $p = 0.53$), bireycilik eğilimi ($b = -0.01$, $t(967) = -0.66$, $p = 0.51$) ve kültürün ($b = -0.02$, $t(967) = -0.68$, $p = 0.50$) temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve şizotipal kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide bireycilik eğilimi ($F(1, 967) = 0.04$, $p = 0.83$, $\Delta R^2 = 0.00$) ve kültürün ($F(1, 967) = 2.29$, $p = 0.13$, $\Delta R^2 = 0.00$) düzenleyici etkisi anlamlı değildir. Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 1.16$, $p = 0.31$, $\Delta R^2 = 0.00$.

Çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği model anlamlıdır ($F(7,967) = 22.03$, $p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %14'ünü açıklamaktadır. Modelde sadece çocukluk çağı olumlu yaşantılarının temel etkisi anlamlıyken ($b = -0.43$, $t(967) = -2.17$, $p = 0.03$), toplulukçuluk eğilimi ($b = 0.00$, $t(967) = 0.13$, $p = 0.90$) ve kültürün ($b = -0.10$, $t(967) = -1.88$, $p = 0.06$) temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, toplulukçuluk eğilimi ($F(1, 967) = 1.10$, $p = 0.29$, $\Delta R^2 = 0.00$) ve kültürün ($F(1, 967) = 0.33$, $p = 0.57$, $\Delta R^2 = 0.00$) düzenleyici etkisi bulunmazken, bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 0.62$, $p = 0.54$, $\Delta R^2 = 0.00$.

Çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve bireycilik eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği model anlamlıdır ($F(7,967) = 17.50$, $p < 0.001$), ve bağımlı değişkendeki değişimin %11'ini açıklamaktadır. Modelde çocukluk çağı olumlu yaşantıları ($b = 0.00$, $t(967) = 0.00$, $p = 0.99$), bireycilik eğilimi ($b = 0.04$, $t(967) = 1.03$, $p = 0.30$) ve kültürün ($b = -0.10$, $t(967) = -1.75$, $p = 0.08$) temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, bireycilik eğilimi ($F(1, 967) = 1.00$, $p = 0.32$, $\Delta R^2 = 0.00$) ve kültürün ($F(1, 967) = 0.21$, $p = 0.65$, $\Delta R^2 = 0.00$) düzenleyici etkisi bulunmazken, bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 0.64$, $p = 0.53$, $\Delta R^2 = 0.00$.

3.2.5. Çocukluk Çağı Olumlu ve Olumsuz Yaşantılarının B Kümesi Kişilik Psikopatolojisiyle İlişkisinde Kültür ve Kültürel Eğilim Özelliklerinin Düzenleyici Rolüne İlişkin Bulgular

Çocukluk yaşantıları ve yetişkinlik dönemi B kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ve kültürel eğilim özelliklerinin düzenleyici rolünün incelenmesi amacıyla PROCESS makro eklentisi kullanılarak çift düzenleyici analiz (Model 2) uygulanmıştır. Analizler yapılırken yaş ve cinsiyetin etkisi kontrol edilmiştir.

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği modelin anlamlı ($F(7,967) = 34.48, p < 0.001$), ve bağımlı değişkendeki değişimin %20'sini açıkladığı görülmüştür. Modelde kültürün ($b = 0.03, t(967) = 2.33, p = 0.02$) temel etkisi olsa da çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ($b = 0.12, t(967) = 1.26, p = 0.21$) ve toplulukçuluk eğiliminin ($b = 0.00, t(967) = 0.13, p = 0.89$) temel etkisinin olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve B kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide toplulukçuluk eğilimi ($F(1, 967) = 0.98, p = 0.32, \Delta R^2 = 0.00$) ve kültür ($F(1, 967) = 1.68, p = 0.19, \Delta R^2 = 0.00$) düzenleyici bir etkiye sahip değildir. Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 1.37, p = 0.25, \Delta R^2 = 0.00$.

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve bireycilik eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği modelin anlamlı ($F(7,967) = 34.67, p < 0.001$), ve bağımlı değişkendeki değişimin %20'sini açıkladığı görülmüştür. Modelde kültürün temel etkisi anlamlıyken ($b = 0.03, t(967) = 2.22, p = 0.03$), çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ($b = 0.08, t(967) = 0.73, p = 0.47$) ve bireycilik eğiliminin ($b = 0.00, t(967) = 0.08, p = 0.93$) temel etkisinin olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve B kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ($F(1, 967) = 1.97, p = 0.16, \Delta R^2 = 0.00$) ve bireycilik eğiliminin ($F(1, 967) = 1.48, p = 0.22, \Delta R^2 = 0.00$) düzenleyici etkisi anlamlı değildir. Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan

çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 1.66$, $p = 0.19$, $\Delta R^2 = 0.00$.

Çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği model anlamlıdır ($F(7,967) = 30.30$, $p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %18'ini açıklamaktadır. Modelde çocukluk çağı olumlu yaşantıları ($b = -0.25$, $t(967) = -2.00$, $p = 0.04$) ve kültürün ($b = -0.12$, $t(967) = -3.33$, $p = 0.00$) temel etkisi anlamlıyken, toplulukçuluk eğiliminin temel etkisi olmadığı görülmüştür ($b = -0.00$, $t(967) = -0.18$, $p = 0.86$). Analiz sonuçlarına göre, kültürün düzenleyici etkisi anlamlıyken ($F(1, 967) = 4.42$, $p = 0.03$, $\Delta R^2 = 0.00$), toplulukçuluk eğiliminin çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve B kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide düzenleyici etkisi anlamlı değildir ($F(1, 967) = 0.31$, $p = 0.57$, $\Delta R^2 = 0.00$). Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin ise anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 2.23$, $p = 0.11$, $\Delta R^2 = 0.00$. Bu modelde, çocukluk çağı olumlu yaşantılarının koşullu etkisi Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının B kümesi kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

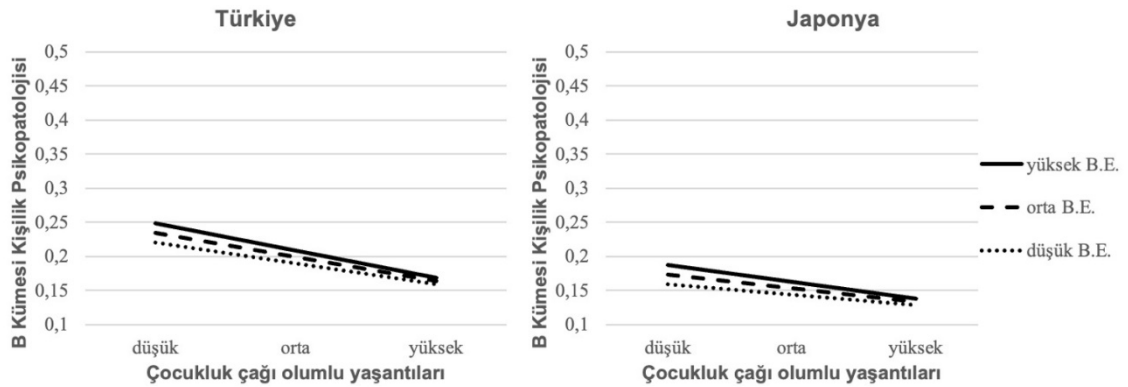
T.E.	Kültür	Beta	S.H.	t	p	LLCI	ULCI
Düşük	Türkiye	-0.19	0.04	-5.00	0.00	-0.27	-0.12
Düşük	Japonya	-0.11	0.03	-3.96	0.00	-0.16	-0.05
Orta	Türkiye	-0.18	0.03	-5.48	0.00	-0.25	-0.12
Orta	Japonya	-0.09	0.02	-3.78	0.00	-0.14	-0.05
Yüksek	Türkiye	-0.17	0.04	-4.47	0.00	-0.25	-0.10
Yüksek	Japonya	-0.08	0.04	-2.33	0.02	-0.16	-0.01

Çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve bireycilik eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği model de anlamlıdır ($F(7,967) = 31.27$, $p < 0.001$), ve bağımlı değişkendeki değişimin %18'ini açıklamaktadır. Modelde sadece kültürün temel etkisi anlamlıyken ($b = -0.11$, $t(967) = -3.22$, $p = 0.00$), çocukluk çağı olumlu yaşantıları ($b = -0.02$, $t(967) = -0.14$, $p = 0.88$) ve bireycilik eğiliminin ($b = 0.04$, $t(967) = 1.89$, $p = 0.06$) temel etkisi olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, bireycilik eğilimi düzenleyici bir etkiye sahip değilken ($F(1, 967) = 1.76$, $p = 0.18$, $\Delta R^2 = 0.00$), kültürün çocukluk çağı olumlu yaşantıları

ve B kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide düzenleyici etkisi anlamlıdır ($F(1, 967) = 3.99, p = 0.05, \Delta R^2 = 0.00$). Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olduğu görülmüştür, $F(2, 967) = 3.06, p = 0.05, \Delta R^2 = 0.00$; çocukluk çağı olumlu yaşantılarının düşük olması, özellikle Türkiye örneğinde B kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyinin daha yüksek olmasıyla ilişkilidir (Şekil 10). B kümesi kişilik psikopatolojisi üzerinde düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının koşullu etkisi Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının B kümesi kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

B.E.	Kültür	Beta	S.H.	t	p	LLCI	ULCI
Düşük	Türkiye	-0.16	0.04	-4.34	0.00	-0.24	-0.09
Düşük	Japonya	-0.08	0.03	-2.90	0.00	-0.14	-0.03
Orta	Türkiye	-0.19	0.03	-5.63	0.00	-0.25	-0.12
Orta	Japonya	-0.11	0.02	-4.40	0.00	-0.15	-0.06
Yüksek	Türkiye	-0.21	0.04	-5.51	0.00	-0.29	-0.14
Yüksek	Japonya	-0.13	0.03	-4.03	0.00	-0.19	-0.07

Şekil 10. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının B kümesi kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

3.2.5.1. Antisosyal Kişilik Psikopatolojisi Düzeyine İlişkin Bulgular

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği modelin anlamlı ($F(7,967) = 11.80, p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %8’ini açıkladığı

görülmüştür. Modelde çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ($b = 0.05$, $t(967) = 0.68$, $p = 0.50$) ve toplulukçuluk eğiliminin ($b = -0.00$, $t(967) = -0.39$, $p = 0.69$) temel etkisi anlamlı değilken, kültürün temel etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür ($b = 0.05$, $t(967) = 3.94$, $p = 0.00$). Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve antisosyal kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide toplulukçuluk eğilimi ($F(1, 967) = 0.72$, $p = 0.40$, $\Delta R^2 = 0.00$) ve kültürün ($F(1, 967) = 0.04$, $p = 0.84$, $\Delta R^2 = 0.00$) düzenleyici etkisi anlamlı değildir. Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 0.38$, $p = 0.68$, $\Delta R^2 = 0.00$.

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve bireycilik eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği modelin de anlamlı ($F(7,967) = 11.82$, $p < 0.001$), ve bağımlı değişkendeki değişimin %8'ini açıkladığı görülmüştür. Modelde çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ($b = 0.14$, $t(967) = 1.57$, $p = 0.11$) ve bireycilik eğiliminin ($b = 0.00$, $t(967) = 0.85$, $p = 0.40$) temel etkisi anlamlı değilken, kültürün temel etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür ($b = 0.05$, $t(967) = 3.93$, $p = 0.00$). Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve antisosyal kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide bireycilik eğilimi ($F(1, 967) = 0.09$, $p = 0.76$, $\Delta R^2 = 0.00$) ve kültürün ($F(1, 967) = 0.05$, $p = 0.82$, $\Delta R^2 = 0.00$) düzenleyici etkisi anlamlı değildir. Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 0.07$, $p = 0.93$, $\Delta R^2 = 0.00$.

Çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği model anlamlıdır ($F(7,967) = 9.47$, $p < 0.001$), ve bağımlı değişkendeki değişimin %6'sını açıklamaktadır. Modelde çocukluk çağı olumlu yaşantıları ($b = 0.05$, $t(967) = 0.52$, $p = 0.60$), toplulukçuluk eğilimi ($b = 0.02$, $t(967) = 1.22$, $p = 0.22$) ve kültürün ($b = 0.00$, $t(967) = 0.11$, $p = 0.91$) temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, toplulukçuluk eğilimi ($F(1, 967) = 1.30$, $p = 0.25$, $\Delta R^2 = 0.00$) ve kültürün ($F(1, 967) = 0.00$, $p = 0.96$, $\Delta R^2 = 0.00$) düzenleyici etkisi bulunmazken, bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 0.68$, $p = 0.50$, $\Delta R^2 = 0.00$.

Benzer şekilde, çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve bireycilik eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği model anlamlıdır ($F(7,967) = 9.69, p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %6'sını açıklamaktadır. Modelde çocukluk çağı olumlu yaşantıları ($b = 0.02, t(967) = 0.21, p = 0.83$), bireycilik eğilimi ($b = 0.04, t(967) = 1.13, p = 0.26$) ve kültürün ($b = -0.00, t(967) = -0.05, p = 0.96$) temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, bireycilik eğilimi ($F(1, 967) = 0.66, p = 0.42, \Delta R^2 = 0.00$) ve kültürün ($F(1, 967) = 0.05, p = 0.82, \Delta R^2 = 0.00$) düzenleyici etkisi bulunmazken, bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 0.37, p = 0.69, \Delta R^2 = 0.00$.

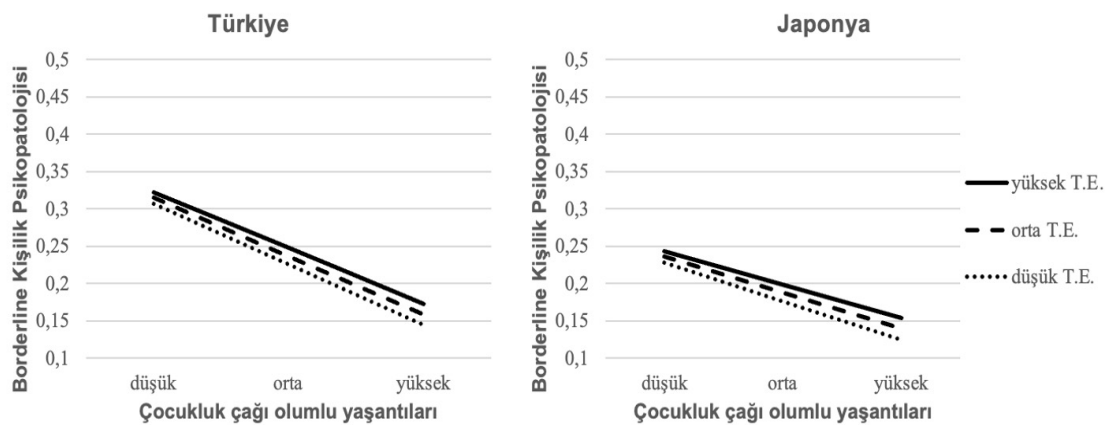
3.2.5.2. Sınırdaki Kişilik Psikopatolojisi Düzeyine İlişkin Bulgular

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği modelin anlamlı ($F(7,967) = 24.65, p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %15'ini açıkladığı görülmüştür. Modelde sadece kültürün temel etkisi anlamlıyken ($b = 0.08, t(967) = 3.19, p = 0.00$), çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ($b = 0.08, t(967) = 0.50, p = 0.61$) ve toplulukçuluk eğiliminin ($b = -0.01, t(967) = -0.63, p = 0.53$) temel etkisinin olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve sınırdaki kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide toplulukçuluk eğilimi ($F(1, 967) = 2.43, p = 0.12, \Delta R^2 = 0.00$) ve kültür ($F(1, 967) = 2.38, p = 0.12, \Delta R^2 = 0.00$) tek başına düzenleyici bir etkiye sahip değildir. Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 2.48, p = 0.08, \Delta R^2 = 0.00$.

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve bireycilik eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği modelin anlamlı ($F(7,967) = 25.38, p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %15'ini açıkladığı görülmüştür. Modelde bireycilik eğilimi ($b = -0.03, t(967) = -2.15, p = 0.03$) ve kültürün ($b = 0.07, t(967) = 2.97, p = 0.00$) temel etkisi anlamlıyken, çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür. ($b = 0.21, t(967) = 1.21, p = 0.22$) Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumsuz

yaşantıları ve sınırda kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ($F(1, 967) = 2.60, p = 0.11, \Delta R^2 = 0.00$) ve bireycilik eğiliminin ($F(1, 967) = 0.27, p = 0.60, \Delta R^2 = 0.00$) düzenleyici etkisi anlamlı değildir. Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 1.41, p = 0.24, \Delta R^2 = 0.00$.

Çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği model anlamlıdır ($F(7,967) = 31.40, p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %18'ini açıklamaktadır. Modelde çocukluk çağı olumlu yaşantıları ($b = -0.53, t(967) = -2.63, p = 0.01$) ve kültürün ($b = -0.18, t(967) = -3.13, p = 0.00$) temel etkisi anlamlıyken, toplulukçuluk eğiliminin temel etkisi olmadığı görülmüştür ($b = -0.00, t(967) = -0.13, p = 0.89$). Analiz sonuçlarına göre, kültürün düzenleyici etkisi anlamlıyken ($F(1, 967) = 5.69, p = 0.02, \Delta R^2 = 0.00$), toplulukçuluk eğiliminin çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve sınırda kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide düzenleyici etkisi anlamlı değildir ($F(1, 967) = 0.32, p = 0.57, \Delta R^2 = 0.00$). Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin ise neredeyse anlamlı olduğu görülmüştür, $F(2, 967) = 2.85, p = 0.06, \Delta R^2 = 0.00$: çocukluk çağı olumlu yaşantılarının düşük olması, özellikle Türkiye örneğinde sınırda kişilik psikopatolojisi düzeyinin daha yüksek olmasıyla ilişkilidir (Şekil 11). Sınırda kişilik psikopatolojisi üzerinde düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının koşullu etkisi Tablo 15'te verilmiştir.

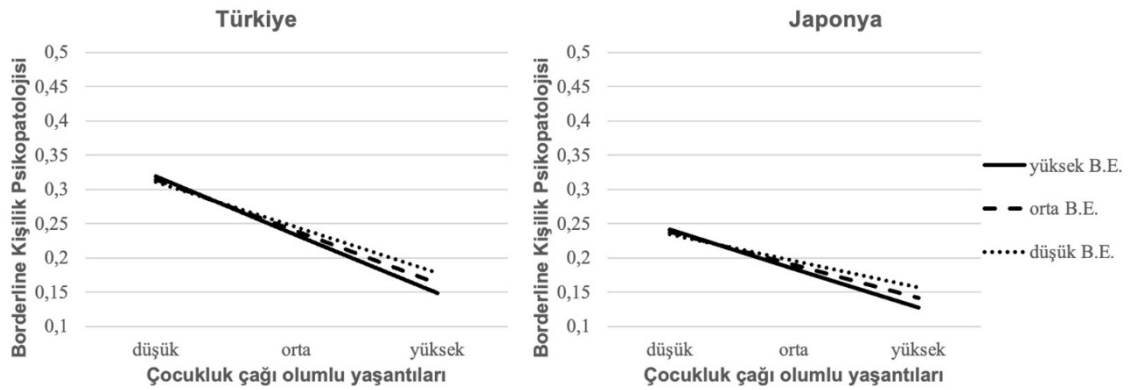

Şekil 11. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının sınırda kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

Tablo 15. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının sınırda kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

T.E.	Kültür	Beta	S.H.	t	p	LLCI	ULCI
Düşük	Türkiye	-0.44	0.06	-7.01	0.00	-0.56	-0.32
Düşük	Japonya	-0.28	0.04	-6.43	0.00	-0.36	-0.19
Orta	Türkiye	-0.42	0.05	-7.81	0.00	-0.53	-0.31
Orta	Japonya	-0.26	0.04	-6.39	0.00	-0.34	-0.18
Yüksek	Türkiye	-0.40	0.06	-6.48	0.00	-0.52	-0.28
Yüksek	Japonya	-0.24	0.06	-4.15	0.00	-0.36	-0.13

Çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve bireycilik eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği model de anlamlıdır ($F(7,967) = 31.35$, $p < 0.001$), ve bağımlı değişkendeki değişimin %18'ini açıklamaktadır. Modelde sadece kültürün temel etkisi anlamlıyken ($b = -0.17$, $t(967) = -3.04$, $p = 0.00$), çocukluk çağı olumlu yaşantıları ($b = -0.06$, $t(967) = -0.28$, $p = 0.77$) ve bireycilik eğiliminin ($b = 0.05$, $t(967) = 1.41$, $p = 0.16$) temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, bireycilik eğilimi düzenleyici bir etkiye sahip değilken ($F(1, 967) = 2.82$, $p = 0.09$, $\Delta R^2 = 0.00$), kültürün çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve bordeline kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide düzenleyici etkisi anlamlıdır ($F(1, 967) = 5.12$, $p = 0.02$, $\Delta R^2 = 0.00$). Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olduğu görülmüştür, $F(2, 967) = 4.23$, $p = 0.01$, $\Delta R^2 = 0.01$; çocukluk çağı olumlu yaşantılarının düşük olması, özellikle Türkiye örnekleminde sınırda kişilik psikopatolojisi düzeyinin daha yüksek olmasıyla ilişkilidir (Şekil 12). Sınırda kişilik psikopatolojisi üzerinde düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının koşullu etkisi Tablo 16'da verilmiştir.

Şekil 12. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının sınırda kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

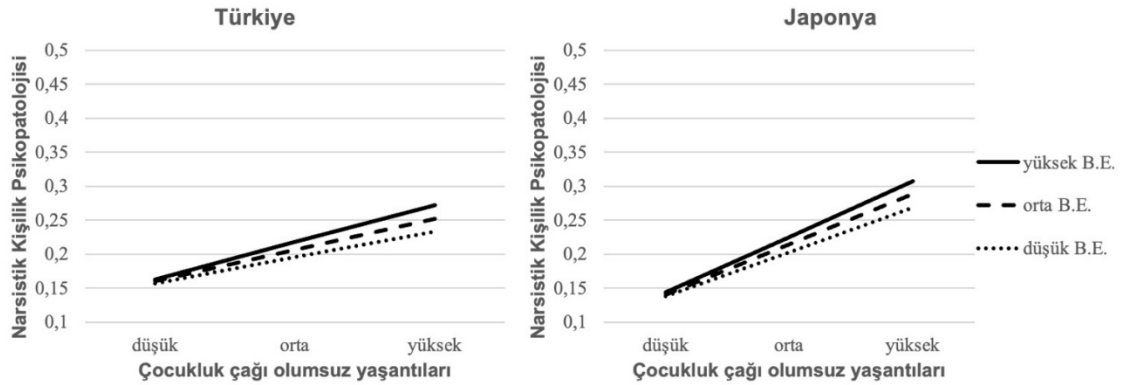
Tablo 16. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının sınırda kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

B.E.	Kültür	Beta	S.H.	t	p	LLCI	ULCI
Düşük	Türkiye	-0.36	0.06	-5.86	0.00	-0.48	-0.24
Düşük	Japonya	-0.21	0.05	-4.56	0.00	-0.30	-0.12
Orta	Türkiye	-0.41	0.05	-7.55	0.00	-0.51	-0.30
Orta	Japonya	-0.26	0.04	-6.60	0.00	-0.33	-0.18
Yüksek	Türkiye	-0.46	0.06	-7.34	0.00	-0.58	-0.33
Yüksek	Japonya	-0.31	0.05	-5.87	0.00	-0.41	-0.20

3.2.5.3. Narsisistik Kişilik Psikopatolojisi Düzeyine İlişkin Bulgular

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği modelin anlamlı ($F(7,967) = 29.00$, $p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %17'sini açıkladığı görülmüştür. Modelde çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ($b = 0.07$, $t(967) = 0.60$, $p = 0.55$), toplulukçuluk eğilimi ($b = -0.01$, $t(967) = -0.91$, $p = 0.36$) ve kültürün ($b = -0.02$, $t(967) = -1.00$, $p = 0.32$) temel etkisi olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve narsisistik kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide toplulukçuluk eğilimi ($F(1, 967) = 1.22$, $p = 0.27$, $\Delta R^2 = 0.00$) ve kültürün ($F(1, 967) = 1.98$, $p = 0.16$, $\Delta R^2 = 0.00$) düzenleyici etkisi anlamlı değildir. Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 1.65$, $p = 0.19$, $\Delta R^2 = 0.00$.

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve bireycilik eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği modelin anlamlı ($F(7,967) = 30.76, p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %18'ini açıkladığı görülmüştür. Modelde çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ($b = -0.05, t(967) = 4.66, p = 0.72$), bireycilik eğilimi ($b = 0.00, t(967) = 0.41, p = 0.68$) ve kültürün ($b = -0.02, t(967) = -0.98, p = 0.33$) temel etkisinin olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve narsisistik kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide bireycilik eğilimi anlamlıya yakın bir düzenleyici etkiye sahipken ($F(1, 967) = 3.58, p = 0.06, \Delta R^2 = 0.00$), kültürün düzenleyici etkisi anlamlı değildir ($F(1, 967) = 2.36, p = 0.12, \Delta R^2 = 0.00$). Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlıya yakın olduğu görülmüştür, $F(2, 967) = 2.86, p = 0.06, \Delta R^2 = 0.00$: çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının yüksek olması, bireycilik eğilimi daha yüksek olanlarda narsisistik kişilik psikopatolojisi düzeyinin daha yüksek olmasıyla ilişkilidir (Şekil 13). Narsisistik kişilik psikopatolojisi üzerinde düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının koşullu etkisi Tablo 17'de verilmiştir.

Şekil 13. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının narsisistik kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

Tablo 17. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının narsisistik kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

B.E.	Kültür	Beta	S.H.	t	p	LLCI	ULCI
Düşük	Türkiye	0.17	0.05	3.54	0.00	0.07	0.26
Düşük	Japonya	0.29	0.07	4.17	0.00	0.15	0.43
Orta	Türkiye	0.20	0.04	4.76	0.00	0.12	0.29
Orta	Japonya	0.33	0.07	4.84	0.00	0.19	0.46
Yüksek	Türkiye	0.24	0.05	5.14	0.00	0.15	0.33
Yüksek	Japonya	0.36	0.07	5.12	0.00	0.22	0.50

Çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği model anlamlıdır ($F(7,967) = 23.78$, $p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %15'ini açıklamaktadır. Modelde çocukluk çağı olumlu yaşantıları ($b = -0.26$, $t(967) = -1.52$, $p = 0.13$) ve toplulukçuluk eğiliminin ($b = -0.02$, $t(967) = -0.75$, $p = 0.45$) temel etkisi anlamlı değilken, sadece kültürün temel etkisi anlamlıdır ($b = -0.16$, $t(967) = -3.32$, $p = 0.00$). Analiz sonuçlarına göre, toplulukçuluk eğilimi ($F(1, 967) = 0.56$, $p = 0.45$, $\Delta R^2 = 0.00$) ve kültürün ($F(1, 967) = 1.66$, $p = 0.20$, $\Delta R^2 = 0.00$) çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve narsisistik kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide düzenleyici etkisi anlamlı değildir. Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 0.96$, $p = 0.38$, $\Delta R^2 = 0.00$.

Çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve bireycilik eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği model anlamlıdır ($F(7,967) = 25.80$, $p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %16'sını açıklamaktadır. Modelde sadece kültürün temel etkisi anlamlıyken ($b = -0.15$, $t(967) = -3.15$, $p = 0.00$), çocukluk çağı olumlu yaşantıları ($b = 0.01$, $t(967) = 0.07$, $p = 0.94$) ve bireycilik eğiliminin ($b = 0.05$, $t(967) = 1.71$, $p = 0.09$) temel etkisinin olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, bireycilik eğilimi ($F(1, 967) = 0.92$, $p = 0.34$, $\Delta R^2 = 0.00$) ve kültürün ($F(1, 967) = 1.23$, $p = 0.27$, $\Delta R^2 = 0.00$) çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve narsisistik kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide düzenleyici etkisi anlamlı değildir. Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 1.15$, $p = 0.32$, $\Delta R^2 = 0.00$.

3.2.5.4. Histriyonik Kişilik Psikopatolojisi Düzeyine İlişkin Bulgular

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği modelin anlamlı ($F(7,967) = 19.14, p < 0.001$), ve bağımlı değişkendeki değişimin %12'sini açıkladığı görülmüştür. Modelde kültürün temel etkisi anlamlı değilken ($b = 0.04, t(967) = 1.38, p = 0.17$), çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ($b = 0.40, t(967) = 2.25, p = 0.02$) ve toplulukçuluk eğiliminin ($b = 0.04, t(967) = 3.20, p = 0.00$) temel etkisi anlamlıdır. Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve histriyonik kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide toplulukçuluk eğilimi ($F(1, 967) = 1.80, p = 0.18, \Delta R^2 = 0.00$) ve kültür ($F(1, 967) = 0.01, p = 0.90, \Delta R^2 = 0.00$) düzenleyici bir etkiye sahip değildir. Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 0.91, p = 0.40, \Delta R^2 = 0.00$.

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve bireycilik eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği modelin anlamlı ($F(7,967) = 21.11, p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %13'ünü açıkladığı görülmüştür. Modelde bireycilik eğiliminin temel etkisi anlamlıyken ($b = 0.03, t(967) = 2.49, p = 0.01$), çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ($b = -0.03, t(967) = -0.15, p = 0.88$) ve kültürün ($b = 0.04, t(967) = 1.32, p = 0.17$) temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve histriyonik kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ($F(1, 967) = 0.00, p = 0.96, \Delta R^2 = 0.00$) ve bireycilik eğiliminin ($F(1, 967) = 0.95, p = 0.33, \Delta R^2 = 0.00$) düzenleyici etkisi anlamlı değildir. Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 0.48, p = 0.62, \Delta R^2 = 0.00$.

Çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği model anlamlıdır ($F(7,967) = 17.73, p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %11'ini açıklamaktadır. Modelde kültürün temel etkisi anlamlıyken ($b = -0.15, t(967) = -2.17, p = 0.03$), çocukluk çağı olumlu yaşantıları ($b = -0.29, t(967) = -1.22, p = 0.22$) ve

toplulukçuluk eğiliminin ($b = -0.01$, $t(967) = -0.33$, $p = 0.74$) temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, kültürün düzenleyici etkisi neredeyse anlamlıyken ($F(1, 967) = 3.40$, $p = 0.06$, $\Delta R^2 = 0.00$), toplulukçuluk eğiliminin çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve histriyonik kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide düzenleyici etkisi anlamlı değildir ($F(1, 967) = 0.91$, $p = 0.34$, $\Delta R^2 = 0.00$). Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin ise anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 1.89$, $p = 0.15$, $\Delta R^2 = 0.00$. Bu modelde, çocukluk çağı olumlu yaşantılarının koşullu etkisi Tablo 18'de verilmiştir.

Tablo 18. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının histriyonik kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

T.E.	Kültür	Beta	S.H.	t	p	LLCI	ULCI
Düşük	Türkiye	-0.11	0.07	-1.45	0.15	-0.25	0.04
Düşük	Japonya	0.04	0.05	0.78	0.43	-0.06	0.14
Orta	Türkiye	-0.07	0.06	-1.12	0.26	-0.19	0.05
Orta	Japonya	0.07	0.05	1.57	0.12	-0.02	0.17
Yüksek	Türkiye	-0.04	0.07	-0.49	0.62	-0.18	0.11
Yüksek	Japonya	0.11	0.07	1.61	0.11	-0.02	0.24

Çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve bireycilik eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği model de anlamlıdır ($F(7,967) = 10.00$, $p < 0.001$), ve bağımlı değişkendeki değişimin %13'ünü açıklamaktadır. Modelde sadece kültürün temel etkisi anlamlıyken ($b = -0.13$, $t(967) = -2.05$, $p = 0.04$), çocukluk çağı olumlu yaşantıları ($b = -0.08$, $t(967) = -0.34$, $p = 0.73$) ve bireycilik eğiliminin ($b = 0.04$, $t(967) = 1.08$, $p = 0.28$) temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, bireycilik eğilimi düzenleyici bir etkiye sahip değilken ($F(1, 967) = 0.00$, $p = 0.99$, $\Delta R^2 = 0.00$), kültürün çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve histriyonik kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide düzenleyici etkisi anlamlıya yakındır ($F(1, 967) = 3.17$, $p = 0.07$, $\Delta R^2 = 0.00$). Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin ise anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 1.59$, $p = 0.20$, $\Delta R^2 = 0.00$. Histriyonik kişilik psikopatolojisi üzerinde düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının koşullu etkisi Tablo 19'da verilmiştir.

Tablo 19. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının histriyonik kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

B.E.	Kültür	Beta	S.H.	t	p	LLCI	ULCI
Düşük	Türkiye	-0.08	0.07	-1.19	0.23	-0.22	0.05
Düşük	Japonya	0.05	0.05	0.99	0.32	-0.05	0.16
Orta	Türkiye	-0.08	0.06	-1.35	0.18	-0.21	0.04
Orta	Japonya	0.05	0.05	1.15	0.25	-0.04	0.14
Yüksek	Türkiye	-0.08	0.07	-1.17	0.24	-0.23	0.06
Yüksek	Japonya	0.05	0.06	0.85	0.39	-0.07	0.17

3.2.6. Çocukluk Çağı Olumlu ve Olumsuz Yaşantılarının C Kümesi Kişilik Psikopatolojisiyle İlişkisinde Kültür ve Kültürel Eğilim Özelliklerinin Düzenleyici Rolüne İlişkin Bulgular

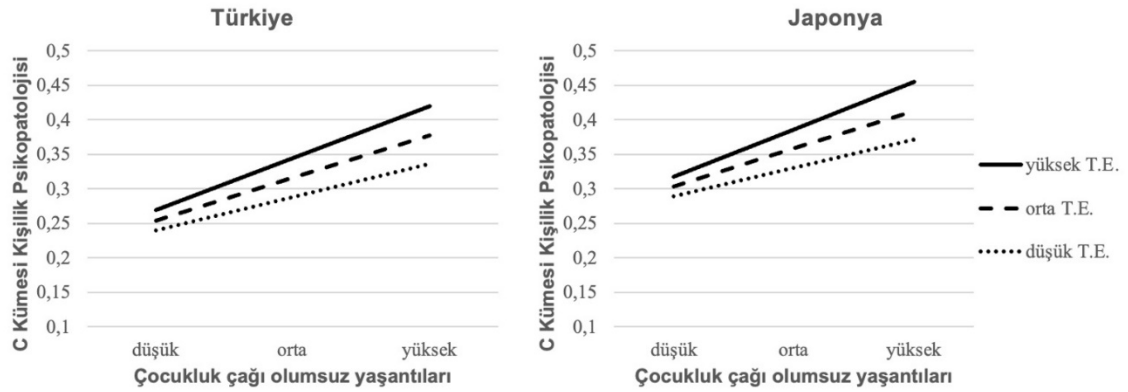
Çocukluk yaşantıları ve yetişkinlik dönemi C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ve kültürel eğilim özelliklerinin düzenleyici rolünün incelenmesi amacıyla PROCESS makro eklentisi kullanılarak çift düzenleyici analiz (Model 2) uygulanmıştır. Analizler yapılırken yaş ve cinsiyetin etkisi kontrol edilmiştir.

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği modelin anlamlı ($F(7,967) = 29.60$, $p < 0.001$), ve bağımlı değişkendeki değişimin %17'sini açıkladığı görülmüştür. Modelde kültürün temel etkisi anlamlıyken ($b = 0.05$, $t(967) = 2.05$, $p = 0.04$), çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ($b = -0.10$, $t(967) = -0.67$, $p = 0.50$) ve toplulukçuluk eğiliminin ($b = 0.02$, $t(967) = 1.80$, $p = 0.07$) temel etkisi olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkiyi toplulukçuluk eğilimi anlamlı olarak düzenlerken ($F(1, 967) = 7.11$, $p = 0.01$, $\Delta R^2 = 0.01$), kültürün düzenleyici etkisi anlamlı değildir. ($F(1, 967) = 0.10$, $p = 0.75$, $\Delta R^2 = 0.00$). Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin anlamlı olduğu görülmüştür, $F(2, 967) = 3.58$, $p = 0.03$, $\Delta R^2 = 0.01$: çocukluk çağı olumsuz yaşantıları, toplulukçuluk eğilimi daha yüksek olanlarda C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyinin daha yüksek olmasıyla ilişkilidir (Şekil 14). C kümesi kişilik

psikopatolojisi üzerinde düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının koşullu etkisi Tablo 20'de verilmiştir.

Tablo 20. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının C kümesi kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

T.E.	Kültür	Beta	S.H.	t	p	LLCI	ULCI
Düşük	Türkiye	0.21	0.05	3.98	0.00	0.11	0.32
Düşük	Japonya	0.18	0.08	2.26	0.02	0.02	0.34
Orta	Türkiye	0.27	0.05	5.46	0.00	0.17	0.37
Orta	Japonya	0.24	0.08	3.11	0.00	0.09	0.40
Yüksek	Türkiye	0.33	0.06	5.94	0.00	0.22	0.44
Yüksek	Japonya	0.30	0.08	3.72	0.00	0.14	0.46

Şekil 14. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının C kümesi kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve bireycilik eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği modelin de anlamlı ($F(7,967) = 32.50, p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %19'unu açıkladığı görülmüştür. Modelde çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ($b = 0.43, t(967) = 2.64, p = 0.01$) ve bireycilik eğiliminin ($b = -0.04, t(967) = -3.97, p = 0.00$) temel etkisi anlamlıyken, kültürün temel etkisinin olmadığı görülmüştür ($b = 0.03, t(967) = 1.20, p = 0.23$). Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ($F(1, 967) = 0.06, p = 0.81, \Delta R^2 = 0.00$) ve bireycilik eğiliminin ($F(1, 967) = 1.51, p = 0.22, \Delta R^2 = 0.00$) düzenleyici etkisi anlamlı değildir. Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan

çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 0.77$, $p = 0.46$, $\Delta R^2 = 0.00$.

Çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği model anlamlıdır ($F(7,967) = 40.69$, $p < 0.001$), ve bağımlı değişkendeki değişimin %23'ünü açıklamaktadır. Modelde çocukluk çağı olumlu yaşantıları ($b = -0.40$, $t(967) = -2.15$, $p = 0.03$) ve kültürün ($b = -0.16$, $t(967) = -3.12$, $p = 0.00$) temel etkisi anlamlıyken, toplulukçuluk eğiliminin ($b = 0.05$, $t(967) = 1.43$, $p = 0.15$) temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici etkisi bulunmazken ($F(1, 967) = 0.01$, $p = 0.90$, $\Delta R^2 = 0.00$), kültürün çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide düzenleyici etkisi neredeyse anlamlıdır ($F(1, 967) = 3.28$, $p = 0.07$, $\Delta R^2 = 0.00$). Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 1.66$, $p = 0.19$, $\Delta R^2 = 0.00$. Bu modelde, çocukluk çağı olumlu yaşantılarının koşullu etkisi Tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 21. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının C kümesi kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

T.E.	Kültür	Beta	S.H.	t	p	LLCI	ULCI
Düşük	Türkiye	-0.38	0.06	-6.60	0.00	-0.49	-0.27
Düşük	Japonya	-0.28	0.04	-6.72	0.00	-0.34	-0.19
Orta	Türkiye	-0.38	0.05	-7.58	0.00	-0.47	-0.28
Orta	Japonya	-0.26	0.04	-7.04	0.00	-0.34	-0.19
Yüksek	Türkiye	-0.37	0.06	-6.51	0.00	-0.48	-0.26
Yüksek	Japonya	-0.26	0.05	-4.84	0.00	-0.36	-0.15

Çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve bireycilik eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği model anlamlıdır ($F(7,967) = 38.16$, $p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %22'sini açıklamaktadır. Modelde sadece kültürün temel etkisi anlamlıyken ($b = -0.17$, $t(967) = -3.36$, $p = 0.00$), çocukluk çağı olumlu yaşantıları ($b = -0.26$, $t(967) = -1.32$, $p = 0.18$) ve bireycilik eğiliminin ($b = -0.04$, $t(967) = -1.11$, $p = 0.27$) temel etkisinin olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, bireycilik eğilimi anlamlı bir düzenleyici

etkiye sahip değilken ($F(1, 967) = 0.07, p = 0.79, \Delta R^2 = 0.00$), kültürün çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide düzenleyici etkisi anlamlıdır ($F(1, 967) = 3.94, p = 0.05, \Delta R^2 = 0.00$). Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin ise anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 2.05, p = 0.13, \Delta R^2 = 0.00$. Bu modelde, çocukluk çağı olumlu yaşantılarının koşullu etkisi Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının C kümesi kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

B.E.	Kültür	Beta	S.H.	t	p	LLCI	ULCI
Düşük	Türkiye	-0.30	0.06	-5.39	0.00	-0.41	-0.19
Düşük	Japonya	-0.19	0.04	-4.32	0.00	-0.26	-0.10
Orta	Türkiye	-0.31	0.05	-6.23	0.00	-0.41	-0.21
Orta	Japonya	-0.19	0.04	-5.25	0.00	-0.26	-0.12
Yüksek	Türkiye	-0.32	0.06	-5.52	0.00	-0.43	-0.20
Yüksek	Japonya	-0.20	0.05	-4.06	0.00	-0.29	-0.10

3.2.6.1. Bağımlı Kişilik Psikopatolojisi Düzeyine İlişkin Bulgular

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği modelin anlamlı ($F(7,967) = 18.10, p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %12’sini açıkladığı görülmüştür. Modelde toplulukçuluk eğilimi ($b = 0.04, t(967) = 3.47, p = 0.00$) ve kültürün ($b = 0.09, t(967) = 3.57, p = 0.00$) temel etkisi anlamlıyken, çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür ($b = 0.08, t(967) = 0.54, p = 0.59$). Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve bağımlı kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide toplulukçuluk eğilimi ($F(1, 967) = 1.27, p = 0.26, \Delta R^2 = 0.00$) ve kültürün düzenleyici etkisi anlamlı değildir. ($F(1, 967) = 0.29, p = 0.59, \Delta R^2 = 0.00$). Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 0.76, p = 0.46, \Delta R^2 = 0.00$.

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve bireycilik eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği modelin de anlamlı ($F(7,967) = 19.84, p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %12’sini açıkladığı

görülmüştür. Modelde çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ($b = 0.33$, $t(967) = 1.97$, $p = 0.05$), bireycilik eğilimi ($b = -0.05$, $t(967) = -4.24$, $p = 0.00$) ve kültürün ($b = 0.07$, $t(967) = 2.72$, $p = 0.01$) temel etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve bağımlı kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ($F(1, 967) = 0.23$, $p = 0.63$, $\Delta R^2 = 0.00$) ve bireycilik eğiliminin ($F(1, 967) = 0.60$, $p = 0.44$, $\Delta R^2 = 0.00$) düzenleyici etkisi anlamlı değildir. Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 0.40$, $p = 0.67$, $\Delta R^2 = 0.00$.

Çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği model anlamlıdır ($F(7,967) = 24.02$, $p < 0.001$), ve bağımlı değişkendeki değişimin %15'ini açıklamaktadır. Modelde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının temel etkisi anlamlı değilken ($b = -0.18$, $t(967) = -0.94$, $p = 0.35$), kültür ($b = -0.12$, $t(967) = -2.08$, $p = 0.04$) ve toplulukçuluk eğiliminin ($b = 0.08$, $t(967) = 2.34$, $p = 0.02$) temel etkisi anlamlıdır. Analiz sonuçlarına göre, toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici etkisi bulunmazken ($F(1, 967) = 0.55$, $p = 0.46$, $\Delta R^2 = 0.00$), kültürün çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve bağımlı kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide düzenleyici etkisi neredeyse anlamlıdır ($F(1, 967) = 3.20$, $p = 0.07$, $\Delta R^2 = 0.00$). Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin ise anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 2.20$, $p = 0.11$, $\Delta R^2 = 0.00$. Bu modelde, çocukluk çağı olumlu yaşantılarının koşullu etkisi Tablo 23'te verilmiştir.

Tablo 23. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının bağımlı kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

T.E.	Kültür	Beta	S.H.	t	p	LLCI	ULCI
Düşük	Türkiye	-0.30	0.06	-4.96	0.00	-0.42	-0.18
Düşük	Japonya	-0.18	0.04	-4.39	0.00	-0.27	-0.10
Orta	Türkiye	-0.32	0.05	-6.19	0.00	-0.43	-0.22
Orta	Japonya	-0.21	0.04	-5.24	0.00	-0.28	-0.13
Yüksek	Türkiye	-0.35	0.06	-5.72	0.00	-0.47	-0.23
Yüksek	Japonya	-0.23	0.06	-4.05	0.00	-0.34	-0.12

Çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve bireycilik eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği model anlamlıdır ($F(7,967) = 21.52, p < 0.001$), ve bağımlı değişkendeki değişimin %13'ünü açıklamaktadır. Modelde sadece kültürün temel etkisi anlamlıyken ($b = -0.14, t(967) = -2.53, p = 0.01$), çocukluk çağı olumlu yaşantıları ($b = -0.32, t(967) = -1.55, p = 0.12$) ve bireycilik eğiliminin ($b = -0.06, t(967) = -1.76, p = 0.08$) temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, bireycilik eğilimi anlamlı bir düzenleyici etkiye sahip değilken ($F(1, 967) = 0.11, p = 0.73, \Delta R^2 = 0.00$), kültürün çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve bağımlı kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide düzenleyici etkisi anlamlıdır ($F(1, 967) = 4.72, p = 0.03, \Delta R^2 = 0.00$). Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin ise anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 2.38, p = 0.09, \Delta R^2 = 0.00$. Bu modelde, çocukluk çağı olumlu yaşantılarının koşullu etkisi Tablo 24'te verilmiştir.

Tablo 24. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumlu yaşantılarının bağımlı kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

B.E.	Kültür	Beta	S.H.	t	p	LLCI	ULCI
Düşük	Türkiye	-0.26	0.06	-4.40	0.00	-0.38	-0.15
Düşük	Japonya	-0.12	0.04	-2.73	0.01	-0.21	-0.03
Orta	Türkiye	-0.25	0.05	-4.78	0.00	-0.36	-0.15
Orta	Japonya	-0.11	0.04	-2.93	0.00	-0.19	-0.04
Yüksek	Türkiye	-0.24	0.06	-3.98	0.00	-0.36	-0.12
Yüksek	Japonya	-0.10	0.05	-1.98	0.05	-0.20	-0.00

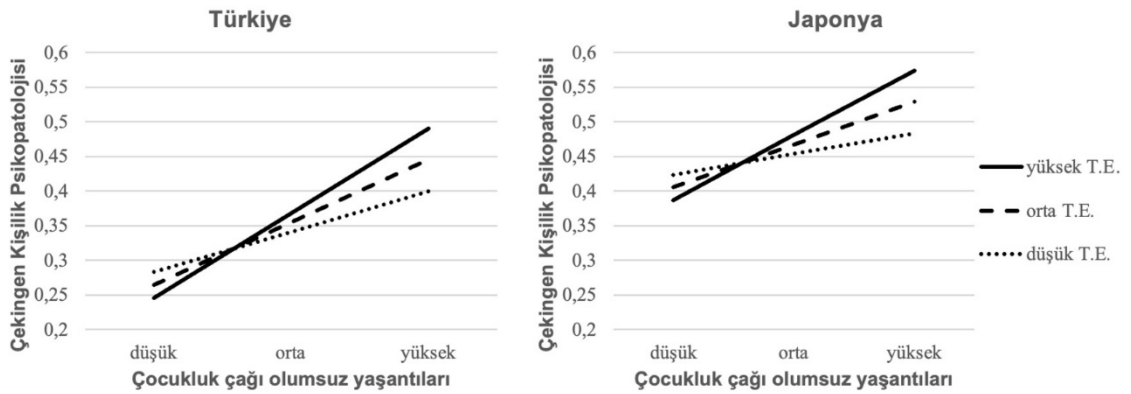
3.2.6.2. Çekingen Kişilik Psikopatolojisi Düzeyine İlişkin Bulgular

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği modelin anlamlı ($F(7,967) = 16.60, p < 0.001$), ve bağımlı değişkendeki değişimin %11'ini açıkladığı görülmüştür. Modelde toplulukçuluk eğiliminin temel etkisi anlamlı değilken ($b = -0.02, t(967) = -1.37, p = 0.17$), çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ($b = -0.47, t(967) = -1.92, p = 0.05$) ve kültürün ($b = 0.14, t(967) = 3.51, p = 0.00$) temel etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve çekingen kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici etkisi anlamlıyken ($F(1, 967) = 13.65, p =$

0.00, $\Delta R^2 = 0.01$), kültürün düzenleyici etkisi anlamlı değildir ($F(1, 967) = 0.65, p = 0.42, \Delta R^2 = 0.00$). Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin ise anlamlı olduğu görülmüştür, $F(2, 967) = 7.06, p = 0.00, \Delta R^2 = 0.01$: çocukluk çağı olumsuz yaşantıları, toplulukçuluk eğilimi daha yüksek olanlarda çekingen kişilik psikopatolojisi düzeyinin daha yüksek olmasıyla ilişkilidir (Şekil 15). Çekingen kişilik psikopatolojisi üzerinde düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının koşullu etkisi Tablo 25'te verilmiştir.

Tablo 25. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının çekingen kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

T.E.	Kültür	Beta	S.H.	t	p	LLCI	ULCI
Düşük	Türkiye	0.26	0.09	2.85	0.00	0.08	0.43
Düşük	Japonya	0.13	0.14	0.96	0.34	-0.14	0.40
Orta	Türkiye	0.40	0.08	4.71	0.00	0.23	0.56
Orta	Japonya	0.27	0.13	2.05	0.04	0.01	0.53
Yüksek	Türkiye	0.54	0.09	5.68	0.00	0.35	0.72
Yüksek	Japonya	0.41	0.14	2.99	0.00	0.14	0.68

Şekil 15. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının çekingen kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve bireycilik eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği modelin de anlamlı ($F(7,967) = 29.43, p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %18'ini açıkladığı görülmüştür. Modelde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının temel etkisi anlamlı değilken ($b = 0.39, t(967) = 1.48, p = 0.14$), bireycilik eğilimi ($b = -0.12, t(967) = -$

6.46, $p = 0.00$) ve kültürün ($b = 0.11$, $t(967) = 2.94$, $p = 0.00$) temel etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve çekingen kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ($F(1, 967) = 0.55$, $p = 0.46$, $\Delta R^2 = 0.00$) ve bireycilik eğiliminin ($F(1, 967) = 0.02$, $p = 0.90$, $\Delta R^2 = 0.00$) düzenleyici etkisi anlamlı değildir. Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 0.28$, $p = 0.76$, $\Delta R^2 = 0.00$.

Çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği model anlamlıdır ($F(7,967) = 33.41$, $p < 0.001$), ve bağımlı değişkendeki değişimin %19'unu açıklamaktadır. Modelde çocukluk çağı olumlu yaşantıları ($b = -0.58$, $t(967) = -1.87$, $p = 0.06$), kültür ($b = -0.15$, $t(967) = -1.67$, $p = 0.09$) ve toplulukçuluk eğiliminin ($b = 0.06$, $t(967) = 1.16$, $p = 0.25$) temel etkisi anlamlı değildir. Analiz sonuçlarına göre, toplulukçuluk eğilimi ($F(1, 967) = 0.09$, $p = 0.76$, $\Delta R^2 = 0.00$) ve kültürün ($F(1, 967) = 1.42$, $p = 0.23$, $\Delta R^2 = 0.00$) çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve çekingen kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide düzenleyici etkisi anlamlı değildir. Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 0.86$, $p = 0.42$, $\Delta R^2 = 0.00$.

Çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve bireycilik eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği model anlamlıdır ($F(7,967) = 43.06$, $p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %24'ünü açıklamaktadır. Modelde sadece kültürün temel etkisi anlamlıyken ($b = -0.17$, $t(967) = -1.99$, $p = 0.05$), çocukluk çağı olumlu yaşantıları ($b = -0.43$, $t(967) = -1.36$, $p = 0.17$) ve bireycilik eğiliminin ($b = -0.08$, $t(967) = -1.46$, $p = 0.14$) temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, bireycilik eğilimi ($F(1, 967) = 0.20$, $p = 0.65$, $\Delta R^2 = 0.00$) ve kültürün ($F(1, 967) = 1.94$, $p = 0.16$, $\Delta R^2 = 0.00$) düzenleyici etkisi anlamlı değildir. Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 1.12$, $p = 0.33$, $\Delta R^2 = 0.00$.

3.2.6.3. Obsesif-Kompulsif Kişilik Psikopatolojisi Düzeyine İlişkin Bulgular

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği modelin anlamlı ($F(7,967) = 25.18, p < 0.001$), ve bağımlı değişkendeki değişimin %15'ini açıkladığı görülmüştür. Modelde sadece toplulukçuluk eğiliminin temel etkisi anlamlıyken ($b = 0.04, t(967) = 2.59, p = 0.01$), çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ($b = 0.03, t(967) = 0.18, p = 0.86$) ve kültürün ($b = -0.06, t(967) = -1.89, p = 0.06$) temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve obsesif kompulsif kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide toplulukçuluk eğilimi ($F(1, 967) = 0.82, p = 0.36, \Delta R^2 = 0.00$) ve kültürün ($F(1, 967) = 0.31, p = 0.58, \Delta R^2 = 0.00$) düzenleyici etkisi anlamlı değildir. Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 0.58, p = 0.56, \Delta R^2 = 0.00$.

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve bireycilik eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği modelin de anlamlı ($F(7,967) = 21.60, p < 0.001$), ve bağımlı değişkendeki değişimin %13'ünü açıkladığı görülmüştür. Modelde çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ($b = 0.53, t(967) = 2.47, p = 0.01$) ve kültürün ($b = -0.07, t(967) = -2.33, p = 0.02$) temel etkisi anlamlıyken, bireycilik eğiliminin temel etkisi anlamlı değildir ($b = 0.02, t(967) = 1.22, p = 0.22$). Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve obsesif kompulsif kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültürün düzenleyici etkisi anlamlı değilken ($F(1, 967) = 0.33, p = 0.57, \Delta R^2 = 0.00$), bireycilik eğiliminin düzenleyici etkisi anlamlıya yakındır ($F(1, 967) = 3.21, p = 0.07, \Delta R^2 = 0.00$). Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin ise anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 1.81, p = 0.16, \Delta R^2 = 0.00$. Bu modelde, çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının koşullu etkisi Tablo 26'da verilmiştir.

Tablo 26. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının obsesif kompulsif kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi

B.E.	Kültür	Beta	S.H.	t	p	LLCI	ULCI
Düşük	Türkiye	0.22	0.07	3.02	0.00	0.08	0.36
Düşük	Japonya	0.29	0.11	2.71	0.01	0.08	0.50
Orta	Türkiye	0.16	0.06	2.52	0.01	0.04	0.29
Orta	Japonya	0.23	0.10	2.27	0.02	0.03	0.44
Yüksek	Türkiye	0.11	0.07	1.56	0.11	-0.03	0.25
Yüksek	Japonya	0.18	0.11	1.67	0.10	-0.03	0.39

Çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği model anlamlıdır ($F(7,967) = 24.86, p < 0.001$) ve bağımlı değişkendeki değişimin %15'ini açıklamaktadır. Modelde çocukluk çağı olumlu yaşantıları ($b = -0.45, t(967) = -1.79, p = 0.07$) ve toplulukçuluk eğiliminin ($b = 0.00, t(967) = 0.08, p = 0.94$) temel etkisi anlamlı değilken, kültürün temel etkisi anlamlıdır ($b = -0.22, t(967) = -3.09, p = 0.00$). Analiz sonuçlarına göre, toplulukçuluk eğilimi ($F(1, 967) = 1.12, p = 0.29, \Delta R^2 = 0.00$) ve kültürün ($F(1, 967) = 1.39, p = 0.24, \Delta R^2 = 0.00$) çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve obsesif kompulsif kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide düzenleyici etkisi anlamlı değildir. Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 1.06, p = 0.35, \Delta R^2 = 0.00$.

Çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve bireycilik eğiliminin düzenleyici olarak girdiği, yaş ve cinsiyet faktörlerinin kontrol edildiği model anlamlıdır ($F(7,967) = 20.42, p < 0.001$), ve bağımlı değişkendeki değişimin %13'ünü açıklamaktadır. Modelde sadece kültürün temel etkisi anlamlıyken ($b = -0.21, t(967) = -3.01, p = 0.00$), çocukluk çağı olumlu yaşantıları ($b = -0.07, t(967) = -0.27, p = 0.78$) ve bireycilik eğiliminin ($b = 0.02, t(967) = 0.39, p = 0.70$) temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, bireycilik eğilimi ($F(1, 967) = 0.12, p = 0.73, \Delta R^2 = 0.00$) ve kültürün ($F(1, 967) = 1.21, p = 0.27, \Delta R^2 = 0.00$) düzenleyici etkisi anlamlı değildir. Bu iki etkileşimin bir araya gelmesi ile oluşan çift düzenleyici etkinin de anlamlı olmadığı görülmüştür, $F(2, 967) = 0.69, p = 0.50, \Delta R^2 = 0.00$.

Özetle, Türkiye ve Japonya örneklemi arasında çalışma değişkenleri arasından farklılıklara bakıldığında, çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantılarının Türkiye örneğinde Japonya örneğine kıyasla anlamlı olarak daha yüksek olduğu, ayrıca Türkiye örneğinin Japonya örneğine kıyasla bireycilik yönelimi puanlarının anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmüştür ($p < .05$). Çalışma değişkenleri arasındaki korelasyonlar incelendiğinde, çocukluk çağı olumlu yaşantılarının yetişkinlik dönemi A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyleri ile negatif yönde, çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının ise A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyleri ile pozitif yönde ilişkili olduğu görülmüştür ($p < .05$). Çocukluk yaşantısı örüntüleri açısından, Japonya örneğinin çoğunluğunun olumlu (%63.7) veya ihmal edilmiş (%33.7) çocukluk yaşantısı örüntülerine sahip olduğu, Türkiye örneğinin çoğunluğunun ise olumlu (%39.2) veya olumsuz fakat avantajlı (%36.9) çocukluk yaşantısı örüntülerine sahip olduğu görülmüştür. Çocukluk yaşantısı örüntüleri (zorlayıcı, olumsuz fakat avantajlı, ihmal edilmiş ve olumlu çocukluk yaşantısı örüntüleri) ile kültürün etkileşim etkisinin A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyiyle ilişkisinin değerlendirilmesi amacıyla uygulanan iki yönlü Çok Değişkenli Varyans Analizi (MANOVA) sonucunda çocukluk yaşantısı örüntüleri [Wilks' Lambda = 0.903, $F(9, 2348.707) = 11.216$, $p < 0.01$] ve kültürün [Wilks' Lambda = 0.986, $F(3, 965) = 4.441$, $p < 0.01$] temel etkilerinin anlamlı olduğu, ayrıca çocukluk yaşantısı örüntüleri ve kültür arasındaki etkileşim etkisinin de anlamlı olduğu görülmüştür [Wilks' Lambda = 0.97, $F(9, 2348.707) = 2.930$, $p < 0.01$].

Çocukluk yaşantıları ve yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi düzeyleri arasındaki ilişkide kültür ve kültürel eğilim özelliklerinin düzenleyici rolünün incelenmesi amacıyla PROCESS makro eklentisi kullanılarak çift düzenleyici analiz (Model 2) uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ile yetişkinlik dönemi A kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici etkisinin anlamlı olduğu [$F(2, 967) = 7.30$, $p = 0.00$, $\Delta R^2 = 0.01$], B kümesi açısından ise, çocukluk çağı olumlu yaşantıları ile yetişkinlik dönemi B kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ve bireycilik eğiliminin düzenleyici etkisinin anlamlı

olduğu görülmüştür [$F(2, 967) = 3.06, p = 0.05, \Delta R^2 = 0.00$]. Bu sonuçlara ek olarak, çocukluk ağı olumsuz yaşantıları ile yetişkinlik dönemi C kümesi kişilik psikopatoloğisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ve toplulukçuluk eğiliminin çift düzenleyici etkisinin anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır [$F(2, 967) = 3.58, p = 0.03, \Delta R^2 = 0.01$].

4. BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu tez çalışması kapsamında, çocukluk dönemindeki olumlu ve olumsuz yaşantılar ile yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültürel eğilim özelliklerinin düzenleyici rolünün kültürlerarası olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, çocukluk çağı yaşantıları ile A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi arasındaki ilişkiler ve bu ilişkide bireycilik ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici rolü Türkiye ve Japonya örneklemi karşılaştırılarak incelenmiştir. Öncelikle, mevcut alan yazında Japonca formu bulunmayan Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeğinin Japoncaya çevirisi yapılmış ve psikometrik özellikleri incelenmiş, ölçeğin bu tez çalışmasında kullanılması için yeterli geçerlik ve güvenirlik değerine sahip olduğu görüldükten sonra tez çalışmasının temel hipotezleri Türkiye ve Japonya örneklemi dahil olduğu kültürlerarası bir çalışma ile test edilmiştir.

Bu bölümde öncelikle ÇÇÖYÖ-JF'nin psikometrik özelliklerine yönelik bulgular değerlendirilmiş, daha sonra ana çalışmanın bulguları temel hipotezler ekseninde tartışılmıştır. Bu kapsamda, çalışma değişkenleri açısından kültürler arası farklılıklar değerlendirildikten sonra çocukluk yaşantısı örüntüleri, kültür ve yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi arasındaki etkileşime yönelik analizler tartışılmış, ardından çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantılarının yetişkinlik dönemi A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisiyle ilişkisinde kültür ve kültürel eğilim özelliklerinin düzenleyici rolüne yönelik bulgular değerlendirilmiştir. Ayrıca, son bölümde çalışmanın klinik doğurguları ve sınırlılıkları ile gelecek çalışmalar için önerilere yer verilmiştir.

4.1. ÇOCUKLUK ÇAĞI OLUMLU YAŞANTILAR ÖLÇEĞİNİN JAPONCA'YA UYARLANMASI VE PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİNE YÖNELİK ÇALIŞMANIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeği-Japonca Formu'nun (ÇÇOYÖ-JF) bu tezde olumlu çocukluk yaşantılarının değerlendirilmesi açısından kullanılabilirlik durumunu test etmek için yapılan bu çalışma sonucunda, ölçeğin yeterli geçerlik ve güvenilirlik değerlerine sahip olduğu görülmüştür. Tanımlayıcı istatistikler açısından bakıldığında, ÇÇOYÖ-JF'den alınan ortalama puanların cinsiyete göre farklılaşmadığı, fakat eğitim durumu ve kırsal ya da kentsel bölgede yaşama durumuna göre farklılaştığı görülmüştür. Bu sonuçlar, çocukluk çağı olumlu yaşantılarında cinsiyetler arası fark olmadığı, fakat kent ortamında yaşayan ve daha yüksek eğitim düzeyine sahip olan bireylerde çocukluk dönemi olumlu yaşantılarının daha fazla görüldüğünü bulgulayan önceki araştırma sonuçlarıyla tutarlıdır (Zhan ve ark., 2021). Ebeveyn veya bakım verenlerin eğitim seviyesinin daha düşük olması gibi olumsuz aile faktörlerinin yaygın olduğu kırsal alanlara kıyasla, kent ortamında daha besleyici bir çevre potansiyelinin olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bu farklılıklar anlaşılabilir olmaktadır (Crouch ve ark., 2019). Eğitim seviyesinin yüksek olmasının daha fazla olumlu çocukluk yaşantısı ile ilişkili olması konusunda ise, çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının öğrenme güçlüğü ve eğitime daha az katılımı ile ilişkili olduğu düşünüldüğünde (Felitti ve ark., 1998), çocukluk çağı olumlu yaşantılarının olumsuz yaşantıların tam tersi şekilde daha fazla akademik işlevsellik olanağı sağladığı söylenebilir.

Geçerlik analizleri kapsamında, ölçeğin Japonca formunun faktör analizi henüz yapılmamış olduğundan ve ölçeğin diğer dillerdeki formlarının faktör analizi sonuçları tutarlı olmadığından, faktör yapısının incelenmesi amacıyla açımlayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Ölçeği geliştiren Narayan ve arkadaşları (2018) faktör analizi uygulamamış, fakat teorik olarak üç faktörlü bir yapı önermiş, ölçeğin Türkçe formunun ise iki faktörlü yapıya sahip olduğu belirtilmiştir (Gunay-Oge ve ark., 2020b). Mevcut çalışmada ise ölçeğin Portekizce formu üzerinde yapılan araştırma sonuçları (Almeida ve ark., 2021) ile tutarlı olacak şekilde tek

faktörlü bir yapı saptanmıştır. Narayan ve arkadaşları (2018) tarafından teorik olarak önerilen üç faktörlü yapının henüz test edilmemiş olmasına ek olarak, iki faktörlü yapının bulunduğu çalışmada Cronbach alfa değerinin düşük olması ve doğrulayıcı faktör analizinde elde edilen CFI değerinin düşük uyuma işaret etmesi (Gunay-Oge ve ark., 2020b), ölçek için iki veya üç faktörlü yapının desteklenemeyebileceğini göstermektedir. Buna karşılık mevcut çalışmada ve Almeida ve arkadaşlarının (2021) çalışmasında elde edilen yüksek alfa değerinin işaret ettiği yüksek iç tutarlılık (Taber, 2017), ölçek için tek faktörlü yapının daha uygun olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin güvenirlik analizleri kapsamında KR-20 katsayısı 0.92 olarak bulunmuştur. Cronbach Alfa katsayısının 0.70'ten küçük olarak bulunduğu Türkçe (Gunay-Oge ve ark., 2020b) ve Portekizce (Almeida ve ark., 2021) formlarına ve 0.70 olarak bulunduğu Çince formuna (Zhan ve ark., 2021) kıyasla, Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar ölçeği Japonca formunun yüksek test güvenirliği olduğu görülmüştür (Taber, 2017). Ayrıca, ölçek aynı örneklem grubuna bir ay sonra yeniden uygulanarak test tekrar test güvenirliği de incelenmiştir. Üç yüz katılımcıdan 246'sının tamamladığı iki ölçüm sonucunda ölçeğin test tekrar test güvenirliği 0.83 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar, test tekrar test güvenirliğinin 0.80 olarak bulunduğu orijinal çalışma (Narayan ve ark., 2018) ve 0.91 olarak bulunduğu Türkçe uyarlama çalışmasından (Gunay-Oge ve ark., 2020b) elde edilen sonuçlar ile paralellik göstermekte ve ölçeğin iyi düzeyde test tekrar test güvenirliğine sahip olduğuna işaret etmektedir.

Tüm bu analizlere ek olarak, Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeği-Japonca Formu (ÇÇOYÖ-JF) ile Adölesan Dayanıklılık Ölçeği (ADÖ), Algılanan Stres Ölçeği (ASÖ) ve Genel İyilik Hali İndeksi (GİHI) arasındaki korelasyonlara bakılarak ölçüt bağıntılı geçerlik incelenmiştir. Analiz sonuçları, ÇÇOYÖ-JF'nin ASÖ ile negatif, ADÖ ve GİHI ile pozitif yönde ilişkili olduğunu göstermiştir. Bu sonuçlar, yüksek düzeyde çocukluk çağı olumlu yaşantılarına sahip olmanın, yetişkinlikte daha düşük düzey algılanan stres, daha yüksek düzey dayanıklılık ve daha güçlü iyilik hali ile ilişkili olduğuna işaret etmektedir. Algılanan stres ve çocukluk çağı olumlu düzeyi arasındaki ilişki daha önce Narayan ve arkadaşları

(2018) tarafından yapılmış olan çalışmanın bulgularıyla, dayanıklılık ve olumlu çocukluk yaşantıları arasındaki ilişki ise Baglivio ve Wolff (2020) tarafından yapılmış olan yakın zamanlı araştırma sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir. Genel iyilik hali ile çocukluk çağı olumlu yaşantıları arasındaki pozitif yönlü ilişki ise, olumlu çocukluk çağı yaşantılarının yetişkinlikte ruhsal ve genel sağlığın daha iyi olması ile ilişkili olduğunu bulgulayan çalışmalar (Bethell ve ark., 2019; Gunay-Oge ve ark., 2020b; Karatzias ve ark., 2020; Narayan ve ark., 2018; Merrick ve ark., 2020; Zhan ve ark., 2021) ve dolayısıyla bu yaşantıların genel iyilik haline katkı sağladığını ifade eden araştırma sonuçlarıyla (Bethell ve ark., 2019) örtüşmektedir.

Çalışmanın yukarıda bahsedilen güçlü yanlarına ek olarak, çalışmaya tüm Japonya'dan katılımcıların dahil edilmesi ve geçerliği yüksek ölçeklerin kullanılması çalışmanın diğer güçlü yanları arasında yer almaktadır. Fakat, yine de mevcut çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Öncelikle, bu alanda daha önce yapılan çalışmalara kıyasla daha dengeli bir örnekleme ulaşılmış olsa da (bkz: Almeida ve ark., 2021; Narayan ve ark., 2018; Gunay-Oge ve ark., 2020b), örneklemin çoğunluğu kadınlardan oluşmakta ve örnekleme sadece 18-24 yaş aralığındaki bireyler bulunmaktadır. Dolayısıyla sonuçların farklı gruplara genellenmesi riskli olabileceğinden, gelecek araştırmalarda cinsiyet ve yaş açısından daha homojen örneklemlerin dahil edilmesi gerekmektedir. Buna ek olarak, ölçüt bağıntılı geçerlik kapsamında ele alınan ÇÇOYÖ-JF, Adölesan Dayanıklılık Ölçeği (ADÖ), Algılanan Stres Ölçeği (ASÖ) ve Genel İyilik Hali İndeksi (GİHİ) arasındaki korelasyonlar zayıftır ve bu korelasyonlar ÇÇOYÖ-JF'nin yordayıcı geçerliğini göstermemektedir. Ayrıca, ÇÇOYÖ-JF çocukluk yaşantılarının geriye dönük hatırlanmasını ve raporlanmasını içerdiğinden hatırlama yanlılığı riski de bulunmaktadır. Yetişkinlik döneminde iken çocukluk yaşantılarının geriye dönük raporlanmasının geçerli ve güvenilir olduğu, hatta ÇÇOYÖ-JF'de olduğu gibi soruların daha az detaylı olduğu durumda bu yanıtların daha güvenilir olduğu belirtilse de (Hardt ve Rutter, 2004), yine de hatırlama yanlılıkları göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle, bu yanlılıkların azaltılarak değişkenler arasındaki nedensel ilişkilerin ortaya konulabilmesi ve ÇÇOYÖ-

JF'nin yordama geçerliğinin incelenmesi için boylamsal çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Diğer yandan, ÇÇÖYÖ-JF'nin 0-18 yaş arasındaki olumlu çocukluk çağı yaşantılarını genel olarak değerlendirmesi ve farklı gelişim dönemlerine hassas bir değerlendirme imkânı sunmaması, olumlu çocukluk yaşantılarının erken çocukluk dönemi veya ergenlikteki etkilerinin farklı olabileceği düşünüldüğünde bir başka kısıtlılık olarak göze çarpmaktadır. Alan yazında, çocukluk çağı olumlu yaşantılarının zamanlamasının yetişkinlik dönemi psikolojik işlevselliği üzerinde belirleyici olmadığı belirtilse de daha erken dönemde başlayan olumlu çocukluk yaşantılarının diğerlerine kıyasla bireyin gelişimi üzerinde daha büyük bir etkisinin olabileceği ifade edilmektedir (Merrick ve ark., 2020). Bu nedenle, gelecekte bu alanda yapılacak çalışmalarda olumlu çocukluk yaşantılarının farklı gelişim dönemleri için ayrı ayrı raporlanması daha kapsamlı ve etkili bir değerlendirme sağlayabilir. Son olarak, alan yazında ÇÇÖYÖ'nün faktör yapısına ilişkin tutarlı olmayan sonuçların bulunması ve bu çalışmanın Japonca formunun psikometrik özelliklerinin incelendiği ilk çalışma olması nedeniyle açıklayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre öz değer grafiği tek faktörlü yapıyı açıkça desteklemiş olsa da bu tek faktör tarafından açıklanan varyans kısmen düşüktür. Bu nedenle, tek faktörlü yapının doğrulanması amacıyla farklı örneklerde bu yapının test edilmesi gerekmektedir.

Özetle, bu çalışma Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeği-Japonca Formu'nun hem mevcut tez çalışmasında hem de genel olarak Japonya'da bu alanda yapılacak çalışmalarda çocukluk çağı olumlu yaşantılarının değerlendirilmesinde geçerli ve güvenilir bir ölçek olarak kullanılabileceğini göstermektedir. Bilindiği kadarıyla olumlu çocukluk çağı yaşantılarını değerlendirmek için Japonca bir ölçek bulunmamaktadır, dolayısıyla bu ölçeğin Japoncaya uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi alan yazında önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Bu çalışma, araştırma ve uygulama alanında kullanışlı bir ölçeği sunmanın yanı sıra, olumlu çocukluk çağı yaşantılarının algılanan stresi azaltma, ayrıca psikolojik dayanıklılık ve genel iyilik haline katkıda bulunma potansiyeline de işaret etmektedir.

4.2. ÇOCUKLUK ÇAĞI OLUMLU VE OLUMSUZ YAŞANTILARININ YETİŞKİNLİK DÖNEMİ KİŞİLİK PSİKOPATOLOJİSİYLE İLİŞKİSİNDE KÜLTÜR VE KÜLTÜREL EĞİLİM ÖZELLİKLERİNİN DÜZENLEYİCİ ROLÜNE YÖNELİK BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

4.2.1. Çalışma Değişkenleri Açısından Kültürlerarası Farklılıkların Değerlendirilmesi

Düzenleyici analizlere geçmeden önce, çalışma değişkenleri açısından Türkiye ve Japonya örneklemi arasındaki farklılıklar incelenmiştir. Bu kapsamda, ilk olarak çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının Türkiye örneğinde Japonya örneğine kıyasla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye örneğinin %18'i çocukluk döneminde fiziksel istismara, %17'si cinsel istismara, %30'u duygusal istismara, %23'ü duygusal ihmale ve %2'si fiziksel ihmale maruz kaldığını belirtirken, Japonya örneğinin %2'si fiziksel istismara, %3'ü cinsel istismara, %7'si duygusal istismara, %5'i duygusal ihmale ve %1'i fiziksel ihmale maruz kaldığını belirtmiştir. Bu sonuçlar, UNICEF'in 2010 ve 2012 yıllarında yayınlamış olduğu Türkiye ve Japonya'ya ilişkin çocukluk dönemi istismar ve ihmal raporları ile örtüşmektedir. UNICEF'in 2010'da çocuk istismarı ve aile içi şiddet araştırması kapsamında yayınladığı Türkiye'ye ait raporda 7-18 yaş grubu çocukların %43'ünün fiziksel istismara, %3'ünün cinsel istismara, %51'inin duygusal istismara ve %25'inin ihmale maruz kaldığı, UNICEF'in 2012'de hazırlamış olduğu rapora göre ise, Japonya'da yetişkinlerin %7.5'inin çocukluklarında fiziksel istismara, %0.5'inin cinsel istismara, %13.7'sinin duygusal istismara ve %1.5'inin ihmale maruz kaldığı belirtilmiştir.

Mevcut tez çalışması ile UNICEF raporları (2010 ve 2012) arasında Türkiye ve Japonya'ya ilişkin yüzdelerdeki farklılıkları, çalışmaya dâhil edilen örneklemelerin sosyo-demografik özellikleri, örneklem büyüklüğü veya veri toplanan yılların farklı olmasının etkisine atfedilebilir olsa da hem 2010'lu yıllara ait veriler, hem de mevcut çalışmanın sonuçları Türkiye'de çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının

Japonya'ya kıyasla oldukça yüksek olduğunu açıkça göstermektedir. Fiziksel istismar, duygusal istismar ve ihmal açısından hem Türkiye hem Japonya örneklemi için yüzdelerinin önceki çalışmalara kıyasla daha düşük olması, çocukluk dönemi istismar ve ihmali görülme oranlarının günümüze yaklaşıldığında giderek azaldığını rapor eden çalışmalarla tutarlılık göstermektedir (Kvist ve ark., 2020; Newton ve Vandeven, 2010; Stoltenborgh ve ark., 2014). Buna rağmen, mevcut çalışmada cinsel istismarın UNICEF raporlarına kıyasla (2010 ve 2012) hem Türkiye hem de Japonya örneklemi açısından daha yüksek bulunması, zamanla cinsel istismar konusunda bilinçlenme ve bu alanda yürütülen çalışmaların cinsel istismarın rapor edilmesini kolaylaştırmasıyla açıklanabilir (Bright ve ark., 2022). Genel olarak bakıldığında, her iki kültürde de çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının görülme yüzdelerinin daha önceki yıllara ait raporlara göre düşük olması olumlu bir tablo çizse de Türkiye örneğinde çocukluk çağı olumsuz yaşantısı ortalama puanının dört üzerinde olması önemli bir risk faktörü olarak göze çarpmaktadır. Çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının kişilik psikopatolojisi düzeyinin yüksek olmasıyla ilişkili olmasının yanı sıra (Gunay-Oge ve ark., 2020a), çocukluk çağı olumsuz yaşantısı puanı dört ve üzeri olan bireylerde yetişkinlik döneminde hem depresyon ve madde kullanım bozukluğu gibi diğer ruhsal bozuklukların, hem de kalp ve karaciğer hastalıkları gibi pek çok kronik sağlık probleminin ortaya çıkma ihtimalinin oldukça yüksek olduğu belirtilmektedir (Felitti ve ark., 1998). Bu açıdan bakıldığında, mevcut tez çalışmasının bulguları Türkiye ve Japonya'daki çocukluk dönemi istismar ve ihmeline yönelik güncel bilgi birikimine katkı sağlamakla birlikte özellikle Türkiye'de bireylerin ruhsal ve fiziksel sağlığı açısından bir risk faktörü olarak çocukluk dönemi olumsuz yaşantılarının yüksek olduğuna dikkat çekmektedir.

Çocukluk çağı olumlu yaşantılarının kültürlerarası karşılaştırılması ise bilindiği kadarıyla alan yazına bu konudaki ilk veriyi sağlamaktadır. Analiz sonuçları, Türkiye örneğinde Japonya örneğine kıyasla çocukluk çağı olumlu yaşantılarının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Çocukluk çağı olumsuz yaşantılarında olduğu gibi çocukluk çağı olumlu yaşantılarında da kültürlerarası

farklılıkların olması, içinde bulunulan kültürün çocuk yetiştirme pratiklerini etkilediği, dolayısıyla çocukluk yaşantılarının türleri ve düzeylerini belirlediğine yönelik kuramsal bilgilerle paralellik göstermektedir (Kardiner ve Linton, 1939; Millon ve ark., 2004). Çocukluk çağı olumlu yaşantıları çeşitlerine yakından bakıldığında, örneğin düzenlilik ve özenli olmaya değer verilen Japon kültürü söz konusu olduğunda (Gawda, 2018), örneklemin %91'inin çocukluk dönemlerinde düzenli öğün ve düzenli uyku saatleri gibi tahmin edilebilir ev rutinlerinin bulunduğunu belirttiği, Türkiye örnekleminin ise sadece %76'sının bu maddeye olumlu yanıt verdiği görülmüştür. Benzer şekilde, kendini inançlı olarak nitelendirenlerin oranının Türkiye'de %85, Japonya'da ise %25.4 olduğu düşünüldüğünde (Zimmer ve ark., 2016), mevcut çalışmada Türkiye örnekleminin %89'unun çocukluk döneminde kendini rahatlatıcak inançlarının bulunduğunu belirtmesi, buna karşılık Japonya örnekleminde bu maddeye katılımcıların sadece %53'ünün olumlu yanıt vermesi, içinde bulunulan kültürün çocukluk yaşantılarını şekillendirdiğine yönelik kuramları desteklemektedir.

İki kültür arasında bireycilik ve toplulukçuluk eğilimi düzeyinin karşılaştırılmasına yönelik analiz sonuçları, Türkiye örnekleminde bireycilik eğiliminin Japonya örnekleminde kıyasla daha yüksek olduğunu, toplulukçuluk eğilimi açısından ise iki örneklem arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir. Bireyci veya toplulukçu eğilim düzeyleri farklı kültürlerde bir diğerine kıyasla daha yüksek olabilse de, bireyci ve toplulukçu eğilim özelliklerinin birbirinden bağımsız yapılar olduğu ve farklı kültürlerde yer alan tüm bireylerin bu iki yapıyı da geliştirdiği düşünüldüğünde (Cross ve ark., 2010; Kağıtçıbaşı, 2019; Oyserman ve ark., 2002), Türkiye ve Japonya örneklemleri arasında toplulukçu eğilim düzeyi açısından bir fark olmasa da bireyci eğilim düzeyinin Türkiye örnekleminde Japonya örnekleminde kıyasla daha yüksek olması anlaşılır olmaktadır. Bu sonuçlar, ayrıca sosyal değişimin hızlı olması nedeniyle Türkiye'de bireyci eğilimin arttığına yönelik bilgi birikimi ile de uyumludur (Imamoglu ve Karakitapoglu-Aygun, 2004). Genel olarak bakıldığında, kültürler için bireyci veya toplulukçu şeklinde ikili bir değerlendirme ve bakış açısı yerine, bireyci ve toplulukçu eğilim özelliklerinin bağımsız yapılar olarak birlikte değerlendirildiği bir

yaklaşımın daha doğru olacağı söylenebilir. Bu şekilde bir değerlendirme, Türkiye örnekleminin Japonya örneğine benzer şekilde toplulukçu eğilim özellikleri gösterse de kültürler bireyci ve toplulukçu olarak iki uç olarak değerlendirildiğinde Türkiye'nin bireyci veya toplulukçu olarak nitelendirilemeyeceğini gösteren pek çok çalışma sonucu ile örtüşmektedir (Goregenli, 1997; Kağıtçıbaşı, 2019).

Kişilik psikopatolojisi düzeyleri açısından, A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeylerinin Türkiye örneğinde Japonya örneğine kıyasla daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. A, B ve C kümesini oluşturan kişilik psikopatolojilerine detaylı olarak bakıldığında ise, antisosyal ve bağımlı kişilik psikopatolojisi düzeyleri açısından iki örneklem arasında anlamlı bir fark olmasa da diğer kişilik psikopatolojisi düzeylerinin Türkiye örneğinde Japonya örneğine kıyasla daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar, B kümesi kişilik psikopatolojisinin Türkiye örneğinde Japonya örneğinde daha yüksek olmasının beklendiği ana çalışmanın hipotezleri ve alan yazındaki bulgular (Binbay ve ark., 2013; Caldwell-Harris ve Aycicegi, 2006; Gawda, 2018) ile uyumlu olsa da A kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi açısından iki kültür arasında bir fark olmayacağı ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyinin Japonya örneğinde Türkiye örneğine kıyasla daha yüksek olacağı yönündeki hipotezleri desteklememektedir. Çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisinin yüksek olmasıyla ilişkili olduğu (Battle ve ark., 2004; Cohen ve ark., 2014; Gunay-Oge ve ark., 2020a; Lobbestael ve ark., 2010; Millon ve ark., 2004; Zhang ve ark., 2012), ayrıca dört ve üzeri çocukluk çağı olumsuz yaşantılar puanının tüm psikopatolojiler için ciddi bir risk faktörü olduğu düşünüldüğünde (Felitti ve ark., 1998), çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ortalamasının dört üzeri olduğu Türkiye örneğinde, ortalamasının bir puanın altında olduğu Japonya örneğine kıyasla tüm kişilik psikopatolojisi düzeylerinin daha yüksek olması anlaşılır olmaktadır. Bu nedenle, kişilik psikopatolojisi düzeyleri açısından kültürlerarası farklar incelenirken, çocukluk çağı yaşantılarının benzer olduğu örneklemelerin seçilmesinin, kültürün salt etkisini görebilme açısından önemli olduğu söylenebilir.

4.2.2. Çocukluk Yaşantısı Örüntüleri ve Kültürün Yetişkinlik Dönemi Kişilik Psikopatolojisi Düzeyi ile İlişkisinin Değerlendirilmesi

Korelasyon analizleri sonucunda, çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının yüksek olduğu durumlarda A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyinin de yüksek olduğu, buna karşılık çocukluk çağı olumlu yaşantılarının yüksek olduğu durumlarda ise kişilik psikopatolojisi düzeylerinin düşük olduğu gözlemlenmiştir. Bu sonuçlar ışığında, çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantılarının farklı düzeylerde bir arada bulunduğu çocukluk yaşantısı örüntülerinin kişilik psikopatolojisi ile kültürlerarası olarak ilişkisi incelenmiştir. Yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi düzeyi üzerindeki etkisini değerlendirmek amacıyla yapılan analiz sonuçları, her iki kültürde de, olumlu çocukluk yaşantısı örüntüsünün, zorlayıcı çocukluk yaşantısı örüntüsüne kıyasla daha düşük düzeyde A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuçlar, çocukluk çağı olumlu yaşantıları yüksek-çocukluk çağı olumsuz yaşantıları düşük olan bireylerde, çocukluk çağı olumlu yaşantıları düşük-çocukluk çağı olumsuz yaşantıları yüksek olan bireylere kıyasla yetişkinlik döneminde daha düşük düzeyde psikopatolojinin görüldüğüne yönelik araştırma sonuçlarıyla tutarlıdır (Narayan ve ark., 2023). Narayan ve arkadaşları (2023) tarafından yapılan bu çalışmada psikopatoloji açısından travma sonrası stres bozukluğu semptomları değerlendirilmiş olsa da mevcut tez çalışması, bu sonuçların kişilik psikopatolojisi düzeyleri için de geçerli olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, ayrıca kişilik psikopatolojisi özelinde, çocukluk çağı olumlu yaşantılarının daha düşük düzeyde kişilik psikopatolojisi, çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının ise daha yüksek düzeyde kişilik psikopatolojisi ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşan önceki çalışmalarla paralellik göstermektedir (Gunay-Oge ve ark., 2020a).

Bu bulgulara ek olarak, Türkiye örnekleminde olumlu çocukluk yaşantısı örüntüsünden sonra en çok görülen örüntü olan olumsuz fakat avantajlı çocukluk yaşantısı örüntüsünün, Japonya örneklemiyle kıyaslandığında daha düşük A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyiyle ilişkili olduğu görülürken, Japonya örnekleminde ise olumlu çocukluk yaşantısı örüntüsünden sonra en çok görülen örüntü olan ihmal edilmiş çocukluk yaşantısı örüntüsünün, Türkiye örneklemine

kıyasla daha düşük A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyiyle ilişkili olduğu görülmüştür. Yani, Türkiye örneklemini için hem çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının hem de çocukluk çağı olumlu yaşantılarının yüksek olmadığı ihmal edilmiş çocukluk yaşantısı örüntüsü, çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının yüksek fakat çocukluk çağı olumlu yaşantılarının da yüksek olduğu, olumsuz fakat avantajlı çocukluk yaşantısı örüntüsüne kıyasla kişilik psikopatolojisi açısından daha büyük bir risk oluşturmaktadır. Japonya örneklemini için ise tam tersi şekilde olumsuz fakat avantajlı çocukluk yaşantısı örüntüsü, ihmal edilmiş çocukluk yaşantısı örüntüsüne kıyasla A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi açısından daha büyük bir risk olarak gözükmektedir. Bu sonuçlar, farklı çocukluk yaşantısı örüntülerinin kültüre göre etkilerinin farklılaşabileceğine işaret etmektedir.

Alan yazında, olumlu ve olumsuz çocukluk yaşantılarının farklı düzeylerde bir araya gelmesinden oluşan çocukluk yaşantısı örüntülerinin yetişkinlik dönemindeki farklı psikopatolojiler ile ilişkisini inceleyen çalışmaların karışık sonuçlar ortaya koyduğu görülmektedir. Bu çalışmalardan bazıları çocukluk çağı olumlu yaşantılarının yüksek olduğu durumda çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının yetişkinlikteki olumsuz etkilerinin daha az olduğunu belirtirken (Kuhar ve Kocjan, 2021; Morris ve ark., 2021; Novilla ve ark., 2022), diğer çalışmalar ise hem olumlu yaşantıların hem olumsuz yaşantıların yüksek olduğu durumda birey üzerindeki yıkıcı etkilerin daha fazla olduğunu belirtmektedir (Xu ve ark., 2022; Zhu ve ark., 2023). Narayan ve arkadaşları (2023) ise, çocukluk yaşantısı örüntülerinin psikopatoloji üzerindeki etkisinin kişiden kişiye göre farklılaşabildiği ve bu örüntülerin etkisinin herkes için aynı olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Mevcut tez çalışmasında ise, temel hipotezler ile uyumlu olacak şekilde, çocukluk yaşantısı örüntüleri ve kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkinin kültüre göre değişkenlik gösterdiği görülmüştür.

Alanyazında çocukluk yaşantılarının etkileri üzerine yapılan çalışmalarda, bazı kültürlerin diğerlerine kıyasla belirli çocukluk yaşantılarının etkilerine karşı daha hassas olduğu belirtilmektedir (Elkins ve ark., 2018; Roxburgh ve MacArthur, 2014; Sanders ve ark., 2017). Belli bir kültürde daha az yaygın olan davranışların

çocuk için daha yıkıcı etkileri olduğu (Lansford, 2010), diğer yandan yaygın olan örüntülerin ise çocuk bu davranışları anlamlandırabildiği için daha az yıkıcı etkisi olduğu düşünüldüğünde (Aytac ve ark., 2019; Deater-Deckard ve Dodge, 1997; Kağıtçıbaşı, 2019), Türkiye’de daha az görülen ihmal edilmiş çocukluk çağı örüntüsünün olumsuz fakat avantajlı çocukluk yaşantısı örüntüsüne kıyasla, Japonya’da ise daha az görülen olumsuz fakat avantajlı çocukluk yaşantısı örüntüsünün ihmal edilmiş çocukluk yaşantısı örüntüsüne kıyasla daha yüksek kişilik psikopatoloji düzeyiyle ilişkili olması anlaşılır olmaktadır. Kültürlerarası farklılıkları ortaya koyan bu sonuçlar, alan yazında farklı çocukluk yaşantısı örüntüleri ve yetişkinlik dönemi psikopatoloji düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarda neden farklı sonuçlara ulaşılmış olabileceğine yönelik bilgi birikimine katkı sağlamaktadır.

4.2.3. Çocukluk Çağı Olumlu ve Olumsuz Yaşantılarının A Kümesi Kişilik Psikopatolojisiyle İlişkisinde Kültür ve Kültürel Eğilim Özelliklerinin Düzenleyici Rolünün Değerlendirilmesi

Çocukluk çağı yaşantılarının A kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi ile ilişkisinde kültürel eğilimin düzenleyici rolü kültürlerarası olarak incelendiğinde, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ile yetişkinlik dönemi A kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ve toplulukçuluk eğiliminin çift düzenleyici etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür. Diğer bir deyişle, çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının yüksek olduğu durumda, özellikle Japonya örneğinde ve toplulukçuluk eğilimi daha yüksek olanlarda A kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi daha yüksek olmaktadır. Çocukluk çağı olumlu yaşantılarının girdiği modellerde ise kültür ve çocukluk çağı olumlu yaşantılarının temel etkisi anlamlı olsa da çift düzenleyici etkilerin anlamlı olmadığı görülmüştür. A kümesini oluşturan kişilik psikopatolojileri üzerine yapılan ayrı analiz sonuçlarına bakıldığında da çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ile paranoid, şizoid ve şizotipal kişilik psikopatolojisi düzeyleri arasındaki ilişkide kültür ve toplulukçuluk eğiliminin düzenleyici etkisinin anlamlı olduğu görülmektedir. Çocukluk çağı olumlu yaşantılarının yer aldığı modellerde ise çift düzenleyici etkilerin anlamlı olmadığı görülmüştür. Bu

sonuçlar, A kümesi kişilik psikopatolojisinin ortaya çıkmasında sadece kalıtım ve beyin işlevlerinde bozulma gibi biyolojik faktörlerin etkili olduğuna yönelik bilgi birikimiyle (Millon ve ark., 2004; Schultze-Lutter ve ark., 2019; Siever ve Weinstein, 2009), ve dolayısıyla A kümesi için çift düzenleyici etkilerin anlamlı olmasının beklenmediği çalışmanın temel hipotezleri ile uyuşmamaktadır.

Şizoid, paranoid ve şizotipal kişilik psikopatolojilerini içeren A kümesi kişilik psikopatolojilerinin kalıtım ve beyin yapılarındaki anomaliler başta olmak üzere biyolojik faktörlerden kaynaklandığına yönelik güçlü kanıtlar olsa da (Esterberg ve ark., 2010; Kendler ve Walsh, 1995; Siever ve ark., 2003; Siever ve Weinstein, 2009) daha az sayıda olmasına rağmen bazı kaynaklar erken dönem deneyimleri gibi sosyal faktörlerin şizoid, paranoid ve şizotipal kişilik psikopatolojisi ile ilişkisine vurgu yapmaktadır (Grant ve ark., 2004; Millon ve ark., 2004). Örneğin, bu kapsamda biyolojik yaklaşım şizotipal kişilik bozukluğu ve şizofreni arasında genetik bir bağ olduğuna yönelik kanıtlar sunarken (Kendler ve Walsh, 1995; Siever ve ark., 2003), kişilerarası yaklaşım gibi sosyal faktörlerin rolünü inceleyen yaklaşımlar ise ebeveynlerin çocuğa çelişikili mesajlar vermesinin şizotipal kişilik bozukluğu ile ilişkisi üzerinde durmaktadır (Benjamin, 2003; Millon ve ark., 2004). Diğer yandan, biyopsikososyal model gibi daha bütüncül yaklaşımlar ise, şizotipal kişilik bozukluğu semptomlarının ortaya çıkmasında biyolojik, psikolojik ve sosyal faktörlerin önemine ve birbiriyle etkileşimlerine vurgu yapmaktadır (Paris, 2012; Siever ve ark., 2003). Alanyazındaki güncel bulgular, spesifik olarak çocukluk çağı yaşantıları ve A kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ve kültürel eğilimin düzenleyici rolüne ilişkin bir kanıt sağlamasa da çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantılarının A kümesi kişilik psikopatolojisiyle ilişkili olduğuna yönelik kanıtlara ulaşılabilir (Cicchetti, 2016; Gunay-Oge ve ark., 2020a). Bu yönüyle, mevcut tez çalışmasının bulguları, sosyal faktörler kapsamında çocukluk yaşantıları, kültürel eğilim ve kültürün dahil olduğu bir model önermekte ve biyolojik faktörlerin yanı sıra, A kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyinin artmasında etkili olabilecek sosyal faktörlerin dahil olduğu bir mekanizma sunmaktadır.

4.2.4. Çocukluk Çağı Olumlu ve Olumsuz Yaşantılarının B Kümesi Kişilik Psikopatolojisiyle İlişkisinde Kültür ve Kültürel Eğilim Özelliklerinin Düzenleyici Rolünün Değerlendirilmesi

Çocukluk çağı yaşantılarının B kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi ile ilişkisinde kültürel eğilimin düzenleyici rolü kültürlerarası olarak incelendiğinde, çocukluk çağı olumlu yaşantıları ile B kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ve bireycilik eğiliminin çift düzenleyici etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür. Ana çalışmanın temel hipotezleriyle uyumlu olacak şekilde, çocukluk çağı olumlu yaşantılarının düşük olduğu durumda, özellikle Türkiye örneğinde B kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar, çocukluk çağı olumlu yaşantıları arttıkça B kümesi kişilik psikopatolojisinin azaldığına yönelik bilgi birikimiyle tutarlıdır (Gunay-Oge ve ark., 2020a). Diğer yandan, çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının girmiş olduğu modellerde sadece kültürün temel etkisinin anlamlı olduğu görülmektedir. Bu modellerde, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve bireycilik eğiliminin etkisi yerine, sadece B kümesi kişilik psikopatolojisinin Türkiye örneğinde Japonya örneğine kıyasla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye örneğinde Japonya örneğine kıyasla B kümesi kişilik psikopatolojisinin daha yüksek olması, Türkiye’de en sık görülen kişilik bozukluklarının B kümesi kişilik bozuklukları kapsamında yer alması (Binbay ve ark., 2013), ve Japonya’da B kümesi kişilik bozukluklarının daha az görüldüğüne yönelik alanyazıdaki bilgilerle tutarlıdır (Gawda, 2018; Sato ve Takeichi, 1993). Ayrıca ulaşılan bu sonuçlar kültür, çocukluk yaşantılarının da dahil olduğu çevresel etkenler ve kişilik psikopatolojisi arasında etkileşim olduğunu belirten teorik altyapıyla da örtüşmektedir (Larsen ve Buss, 2008; Mulder, 2012).

B kümesini oluşturan antisosyal, sınırda (borderline), narsisistik ve histriyonik kişilik psikopatolojileri üzerine yapılan ayrı analizler sonucunda, genel olarak B kümesi kişilik psikopatolojisi üzerine yapılan analiz sonuçlarına benzer şekilde çocukluk çağı olumlu yaşantıları ile sınırda kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ve bireycilik eğiliminin çift düzenleyici etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür. Bu modellere göre, çocukluk çağı olumlu yaşantılarının düşük

olması, özellikle Türkiye örneğinde sınırda kişilik psikopatolojisi düzeyinin daha yüksek olmasıyla ilişkilidir. Çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının girdiği modellerde ise kültürün ve bireycilik eğiliminin temel etkisinin anlamlı olduğu görülürken, çift düzenleyici etkinin anlamlı olmadığı görülmüştür. Bu sonuçlar, çocukluk çağı olumlu yaşantıları azaldıkça sınırda kişilik psikopatolojisinin arttığı (Gunay-Oge ve ark., 2020a), Türkiye örneğinde sınırda kişilik psikopatolojisinin en sık görülen psikopatolojilerden biri olduğu (Binbay ve ark., 2013), ayrıca bireycilik eğilimi ve sınırda kişilik psikopatolojisinin ilişkili olduğuna (Caldwell-Harris ve Aycicegi, 2006) yönelik bilgi birikimiyle tutarlıdır.

Narsisistik kişilik psikopatolojisinin girdiği modellerde, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve narsisistik kişilik psikopatolojisi arasındaki ilişkide kültür ve bireycilik eğiliminin çift düzenleyici etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür. Diğer bir deyişle, çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının yüksek olmasının, bireycilik eğilimi daha yüksek olanlarda narsisistik kişilik psikopatolojisi düzeyinin daha yüksek olmasıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çocukluk çağı olumlu yaşantılarının girdiği modellerde ise sadece kültürün temel etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları arttıkça narsisistik kişilik psikopatolojisi düzeyinin arttığı, fakat çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve narsisistik kişilik psikopatolojisinin ilişkili bulunmadığı araştırma sonuçlarıyla (Gunay-Oge ve ark., 2020a), ayrıca bireycilik eğilimi arttıkça narsisistik kişilik psikopatolojisinin arttığına yönelik alanyazındaki bulgularla tutarlıdır (Konrath ve ark., 2009).

Antisosyal kişilik psikopatolojisinin yer aldığı modellerde çift düzenleyici etkiler anlamlı değilken, yalnızca çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının dâhil edildiği modellerde kültürün temel etkisinin anlamlı olduğu belirlenmiştir. Modellerin B kümesi kişilik psikopatolojisi ve özellikle sınırda ve narsistik kişilik psikopatolojisi düzeyindeki değişimi %15 ile %20 arasında açıkladığı, ancak antisosyal kişilik psikopatolojisi düzeyindeki değişimin yalnızca %6 ile %8'ini açıkladığı görülmüştür. Bu durumda, çocukluk yaşantılarını içeren çevresel etkenlerin ve kültürel yönelimin antisosyal kişilik psikopatolojisine etkisinin, diğer B kümesi kişilik psikopatolojilerine göre daha az olduğu söylenebilir. Antisosyal kişilik

bozukluğunun biyolojik faktörlerin etkisinin en güçlü olduğu kişilik bozukluklarından biri olduğu (Millon ve ark., 2004), ve nörobiyolojik faktörlerin ve beyin işlevselliğindeki bozulmanın antisosyal kişilik bozukluğunun ortaya çıkmasında belirleyici olduğu göz önünde bulundurulduğunda (Harenski ve ark., 2010; Raine; 2018; Yang ve Raine, 2009), sosyal faktörlere oranla biyolojik faktörlerin antisosyal kişilik psikopatolojisi düzeyi üzerinde daha etkili olduğu düşünülebilir.

Histriyonik kişilik psikopatolojisinin girdiği modellerde, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları, kültürel eğilim ve kültürün temel etkisi anlamıyla, çocukluk yaşantıları ve histriyonik kişilik psikopatolojisi arasındaki ilişkide kültür ve kültürel eğilimin çift düzenleyici etkisinin anlamlı olmadığı, sadece bazı modellerde kültürün düzenleyici etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür. Antisosyal kişilik psikopatolojisine benzer şekilde, diğer B kümesi kişilik psikopatolojilerine kıyasla histriyonik kişilik psikopatolojisi için olan modellerin de bağımlı değişkendeki değişimin sadece %11-%13'ünü açıkladığı düşünüldüğünde, kültürün bu kişilik psikopatolojisi düzeyi üzerinde etkisi olsa da çocukluk yaşantıları ve kültürel yönelim gibi diğer sosyal faktörlerin etkisinin yüksek olmadığı söylenebilir. Bu konu üzerine yapılan bazı araştırmaların antisosyal ve histriyonik kişilik bozukluklarının etiolojisinin birbiriyle benzer olduğunu, psikopati geninin kadınlarda histriyonik, erkeklerde antisosyal kişilik bozukluğu olarak farklı dışavurumlarının olduğunu belirttiği düşünüldüğünde (Hamburger ve ark., 1996; Millon ve ark., 2004), histriyonik kişilik psikopatolojisi düzeyinde antisosyal kişilik psikopatolojisinde olduğu gibi biyolojik faktörlerin daha fazla etkili olduğu söylenebilir. Çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantıları ile yetişkinlik dönemi histriyonik kişilik psikopatolojisi düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşan önceki çalışmalar da bu bulguları desteklemektedir (Gunay-Oge ve ark., 2020a).

Özetle, temel hipotezlerle uyumlu olacak şekilde çocukluk çağı yaşantıları ile B kümesi kişilik psikopatolojisi ve B kümesi kişilik psikopatolojileri arasından sınırda ve narsistik kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ve bireycilik yöneliminin çift düzenleyici etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür. B kümesi ve

özel olarak sınırda kişilik psikopatolojisi açısından sadece çocukluk çağı olumlu yaşantılarının girdiği modeller, narsisistik kişilik psikopatolojisi açısından ise sadece çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının girdiği modeller anlamlı olsa da diğer modellerde de kültürün temel etkisinin hala anlamlı olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar; kültür, çocukluk yaşantılarının da dahil olduğu çevresel etkenler ve kişilik psikopatolojisi arasında etkileşim olduğunu belirten teorilere destek sağlamaktadır (Millon ve ark., 2004; Mulder, 2012). Antisosyal kişilik psikopatolojisinin girdiği bazı modellerde kültürün temel etkisi, histriyonik kişilik psikopatolojisinin girdiği bazı modellerde ise kültürün düzenleyici etkisi anlamlı olsa da, modellerin bağımlı değişkendeki değişimin az bir kısmını açıklaması ve çift düzenleyici etkilerin anlamlı olmaması, antisosyal ve histriyonik kişilik psikopatolojisinin etiolojisinde sosyal faktörlere kıyasla biyolojik faktörlerin etkisinin daha yüksek olması ile ilişkili olabilir (Hamburger ve ark., 1996; Millon ve ark., 2004). Genel olarak bakıldığında bu bölüme ait sonuçlar, özellikle kültürün B kümesi kişilik psikopatolojisi üzerindeki etkisini gösterirken, çocukluk yaşantıları, bireycilik eğilimi ve kültür birlikte ele alındığında, antisosyal ve histriyonik kişilik psikopatolojilerine kıyasla sınırda ve narsisistik kişilik psikopatolojisi düzeyi üzerinde bu faktörlerin etkilerinin daha fazla olduğuna işaret etmektedir.

4.2.5. Çocukluk Çağı Olumlu ve Olumsuz Yaşantılarının C Kümesi Kişilik Psikopatolojisiyle İlişkisinde Kültür ve Kültürel Eğilim Özelliklerinin Düzenleyici Rolünün Değerlendirilmesi

Çocukluk çağı yaşantılarının C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi ile ilişkisinde kültürel eğilimin düzenleyici rolü kültürlerarası olarak incelendiğinde, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ile C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ve toplulukçuluk eğiliminin çift düzenleyici etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür. Ana çalışmanın temel hipotezleriyle uyumlu olacak şekilde, çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının yüksek olduğu durumda, özellikle toplulukçuluk eğilimi daha yüksek olanlarda C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Çocukluk çağı olumlu yaşantılarının

girdiği modellerde ise, çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve kültürün temel etkisi anlamlı olsa da düzenleyici etkiler açısından sadece kültürün düzenleyici etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür. Bu bulgular, C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyinin çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantılarıyla ilişkili olduğuna (Gunay-Oge ve ark., 2020a), yüksek toplulukçuluk eğiliminin daha yüksek düzeyde C kümesi kişilik psikopatolojisiyle ilişkili olabileceğine (Caldwell-Harris ve Aycicegi, 2006) ve kültüre göre C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyinin farklılaşabileceğine (Gawda, 2018) yönelik alanyazındaki bulguları desteklemektedir.

C kümesini oluşturan bağımlı, çekingen ve obsesif-kompulsif kişilik psikopatolojileri üzerine yapılan ayrı analizler sonucunda, genel olarak C kümesi kişilik psikopatolojisi için ulaşılan sonuçlara benzer şekilde, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve çekingen kişilik psikopatolojisi arasındaki ilişkide toplulukçuluk eğilimi ve kültürün çift düzenleyici etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür. Yani, çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının yüksek olduğu durumda, toplulukçuluk eğilimi daha yüksek olanlarda çekingen kişilik psikopatolojisi düzeyi daha yüksek olmaktadır. Düzenleyici değişkenlerin farklı düzeylerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının çekingen kişilik psikopatolojisiyle ilişkisine bakıldığında, Türkiye örneğinde toplulukçuluk eğiliminin düzeyi ne olursa olsun olumsuz yaşantılar çekingen kişilik psikopatolojisi düzeyi ile ilişkili bulunurken, Japonya'da toplulukçuluk eğiliminin düşük olduğu durumda çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının çekingen kişilik psikopatolojisiyle ilişkili olmadığı, sadece toplulukçuluk eğiliminin orta ve yüksek olduğu durumda çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının çekingen kişilik psikopatolojisinin artmasıyla ilişkili olduğu görülmüştür. Çocukluk çağı olumlu yaşantılarının girdiği modellerde ise sadece kültürün temel etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür. Dolayısıyla bu sonuçlar, çocukluk çağı olumlu yaşantıları ile ilgili alanyazında yer alan sonuçları desteklemese de çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının (Gunay-Oge ve ark, 2020a), toplulukçuluk eğiliminin (Caldwell-Harris ve Aycicegi, 2006) ve kültürün çekingen kişilik psikopatolojisi düzeyi ile ilişkili olduğuna (Gawda, 2018) yönelik alanyazındaki diğer bulguları desteklemektedir.

Bağımlı kişilik psikopatolojisinin girdiği modellerde, sadece kültürün veya toplulukçuluk eğiliminin temel etkileri anlamlı bulunurken, düzenleyici analizlerde ise sadece çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve bağımlı kişilik psikopatolojisi arasındaki ilişkide kültürün düzenleyici rolünün anlamlı olduğu, çift düzenleyici etkilerin anlamlı olmadığı görülmüştür. Obsesif-kompulsif kişilik psikopatolojisinin girdiği modellerde ise, toplulukçuluk eğilimi, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları veya kültürün temel etkisi anlamıyla, çift düzenleyici etkilerin anlamlı olmadığı görülmüştür. Özetle, genel olarak C kümesi kişilik psikopatolojisi için ana hipotezlerle uyumlu olacak şekilde toplulukçuluk ve kültürün çift düzenleyici etkisinin anlamlı olduğu ve bu sonuçların çekingen kişilik psikopatolojisi için de geçerli olduğu görülmüştür. Bağımlı ve obsesif-kompulsif kişilik psikopatolojileri açısından temel hipotezler desteklenmemiş olsa da temel etkiler kültür (Gawda, 2018) ve toplulukçuluk eğiliminin (Caldwell-Harris ve Aycicegi, 2006) C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyiyle ilişkili olduğuna işaret etmektedir.

4.2.6. Genel Tartışma

Çocukluk dönemi olumlu ve olumsuz yaşantıları ile yetişkinlik dönemi A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ve kültürel eğilim özelliklerinin düzenleyici rolünün incelendiği mevcut çalışmanın sonuçları, öncelikle, çocukluk çağı olumlu yaşantıları arttıkça A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyinin azaldığını, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları arttıkça A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyinin arttığını göstermektedir. Bu alanda yapılan önceki çalışmaların sonuçları, mevcut çalışmada elde edilen sonuçlar ile benzerlik göstermektedir (Gunay-Oge ve ark., 2020a). Ayrıca bu sonuçlar, çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının bireyi psikopatoloji geliştirme yönünde şekillendirdiğini, fakat diğer yandan olumlu deneyimlerin de bireyi sağlıklı gelişim yönünde desteklediğini belirten dayanıklılık kuramıyla aynı çizgide yer almaktadır (Cicchetti, 2016; Masten ve Cicchetti, 2016; Reich ve ark., 2010).

Çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantılarının farklı düzeylerde bir arada bulunduğu örüntülerin etkisi analiz edildiğinde ise, yüksek düzey çocukluk çağı

olumsuz yaşantıları-yüksek olmayan çocukluk çağı olumlu yaşantıları kombinasyonundan oluşan zorlayıcı çocukluk yaşantısı örüntülerinin, yüksek düzey çocukluk çağı olumlu yaşantıları-yüksek olmayan çocukluk çağı olumsuz yaşantıları kombinasyonundan oluşan olumlu çocukluk yaşantısı örüntüsüne kıyasla her iki kültürde de daha yüksek düzey kişilik psikopatolojisiyle ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar, çocukluk yaşantısı örüntüleri ve yetişkinlik dönemi psikopatoloji düzeyi arasındaki ilişki üzerine yapılmış önceki çalışmaların sonuçlarını desteklemektedir (Han ve ark., 2023; Narayan ve ark., 2023). Ayrıca sonuçlar, diğer iki örüntünün etkisinin kültüre göre farklılaştığını göstermektedir. Türkiye örneğinde daha az oranda görülen ihmal edilmiş çocukluk yaşantısı örüntüsünün, olumsuz fakat avantajlı çocukluk yaşantısı örüntüsüne kıyasla daha yüksek kişilik psikopatolojisi düzeyiyle ilişkili olduğu, diğer yandan Japonya örneğinde daha az oranda görülen olumsuz fakat avantajlı çocukluk yaşantısı örüntüsünün ihmal edilmiş çocukluk yaşantısı örüntüsüne kıyasla daha yüksek kişilik psikopatolojisi düzeyiyle ilişkili olduğu görülmüştür. Bir bütün olarak değerlendirildiğinde, bu sonuçlar çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantılarının doğrusal veya birikimli bir etki göstermek yerine, çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantılarının farklı düzeylerde bir arada bulunmasının etkisinin kültüre göre farklılaşabileceğine; belirli çocukluk yaşantısı örüntülerinin bazı kültürler için daha riskli veya daha koruyucu olabileceğine işaret etmektedir. Bu farklılık ise, bir kültürde yaygın olan yaşantıların, çocuk için daha anlamlı ve anlaşılabilir olacağı, bu nedenle birey üzerinde daha az olumsuz etkisinin olacağını ileri süren kuramlarla açıklanabilir olmaktadır (Kağıtçıbaşı, 2019).

Çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantılarının yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi düzeyiyle ilişkisinde kültür ve kültürel eğilimin düzenleyici etkisinin incelendiği modeller ise, çift düzenleyici etkilerin A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi için farklılaştığına işaret etmektedir. Analiz sonuçlarında, A ve C kümesi kişilik psikopatolojisi için kültür ve toplulukçu eğilim özelliklerinin çift düzenleyici etkisi anlamlı bulunurken, B kümesi kişilik psikopatolojisi için ise kültür ve bireyci eğilim özelliklerinin çift düzenleyici etkiye sahip olduğu görülmüştür. Bu

sonuçlar, B kümesi ve C kümesi kişilik psikopatolojisine ilişkin kurulan temel hipotezlerle ve alan yazındaki bilgi birikimiyle tutarlıdır (Gawda, 2018; Mulder, 2012; Caldwell-Harris ve Aycicegi, 2006). A kümesi kişilik psikopatolojisi açısından alan yazındaki bilgi birikimi göz önünde bulundurularak (Millon ve ark., 2004; Schultze-Lutter ve ark., 2019; Siever ve Weinstein, 2009), alışma hipotezlerinde modellerin anlamlı olması beklenmese de yapılan analizler sonucunda çocukluk ağı olumsuz yaşantıları ve A kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ve toplulukçuluk eğilimin çift düzenleyici etkisinin anlamlı bulunması, alan yazındaki bilgi birikimine farklı ve yeni bir veri sağlayarak katkıda bulunmaktadır. A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi kapsamında bulunan kişilik psikopatolojileri üzerine yapılan ayrı analizler sonucunda farklı sonuçlara ulaşılması, örneğin B kümesi kişilik psikopatolojileri açısından sınırda ve narsisistik kişilik psikopatolojileri için elde edilen sonuçların antisosyal ve histriyonik kişilik psikopatolojileri için geçerli bulunmaması ise, DSM-5'te yer alan 10 farklı kişilik psikopatolojisinin etiyolojilerinin ve psikopatoloji düzeylerine etki eden faktörlerin birbirinden farklı olması ile açıklanabilir olmaktadır (Larsen ve Buss, 2008; Millon ve ark., 2004; Öztürk ve Uluşahin, 2016).

Genel olarak, bu sonuçlar, çocukluk yaşantıları ile yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkinin kültüre göre değişkenlik gösterebileceğini ve ayrıca bireycilik veya toplulukçuluk eğiliminin farklı düzeylerinin A, B veya C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeylerini artırabileceğini ya da azaltabileceğini göstermektedir. Bu sonuçlar, çocukluk ağı yaşantılarının etkisinin bireysel, çevresel ve kültürel faktörlere bağlı olduğunu vurgulayan dayanıklılık kuramı ile (Ungar, 2013), ayrıca çocukluk ağı yaşantılarının da dahil olduğu çevresel faktörler, kültür ve kişilik arasında etkileşim olduğunu belirten teorik bilgi birikimiyle örtüşmektedir (Millon ve ark., 2004; Mulder, 2012). Bireyin kültürel yönelim özelliklerinin bu etkiyi azaltması veya güçlendirmesi ise, bireycilik ve toplulukçuluk eğilimi düzeyi ile belirli kişilik psikopatolojileri arasındaki ilişki üzerine yapılmış geçmiş çalışmaların sonuçlarını desteklemektedir (Caldwell-Harris ve Aycicegi, 2006). Genel olarak bakıldığında mevcut tez çalışması, erken dönem yaşantıları ve psikopatoloji arasındaki ilişkide kültür ve kültürel eğilim

özelliklerinin rolüne işaret eden dayanıklılık kuramı ile benzer bir noktadan hareketle (Satterwhite ve Luchner, 2016; Ungar, 2013), çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantıları ile yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ve kültürel eğilim özelliklerinin düzenleyici etkisini göz önünde bulundurmanın kişilik psikopatolojisi açısından risk ve koruyucu faktörlerin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacağını öne sürmekte, böylece kişilik psikopatolojisi konusunda çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantıları, kültür ve kültürel eğilim özelliklerinin birlikte bütüncül olarak ele alınmasının önemini vurgulamaktadır.

4.3. ÇALIŞMANIN KLİNİK DOĞURGULARI

Çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantıları ile yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültürel yönelimin düzenleyici etkisinin kültürlerarası olarak incelendiği mevcut çalışmanın bulguları, kişilik psikopatolojisinin gelişimi açısından koruyucu ve risk faktörlerine ışık tutmaktadır. Bulgular, koruyucu bir faktör olarak çocukluk çağı olumlu yaşantılarını ve risk faktörü olarak çocukluk çağı olumsuz yaşantılarını ele alırken, farklı çocukluk yaşantısı örüntülerinin ve kültürel eğilim özelliklerinin A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyleri üzerinde kültüre göre farklılaşan etkilerini ortaya koymaktadır. Mevcut tez çalışması kapsamında, Türkiye örneğinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının Japonya örneğindeki kadar yüksek olduğu ve Türkiye örneğinde ortalama puanın dört üzerinde olduğu görülmüştür. Çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının kişilik psikopatolojisi ile ilişkisine ek olarak, bu düzeyde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarına sahip bireylerde, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları daha az olanlara kıyasla yetişkinlik döneminde kronik fiziksel hastalıkların veya psikolojik bozuklukların görülme ihtimali 4 ila 12 kat daha fazla olmaktadır (Felitti ve ark., 1998). Bu nedenle, özellikle Türkiye örneğinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının büyük bir risk faktörü olarak ele alınması ve güncel bir tablonun sunulması önem arz etmektedir. Bu açıdan bakıldığında, bu çalışmanın bulgularının özellikle Türkiye’de çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının azaltılması ve önlenmesine yönelik çalışmaların yapılmasına ve bu çalışmaların hız kazanmasına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Diğer yandan, çocukluk çağı olumlu yaşantılarının yüksek olmasının daha düşük düzeyde kişilik psikopatolojisi ile ilişkili olduğunun bulunması, daha da önemlisi, çocukluk yaşantısı örüntüleri ve kültürün kişilik psikopatolojisi düzeyiyle ilişkisi incelendiğinde, özellikle Türkiye örneğinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının yüksek olduğu durumlarda, çocukluk çağı olumlu yaşantılarının yüksek olmasının A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojileri açısından daha koruyucu olduğunun anlaşılması önemlidir. Bu durum, özellikle Türkiye gibi çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ortalamasının yüksek olduğu bir örnekte, olumsuz yaşantıların varlığına karşı çocukluk çağı olumlu yaşantılarının önemini vurgulamaktadır. Bu yönüyle, mevcut tez çalışmasının bulgularının, çocukluk çağı olumlu yaşantılarının önemine ilişkin farkındalık kazandırılması ve bu yaşantıların artırılmasına yönelik çalışmaların başlatılması ve yaygınlaştırılmasına katkı sağlaması beklenmektedir. Bu bilgi birikimi kullanılarak, özellikle çocuklara yönelik psikoterapi uygulamalarında çocukların maruz kaldığı olumsuz yaşantıların ele alınmasına ek olarak, olumlu yaşantıların artırılmasına ve değerlendirilmesine yönelik uygulamalar geliştirilebileceği, böylece çocuğun maruz kaldığı olumsuz yaşantıların uzun vadede kişilik üzerindeki yıkıcı etkilerinin daha etkin bir şekilde azaltılabileceği düşünülmektedir. Ayrıca mevcut çalışmanın bulguları, çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantıları ile kişilik psikopatolojisi arasındaki ilişkide kültürel eğilim özellikleri ve kültürün rolünün anlaşılması sayesinde, olumsuz yaşantılardan çocukları korumaya ek olarak, çocuklar için olumlu yaşantıların zenginleştirilmesi ve bu adımları atarken kültürel eğilim özelliklerinin ve kültürün göz önünde bulundurulması konusunda ailelere ve alanda çalışanlara rehberlik sağlayabilir.

Bütün bu yönleriyle değerlendirildiğinde, çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantıları, kültürel yönelim ve kültürün kişilik psikopatolojisi düzeyi ile ilişkisinin incelendiği bu çalışmanın sonuçlarının hem teorik hem pratik anlamda yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisinin önlenmesine katkı sağlayabileceği söylenebilir. Çalışmanın sonuçları bir yandan sağlıklı kişilik gelişimine etki eden mekanizmaların anlaşılmasına katkı sağlarken, bir yandan da bu alanda çalışan uzmanlara çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantıları, kültürel eğilim ve

kültürün kişilik psikopatolojisine etkisi hakkında bilgi sağlayarak, klinik uygulamalarda bu faktörlerin değerlendirilmesi ve böylece sağlıklı kişilik gelişiminin desteklenmesi yönünde bir rehber olabilir. Buna ek olarak, olumsuz çocukluk dönemi yaşantılarına sahip yetişkinlere yönelik psikoterapi uygulamalarında, olumlu çocukluk çağı yaşantıları, bulunan kültürün özellikleri ve bireyin kültürel eğilim özellikleri de göz önünde bulundurularak daha kapsamlı bir değerlendirme ve daha etkin bir tedavi planı yapılması mümkün olabilir. Yakın zamanlı çalışmalar, yetişkinlik dönemi kişilik bozukluklarının tedavisinde çocukluk çağı olumsuz yaşantılarından kaynaklanan olumsuz şemalara ek olarak çocukluk çağı olumlu yaşantılarından kaynaklanan olumlu şemaların değerlendirilmesinin önemini vurgulamaktadır (Videler ve ark., 2020). Mevcut tez çalışmasının bulguları bu bakış açısını desteklerken, ayrıca kültür özellikleri ve bireycilik veya toplulukçuluk eğiliminin de kişilik psikopatolojisinin değerlendirilmesinde önemli olan diğer faktörler arasında olduğunu ortaya koymaktadır.

Genel olarak bakıldığında, olumlu ve olumsuz çocukluk yaşantıları ile kültürel yönelim, kültür ve kişilik psikopatolojisi arasındaki ilişki ve etkileşimi ortaya koyan bu araştırmanın sonuçları, ulusal ve uluslararası düzeyde sağlıklı kişilik gelişimini destekleyici eğitim politikalarının geliştirilmesi, eğitimde önleme ve müdahale çalışmaları, kişilik psikopatolojisinin önlenmesi, değerlendirilmesi ve tedavisiyle ilgilenen çeşitli eğitim ve sağlık kurumları tarafından kullanılabilir. Araştırma sonuçlarının ayrıca, olumsuz çocukluk yaşantılarına maruz kalanlara yönelik müdahale çalışmalarında olumlu çocukluk yaşantılarının güçlendirilmesi ve kültürel yönelim ve kültür özelliklerinin değerlendirilmesine yönelik verilecek eğitimlerde de kullanılabilceği, bu yönüyle de uygulamalara katkı sağlayabileceği söylenebilir.

4.4. SINIRLILIKLAR VE GELECEK ÇALIŞMALAR İÇİN ÖNERİLER

Mevcut tez çalışmasının yukarıda belirtilen güçlü yönlerine rağmen, bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Öncelikle, bu çalışmada çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantıları geriye dönük hatırlama yoluyla incelenmiş ve çalışmada

sadece öz bildirim ölçekleri kullanılmıştır. Çocukluk yaşantıları açısından geriye dönük sorgulama içeren ölçeklerin oldukça yaygın bir kullanımı olmakla birlikte güvenilir bir yöntem olduğu (Hardt ve Rutter, 2004) ve öz bildirim ölçeklerinin hassas verilerin elde edilmesini kolaylaştırabileceği düşünülmesine rağmen, yine de sonuçların doğruluğu sorgulanabilir olmaktadır. Bu nedenle, deneysel veya boylamsal yöntemlerin kullanıldığı çalışmalar ve öz bildirim ölçekleri yerine klinik değerlendirmelerin kullanıldığı çalışmaların yapılmasının muhtemel yanlışlıkları azaltabileceği düşünülmektedir. Buna ek olarak, çalışmaya klinik örneklem yerine normal örneklem dahil edildiğinden ve sonuçlar sadece kişilik psikopatolojisi düzeyine işaret ettiğinden, çalışmada incelenen değişkenlerin kişilik bozukluğu tanısı ile ilişkisi bilinmemektedir. Dolayısıyla, mevcut çalışmanın sonuçları klinik örnekleme genellenemeyebileceğinden, gelecekteki çalışmalarda klinik örneklem üzerinde SCID-5-PD gibi klinik tarama envanterleri kullanılarak değişkenler arasındaki ilişkiler incelenebilir.

Bunların ötesinde, yaş ortalaması ve cinsiyet dağılımları açısından Türkiye ve Japonya örneklemi arasında fark olduğu, ayrıca her iki örnekte de çoğunluğu kadınların oluşturduğu görülmektedir. Yapılan analizlerde cinsiyet ve yaş faktörleri kontrol edilmiş olsa da bu konu üzerine yapılacak olan gelecek çalışmaların cinsiyet açısından daha dengeli bir örnekleme hedeflemesi, buna ek olarak yaş ortalaması ve cinsiyet dağılımı açısından benzer örneklemi dahil etmesi önem taşımaktadır. Ayrıca, çalışma hipotezlerinde Türkiye örnekleminin bireycilik eğilimi puanlarının Japonya örneğine kıyasla daha yüksek, Japonya örnekleminin toplulukçuluk eğilimi puanlarının ise Türkiye örneğine kıyasla daha yüksek olmasının beklendiği belirtilmiş, fakat çalışma sonucunda Türkiye örnekleminin bireycilik yönelimi puanları daha yüksek bulunmasına rağmen toplulukçuluk yönelimi puanları arasında iki örneklem arasında bir fark bulunamamıştır. Bireycilik ve toplulukçuluk yönelimlerinin bağımsız yapılar olduğu, dolayısıyla bir boyuttaki yüksek puanların diğer boyutta düşük puanlar alınmasıyla doğrudan ilişkili olmadığı düşünüldüğünde bu sonuçlar açıklanabilir olsa da (Cross ve ark., 2010; Kağıtçıbaşı, 2019; Oyserman ve ark., 2002), çalışma sonuçlarının genellenebilmesi için bireyci ve toplulukçu eğilim düzeyleri

açısından daha farklı özellikler gösteren, farklı kültürlerin dahil edildiği daha geniş ölçekli çalışmaların yapılması gerekmektedir. Buna ek olarak, bireycilik ve toplulukçuluk eğilimi düzeylerinin değerlendirilmesi için kullanılmış olan Benlik Kurgusu Ölçeği, kültürel eğilimi toplum düzeyinde değil, bireysel düzeyde değerlendirmek için kullanılan bir ölçek olduğundan (Singelis, 1994), daha kapsamlı sonuçlara ulaşabilmek için gelecek çalışmalarda doğrudan toplum düzeyinde kültürel eğilimin değerlendirilebileceği ölçüm araçları tercih edilebilir.

Çocukluk yaşantısı örüntüleri ve kültürün kişilik psikopatolojisi düzeyi ile ilişkisine yönelik yapılan analizler önemli ve yeni bulgular ortaya koysa da, daha önce bu konuda yapılan bir çalışma olmadığı ve bu açıdan bir keşif çalışması niteliğinde olduğu için, sonuçların Türkiye ve Japonya'da sosyodemografik özellikler açısından farklılaşan örneklerde tekrar test edilmesi ve doğrulanması, ayrıca başka kültürler ile karşılaştırılabilmesi ve farklı kültürlerle ait veri sağlanabilmesi için çocukluk yaşantısı örüntülerinin yaygınlığı açısından farklılaşan kültürlerde mevcut ilişkilerin incelenmesi önem taşımaktadır. Benzer şekilde, çocukluk çağı yaşantıları ve A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ve kültürel eğilimin düzenleyici rolüne ilişkin bulgular alan yazına bu konuda yapılmış ilk çalışma olarak katkı sunsa da özellikle modellerin anlamlı olmasının beklenmediği A kümesine ilişkin elde edilen sonuçların farklı örneklemeler kullanılarak doğrulanması, başka kültürler için test edilmesi ve altta yatan mekanizmanın açıklanması gerekmektedir.

Buna ek olarak, genel olarak B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyine ilişkin elde edilen sonuçların, B ve C kümesi kişilik psikopatolojileri ayrı olarak incelendiğinde bazı psikopatolojiler için geçerli olmadığı, ayrıca bazı psikopatolojiler için sadece çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının girdiği modellerin, diğer psikopatolojiler için ise sadece çocukluk çağı olumlu yaşantılarının girdiği modellerde çift düzenleyici etkinin olduğu görülmektedir. Antisosyal ve histriyonik kişilik psikopatolojisi gibi çift düzenleyici etkilerin hiçbir modelde anlamlı olmadığı psikopatolojiler için, elde edilen sonuçların bu psikopatolojilerin etiyolojisinde biyolojik faktörlerin daha büyük rol oynamasından kaynaklanabileceği düşünülse de (Hamburger ve ark., 1996; Harenski ve ark.,

2010; Millon ve ark., 2004; Raine; 2018; Yang ve Raine, 2009), alan yazında etiyolojisinde biyolojik faktörlerin etkisinin güçlü olduğu belirtilen A kümesi kişilik psikopatolojileri için (Esterberg ve ark., 2010; Kendler ve Walsh, 1995; Siever ve ark., 2003; Siever ve Weinstein, 2009) çift düzenleyici etkilerin anlamlı bulunmuş olması, gelecek çalışmaların bu sonuca etki etmesi muhtemel diğer faktörler üzerine çalışmasını gerekli kılmaktadır. Ayrıca, histriyonik veya narsisistik kişilik psikopatolojisi gibi bazı kişilik psikopatolojileri ile çocukluk çağı olumlu veya olumsuz yaşantıları arasında anlamlı bir ilişkinin görülmemesi önceki çalışmalarla tutarlı olsa da (Gunay-Oge ve ark., 2020a), gelecekte yapılacak çalışmaların bu sonuçlara etki eden faktörleri veya mekanizmaları açığa çıkarması önem taşımaktadır.

SONUÇ

Bu tez çalışması kapsamında, çocukluk dönemindeki olumlu ve olumsuz yaşantılar ile yetişkinlik dönemi A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide bireyci ve toplulukçu kültürel eğilim özelliklerinin düzenleyici rolünün kültürlerarası olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla öncelikle, mevcut alan yazında Japonca formu bulunmayan Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeğinin Japoncaya çevirisi yapılmış ve psikometrik özellikleri incelenmiş, analiz sonuçları değerlendirildiğinde ölçeğin bu tez çalışmasında kullanılması için yeterli geçerlik ve güvenirlik değerine sahip olduğu görülmüştür. Çocukluk dönemi yaşantıları ile yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi düzeyi arasındaki ilişkide kültür ve kültürel eğilim özelliklerinin düzenleyici rolünün incelendiği ana çalışmanın sonuçları, ilk olarak çalışma değişkenleri açısından kültürlerarası farklılar olduğunu göstermektedir. Analiz sonuçları, Türkiye örnekleminde Japonya örneklemine kıyasla çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantıları düzeyinin daha yüksek olduğuna, ayrıca bireycilik eğiliminin de daha yüksek olduğuna işaret etmektedir. Çocukluk yaşantısı örüntüleri açısından, Türkiye örnekleminde olumlu çocukluk yaşantısı örüntüsünden sonra en çok görülen örüntü olumsuz fakat avantajlı iken, Japonya örnekleminde olumlu çocukluk yaşantısı örüntüsünden sonra en çok görülen örüntü hem olumsuz çocukluk yaşantılarının hem de olumlu çocukluk yaşantılarının yüksek olmadığı ihmal edilmiş çocukluk yaşantısı örüntüsüdür.

Çalışma değişkenleri arasındaki ilişkilere yönelik yapılan analiz sonuçları, çocukluk çağı olumlu yaşantıları arttıkça A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyinin azaldığına, diğer yandan çocukluk çağı olumsuz yaşantıları arttıkça A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyinin arttığına işaret etmektedir. Yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi üzerinde çocukluk yaşantısı örüntüleri ve kültürün etkileşim etkisine yönelik analiz sonuçları ise, yüksek düzey çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ve yüksek olmayan çocukluk çağı olumlu yaşantıları kombinasyonunun, yüksek düzey çocukluk çağı olumlu yaşantıları ve yüksek olmayan çocukluk çağı olumsuz yaşantıları kombinasyonuna kıyasla her iki

kültürde de daha yüksek düzey kişilik psikopatolojisiyle ilişkili olduğunu ortaya koyarken, diğer iki örüntünün etkisinin kültüre göre farklılaştığını göstermektedir. Türkiye örneğinde daha az oranda görülen yüksek olmayan olumlu çocukluk yaşantıları ve yüksek olmayan olumsuz çocukluk yaşantıları kombinasyonundan oluşan ihmal edilmiş çocukluk yaşantısı örüntüsünün, olumsuz fakat avantajlı çocukluk yaşantısı örüntüsüne kıyasla daha yüksek kişilik psikopatolojisi düzeyiyle ilişkili olduğu, diğer yandan Japonya örneğinde daha az oranda görülen yüksek düzey olumsuz çocukluk yaşantısı ve yüksek olmayan olumlu çocukluk yaşantısı kombinasyonundan oluşan olumsuz fakat avantajlı çocukluk yaşantısı örüntüsünün ihmal edilmiş çocukluk yaşantısı örüntüsüne kıyasla daha yüksek kişilik psikopatolojisi düzeyiyle ilişkili olduğu görülmüştür.

Kültür ve kültürel eğilimin düzenleyici etkisinin incelendiği modeller ise, kültür ve kültürel eğilimin çift düzenleyici etkisinin A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi için farklılaştığına işaret etmektedir. A kümesi kişilik psikopatolojisi için kültür ve toplulukçu eğilim özelliklerinin çift düzenleyici etkisi mevcutken, B kümesi kişilik psikopatolojisi için kültür ve bireyci eğilim özelliklerinin düzenleyici etkiye sahip olduğu görülmüştür. C kümesi kişilik psikopatolojisi için ise, kültür ve toplulukçu eğilim özelliklerin birlikte düzenleyici olarak girdiği modellerin anlamlı olduğu görülmüştür. Genel olarak bütün bu sonuçlar, çocukluk yaşantıları ile yetişkinlik dönemi A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi arasındaki ilişkinin ve ilişkinin gücünün kültüre göre değişkenlik gösterebileceğine, ayrıca bireyin bireycilik veya toplulukçuluk eğilimi düzeyinin belirli kişilik psikopatolojisi düzeylerini artırabileceğine veya azaltabileceğine işaret etmektedir.

Sonuç olarak, bu tez çalışmasının bulguları çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantıları ile yetişkinlik dönemi kişilik psikopatolojisi arasındaki ilişkide kültürel eğilim özelliklerinin düzenleyici etkisini kültürlerarası karşılaştırma yaparak ortaya koymakta, böylece kişilik psikopatolojisi konusunda çocukluk çağı olumlu ve olumsuz yaşantıları, kültür ve kültürel eğilim özelliklerinin birlikte bütüncül olarak ele alınmasının önemini vurgulamaktadır. Bu açıdan bakıldığında, mevcut tez çalışmasının bulgularının, kişilik psikopatolojisi düzeyini belirleyen faktörlerin ele alınması konusunda farklı bakış açılarının bütünleştirilmesine ve bu alanda

yapılacak olan araştırmalara ek olarak, önleme çalışmaları ve psikoterapiler gibi diğer pratik uygulamalara da katkı sağlayacağı düşünölmektedir. Ayrıca, çocukluk çağı yaşantıları, kültürel eğilim ve kültürün kişilik psikopatolojisi düzeyi ile ilişkisine yönelik bulgular, kişilik psikopatolojisi gelişimi açısından koruyucu ve risk faktörlerine ışık tutmakta; koruyucu bir faktör olarak çocukluk çağı olumlu yaşantılarını, risk faktörü olarak çocukluk çağı olumsuz yaşantılarını ele alırken, farklı çocukluk yaşantısı örüntülerinin ve bireyci ya da toplulukçu eğilim düzeyinin A, B ve C kümesi kişilik psikopatolojisi düzeyleri üzerinde kültüre göre farklılaşan etkilerini ortaya koymaktadır.

KAYNAKÇA

- Afifi, T. O., Mather, A., Boman, J., Fleisher, W., Enns, M. W., Macmillan, H., ve Sareen, J. (2011). Childhood adversity and personality disorders: Results from a nationally representative population-based study. *Journal of Psychiatric Research*, 45(6), 814-822.
- Almeida, T. C., Guarda, R., ve Cunha, O. (2021). Positive childhood experiences and adverse experiences: Psychometric properties of the Benevolent Childhood Experiences Scale (BCEs) among the Portuguese population. *Child Abuse & Neglect*, 120, 105179. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2021.105179>
- Amerikan Psikiyatri Birliği (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders (5th Ed)*.
- Aytac, B., Pike, A. ve Bond, R. (2019). Parenting and Child Adjustment: A Comparison of Turkish and English families. *Journal of Family Studies*, 25(3), 267–286. <https://doi.org/10.1080/13229400.2016.1248855>
- Baglivio, M. T. ve Wolff, K. T. (2020). Positive childhood experiences (PCE): Cumulative resiliency in the face of adverse childhood experiences. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 19(2), 139–162. <https://doi.org/10.1177/1541204020972487>
- Battle, C. L., Shea, M. T., Johnson, D. M., Yen, S., Zlotnick, C., Zanarini, M. C., . . . Morey, L. C. (2004). Childhood Maltreatment Associated With Adult Personality Disorders: Findings From the Collaborative Longitudinal Personality Disorders Study. *Journal of Personality Disorders*, 18(2), 193-211. doi:10.1521/pedi.18.2.193.32777.
- Benedict, R. (1934). *Patterns of Culture*. New York: Mentor.
- Benedict, R. (1946). *The Chrysanthemum and the Sword: Patterns of Japanese Culture*. Boston: Houghton Mifflin.
- Benjamin, L. S. (2003). *Interpersonal diagnosis and treatment of personality disorders*. Guilford Press.
- Berenbaum, H., Valera, E. M. ve Kerns, J. G. (2003). Psychological Trauma and Schizotypal Symptoms. *Schizophrenia Bulletin*, 29(1), 143-152. doi:10.1093/oxfordjournals.schbul.a006985.

- Bernstein, D.P., Stein, J.A. ve Handelsman, L. (1998). Predicting personality pathology among adult patients with substance use disorders: effects of childhood maltreatment. *Addictive Behaviors*, 23(6): 855-868.
- Bernstein, D. P., Stein, J. A., Newcomb, M. D., Walker, E., Pogge, D., Ahluvalia, T., . . . Zule, W. (2003). Development and validation of a brief screening version of the Childhood Trauma Questionnaire. *Child Abuse & Neglect*, 27(2), 169-190. doi:10.1016/s0145-2134(02)00541-0
- Bethell, C., Jones, J., Gombojav, N., Linkenbach, J., ve Sege, R. (2019). Positive childhood experiences and adult mental and relational health in a statewide sample. *JAMA Pediatrics*, 173(11), e193007. <https://doi.org/10.1001/jamapediatrics.2019.3007>
- Bierer, L. M., Yehuda, R., Schmeidler, J. Mitropoulou, M. A., New, A. S., Silverman, J. M., et al. (2003). Abuse and neglect in childhood: Relationship to personality disorder diagnoses. *CNS Spectrums*, 8, 737–740.
- Binbay, T., Direk, N., Aker, T., Akvardar, Y., Alptekin, K., Cimilli, C., Cam, B., Deveci, A., Kadri Gultekin, B., Sar, V., Taycan, O., Ulas, H. (2013). Psychiatric epidemiology in Turkey: main advances in recent studies and future directions. *Turk Psikiyatri Dergisi*, 25, 264–281.
- Bright, M. A., Roehrkaase, A., Masten, S., Nauman, A. ve Finkelhor, D. (2022). Child abuse prevention education policies increase reports of child sexual abuse. *Child Abuse & Neglect*, 134, 105932.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Caldwell-Harris, C. L. ve Ayçiçeği, A. (2006). When Personality and Culture Clash: The Psychological Distress of Allocentrics in an Individualist Culture and Idiocentrics in a Collectivist Culture. *Transcultural Psychiatry*, 43(3), 331–361.
- Cicchetti, D. (2016). Socioemotional, personality, and biological development: Illustrations from a multilevel developmental psychopathology perspective on child maltreatment. *Annual Review of Psychology*, 67(1), 187–211. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-122414-033259>
- Cohen, S., Kamarck, T., ve Mermelstein, R. (1983). A global measure of perceived stress. *Journal of Health and Social Behavior*, 24, 385-396. <https://doi.org/10.2307/2136404>

- Cohen, L. J., Tanis, T., Bhattacharjee, R., Nesci, C., Halmi, W., ve Galynker, I. (2014). Are there differential relationships between different types of childhood maltreatment and different types of adult personality pathology? *Psychiatry Research*, 215(1), 192-201.
- Cross, S. E., Hardin, E. E. ve Gercek-Swing, B. (2010). The *what, how, why, and where* of self-construal. *Personality and Social Psychology Review*, 15(2), 142–179. <https://doi.org/10.1177/1088868310373752>
- Crouch, E., Radcliff, E., Probst, J. C., Bennett, K. J., ve McKinney, S. H. (2019). Rural-urban differences in adverse childhood experiences across a national sample of children. *The Journal of Rural Health*, 36(1), 55–64. <https://doi.org/10.1111/jrh.12366>
- Daines, C. L., Hansen, D., Novilla, M. L., Crandall, A. A. (2021). Effects of positive and negative childhood experiences on adult family health, *BMC Public Health*, 21(1).
- Deater-Deckard, K. ve Dodge, K. A. (1997). Externalizing behavior problems and discipline revisited: Nonlinear effects and variation by culture, context, and gender. *Psychological Inquiry: An International Journal for the Advancement of Psychological Theory*, 8, 161–175.
- DeBellis, M. D., Baum, A. S., Birmaher, B., Keshavan, M. S., Eccard, C. H., Boring, A. M., Jenkins, F. J., ve Ryan, N. D. (1999). Developmental traumatology part I: Biological stress systems. *Biological Psychiatry*, 45, 1259-1270.
- de Bernier, G.L., Kim, Y.R. ve Sen, P. (2014). A systematic review of the global prevalence of personality disorders in adult Asian populations. *Personality and Mental Health*, 8(4), 264–275. <https://doi.org/10.1002/pmh.1270>
- Dupuy, H. J. (1977). The General Well-being Schedule. In I. McDowell & C. Newell (Eds.), *Measuring health: A guide to rating scales and questionnaire* (2nd ed., pp. 206-213). Oxford University Press.
- Dünya Sağlık Örgütü (2022). *Child Maltreatment*. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/child-maltreatment>
- Egeland, B., Jacobvitz, D., ve Sroufe, A. (1988). Breaking a cycle of abuse. *Child Development*, 59, 1080–1088.

- Elkins, J., Briggs, H. E., Miller, K. M., Kim, I., Orellana, R. ve Mowbray, O. (2018). Racial/ethnic differences in the impact of adverse childhood experiences on posttraumatic stress disorder in a nationally representative sample of adolescents. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 36(5), 449–457. <https://doi.org/10.1007/s10560-018-0585-x>
- Esterberg, M. L., Goulding, S. M. ve Walker, E. F. (2010). Cluster A personality disorders: Schizotypal, schizoid and paranoid personality disorders in childhood and adolescence. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 32(4), 515–528. <https://doi.org/10.1007/s10862-010-9183-8>
- Felitti, V.J., Anda, R.F., Nordenberg, D, Williamson, D.F., Spitz A.M., Edwards, V.K., Koss, M.P. ve Marks, J.S., (1998). Relationship of childhood abuse and household dysfunction to many of the leading causes of death in adults: The Adverse Childhood Experiences (ACE) Study. *American Journal of Preventative Medicine*, 14 (4), 245-258.
- Finzi-Dottan, R., ve Karu, T. (2006). From Emotional Abuse in Childhood to Psychopathology in Adulthood. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 194(8), 616-621. doi:10.1097/01.nmd.0000230654.49933.23.
- First, M. B., W., W. J. B., Benjamin, L. S. ve Spitzer, R. L. (2016). *SCID-5-PD: structured clinical interview for DSM-5 personality disorders: includes the self-report screener structured clinical interview for DSM-5 screening personality questionnaire (Takahashi, S., Çev.)*. American Psychiatric Association.
- Gawda, B. (2018). Cross-cultural studies on the prevalence of personality disorders. *Current Issues in Personality Psychology*, 6(4), 318–329. <https://doi.org/10.5114/cipp.2018.80200>
- Goregenli, M. (1997). Individualist-collectivist tendencies in a Turkish sample. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 28(6), 787–794. <https://doi.org/10.1177/0022022197286009>
- Grant, B. F., Hasin, D. S., Stinson, F. S., Dawson, D. A., Chou, S. P., Ruan, W. J. ve Pickering, R. P. (2004). Prevalence, correlates, and disability of personality disorders in the United States. *The Journal of Clinical Psychiatry*, 65(7), 948–958. <https://doi.org/10.4088/jcp.v65n0711>
- Griffin, S., Lewis, C. S., Chu, M., Sage, R., Jospitre, T., Madry, L... (2006). The process of coping with domestic violence in adult survivors of childhood sexual abuse. *Journal of Child Sexual Abuse*, 15, 23–41.

- Grover, K.E., Carpenter, L.L., Price, L.H., Gagne, G.G., Mello, A.F., Mello, M.F. ve Tyrka, A.R. (2007). The relationship between childhood abuse and adult personality disorder symptoms. *Journal of Personality Disorders*, 21(4), 442-447.
- Gunay-Oge, R., Pehlivan, F. Z. ve Isikli, S. (2020a). The effect of positive childhood experiences on adult personality psychopathology. *Personality and Individual Differences*, 158, 109862. doi:10.1016/j.paid.2020.109862
- Gunay-Oge, R., Pehlivan, F. Z. ve Isikli, S. (2020b). Validity and reliability of the Benevolent Childhood Experiences (BCEs) Scale in Turkish. *Dusunen Adam: The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*. doi:10.14744/dajpns.2020.00074
- Gunay-Oge, R., Oshio, A., & Isikli, S. (2023). Culture and individualistic self-construal moderate the relationships between childhood experiences and narcissistic personality psychopathology level in adulthood. *Personality and Individual Differences*, 201, 111948.
- Gündüz, A., Yaşar, A.B., Gündoğmuş, İ., Savran, C. ve Konuk, E. (2018). Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar Ölçeği Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 19(Special issue.1):68-75.
- Hamburger, M. E., Lilienfeld, S. O. ve Hogben, M. (1996). Psychopathy, gender, and gender roles: Implications for antisocial and histrionic personality disorders. *Journal of Personality Disorders*, 10(1), 41–55. <https://doi.org/10.1521/pedi.1996.10.1.41>
- Han, D., Dieujuste, N., Doom, J. R. ve Narayan, A. J. (2023). A systematic review of positive childhood experiences and adult outcomes: Promotive and protective processes for resilience in the context of childhood adversity. *Child Abuse and Neglect*, 144, 106346.
- Hardt, J. ve Rutter, M. (2004). Validity of adult retrospective reports of Adverse Childhood experiences: Review of the evidence. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 45(2), 260–273. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2004.00218.x>
- Harenski, C. L., Harenski, K. A., Shane, M. S. ve Kiehl, K. A. (2010). Aberrant neural processing of moral violations in criminal psychopaths. *Journal of Abnormal Psychology*, 119(4), 863–874. <https://doi.org/10.1037/a0020979>

- Heim, C., Shugart, M., Craighead, W.E. ve Nemeroff, C.B. (2010). Neurobiological and psychiatric consequences of child abuse and neglect. *Developmental Psychobiology*, 52, 671-690.
- Hofstede, G. (1980). *Culture's consequences: International differences in work-related values*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Hofstede, G. (2001). Culture's consequences comparing values, behaviors, institutions, and organizations across nations (2nd ed., pp. 225–273). Sage Publications.
- Hopwood, C. J., Kotov, R., Krueger, R. F., Watson, D., Widiger, T. A., Althoff, R. R., Ansell, E. B., Bach, B., Michael Bagby, R., Blais, M. A., Bornovalova, M. A., Chmielewski, M., Cicero, D. C., Conway, C., De Clercq, B., De Fruyt, F., Docherty, A. R., Eaton, N. R., Edens, J. F., ... Zimmermann, J. (2017). The time has come for dimensional personality disorder diagnosis, *Personality and Mental Health*, 12(1), 82-86.
- Hou, H., Zhang, C., Tang, J., Wang, J., Xu, J., Zhou, Q., Yan, W., Gao, X. ve Wang, W. (2022). Childhood experiences and psychological distress: Can benevolent childhood experiences counteract the negative effects of adverse childhood experiences? *Frontiers in Psychology*, 13, Article 800871. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.800871>
- Imamoglu, E. O. ve Karakitapoglu-Aygun, Z. (2004). Self-construals and values in different cultural and socioeconomic contexts. *Genetic, Social, and General Psychology Monographs*, 130(4), 277–306. <https://doi.org/10.3200/mono.130.4.277-306>
- Inkeles, A., Hanfmann, E. ve Beier, H. (1958). Modal personality and adjustment to the Soviet socio-political system, *Human Relations* 11(1), 3–22.
- Johnson, F. (1985). The Western concept of self. In A. Marsella, G. De Vos, & F. L. K. Hsu (Eds.), *Culture and self Asian and Western perspectives*, 91–138. London: Tavistock.
- Johnson, J. G., Cohen, P., Brown, J., Smailes, E. M. ve Bernstein, D. P. (1999). Childhood maltreatment increases risk for personality disorders during early adulthood. *Archives of General Psychiatry*, 56, 600-606.
- Johnson, J. G., Smailes, E. M., Cohen, P., Brown, J., ve Bernstein, D. P. (2000). Associations between four types of childhood neglect and personality disorder symptoms during adolescence and early adulthood: Findings of a community-based longitudinal study. *Journal of Personality Disorders*, 14(2), 171-187. doi:10.1521/pedi.2000.14.2.171

- Kağıtçıbaşı, Ç. (2019). *Benlik, Aile ve İnsan Gelişimi: Kültürel Psikolojide Kuram ve Uygulamalar*. 5. Baskı. Koç Üniversitesi.
- Karatsoreos, I. N., ve McEwen, B. S. (2011). Psychobiological allostasis: resistance, resilience and vulnerability. *Trends in Cognitive Sciences*, 15(12), 576–584. <https://doi.org/10.1016/j.tics.2011.10.005>.
- Karatzias, T., Shevlin, M., Fyvie, C., Grandison, G., Garozi, M., Latham, E., Sinclair, M., Ho, G. W. K., McAnee, G., Ford, J. D., ve Hyland, P. (2020). Adverse and benevolent childhood experiences in posttraumatic stress disorder (PTSD) and complex PTSD (CPTSD): Implications for trauma-focused therapies. *European Journal of Psychotraumatology*, 11(1), 1793599. <https://doi.org/10.1080/20008198.2020.1793599>
- Kardiner, A. ve Linton, R. (1939). *The Individual and His Society*. New York: Columbia University Press.
- Kendall-Tackett, K. A., Williams, L. M., ve Finkelhor, D. (2001). Impact of sexual abuse on children: A review and synthesis of recent empirical studies. In R. Bull (Ed.), *Children and the law: The essential readings* (pp. 31–76). Malden, MA: Blackwell Publishing.
- Kendler, K. S. ve Walsh, D. (1995). Schizotypal personality disorder in parents and the risk for schizophrenia in siblings. *Schizophrenia Bulletin*, 21(1), 47–52. <https://doi.org/10.1093/schbul/21.1.47>
- Konrath, S., Bushman, B. J. ve Grove, T. (2009). Seeing my world in a million little pieces: Narcissism, self-construal, and cognitive-perceptual style. *Journal of Personality*, 77(4), 1197–1228. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2009.00579.x>
- Kuhar, M. ve Kocjan, G. Z. (2021). Associations of adverse and positive childhood experiences with adult physical and mental health and risk behaviours in Slovenia. *European Journal of Psychotraumatology*, 12(1), 1924953. <https://doi.org/10.1080/20008198.2021.1924953>
- Kvist, T., Dahllöf, G., Svedin, C. G. ve Annerbäck, E. (2020). Child physical abuse, declining trend in prevalence over 10 years in Sweden. *Acta Paediatrica*, 109(7), 1400–1408. <https://doi.org/10.1111/apa.15215>
- Lansford, J. E. (2010). The special problem of cultural differences in effects of corporal punishment. *Law and Contemporary Problems*, 73(2), 89–106.

- Laporte L. ve Guttman, H. (1996). Traumatic childhood experiences as risk factors for borderline and other personality disorders. *Journal of Personality Disorders, 10*, 247-259.
- Larsen, R. J. ve Buss, D. M. (2008). *Personality psychology: domains of knowledge about human nature*. Third Edition. McGraw Hill.
- Lobbestael, J., Arntz, A. ve Bernstein, D.P. (2010). Disentangling the relationship between different types of childhood maltreatment and personality disorders. *Journal of Personality Disorders, 24*(3), 285–295.
- Masten, A. S., & Cicchetti, D. (2016). Resilience in development: Progress and transformation. *Developmental Psychopathology, 1–63*.
- Markus, H. R. ve Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion and motivation. *Psychological Review, 98*, 224–253.
- Matsuura, N., Hashimoto, T. ve Toichi, M. (2012). Associations among adverse childhood experiences, aggression, depression, and self-esteem in serious female juvenile offenders in Japan. *The Journal of Forensic Psychiatry ve Psychology, 24*(1), 111-127. doi:10.1080/14789949.2012.746384
- Mead, M. (1928). *Coming of Age in Samoa: A Psychological Study of Primitive Youth for Western Civilization*. New York: William Morrow
- Merrick, J. S. ve Narayan, A. J. (2020). Assessment and screening of positive childhood experiences along with childhood adversity in research, practice, and policy, *Journal of Children and Poverty, 26*(2), 269–281.
- Merrick, J. S., Narayan, A. J., Atzl, V. M., Harris, W. W., ve Lieberman, A. F. (2020). Type versus timing of adverse and benevolent childhood experiences for pregnant women’s psychological and Reproductive Health. *Children and Youth Services Review, 114*, 105056. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2020.105056>
- Millon, T. ve Davis, R. D. (1996). An evolutionary theory of personality disorders. In J.F. Clarkin ve M.F. Lenzenweger (Eds). *Major theories of Personality Disorders* (pp. 221-346), New York: Guilford.
- Millon, T., Grossman, S., Millon, C., Meagher, S. ve Ramnath, R. (2004). *Personality disorders in modern life*. John Wiley ve Sons.
- Mimura, C. ve Griffiths, P. (2008). A Japanese version of the Perceived Stress Scale: cross-cultural translation and equivalence assessment. *BMC Psychiatry, 8*, 85. <https://doi.org/10.1186/1471-244X-8-85>

- Morrison, J. (2017). *DSM-5'i kolaylaştıran klinisyenler için tanı rehberi*. Nobel.
- Morris, A. S., Hays-Grudo, J., Zapata, M. I., Treat, A. ve Kerr, K. L. (2021). Adverse and protective childhood experiences and parenting attitudes: The role of cumulative protection in understanding resilience. *Adversity and Resilience Science*, 2(3), 181–192. <https://doi.org/10.1007/s42844-021-00036-8>
- Mulder, R. T. (2012). Cultural aspects of personality disorder. *The Oxford Handbook of Personality Disorders*, 259–274.
- Nakayama, T., Toyoda, H., Ohno, K., Yoshiike, N ve Futagami, T. (2000). Validity, reliability and acceptability of the Japanese version of the General Well-Being Schedule (GWBS). *Quality of Life Research*, 9, 529–539. <https://doi.org/10.1023/A:1008940902849>
- Narayan, A. J. (2015). Personal, dyadic, and contextual resilience in parents experiencing homelessness. *Clinical Psychology Review*, 36, 56–69. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2015.01.005>.
- Narayan, A. J., Merrick, J. S., Lane, A., & Larson, M. D. (2023). A multisystem, dimensional interplay of assets versus adversities: Revised benevolent childhood experiences (BCEs) in the context of childhood maltreatment, threat, and deprivation. *Development and Psychopathology*, 1–20. <https://doi.org/10.1017/S0954579423000536>
- Narayan, A. J., Rivera, L. M., Bernstein, R. E., Harris, W. W. ve Lieberman, A. F. (2018). Positive childhood experiences predict less psychopathology and stress in pregnant women with childhood adversity: A pilot study of the benevolent childhood experiences (BCEs) scale. *Child Abuse and Neglect*, 78, 19-30. doi: [10.1016/j.chiabu.2017.09.022](https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2017.09.022)
- Newton, A. W. ve Vandeven, A. M. (2010). Child abuse and neglect: A worldwide concern. *Current Opinion in Pediatrics*, 22(2), 226–233. <https://doi.org/10.1097/mop.0b013e3283377931>
- Novilla, L. K., Broadbent, E., Leavitt, B. ve Crandall, A. (2022). Examining relationships between positive and adverse childhood experiences with physical and mental health indicators in a low-income adult sample. *Child Abuse & Neglect*, 134, Article 105902.
- Oshio, A., Nakaya, M., Kaneko, H. ve Nagamine, S. (2002). Development and validation of an Adolescent Resilience Scale. *Japanese Journal of Counseling Science*, 35, 57-65.

- Oyserman, D., Coon, H. M. ve Kimmelmeier, M. (2002). Rethinking individualism and collectivism: Evaluation of theoretical assumptions and meta-analyses. *Psychological Bulletin*, 128(1), 3–72. <https://doi.org/10.1037//0033-2909.128.1.3>
- Öztürk, M. O., ve Uluşahin, A. (2016). *Ruh Sağlığı Ve Bozuklukları*. Nobel Tıp Kitabevleri.
- Paris, J. (2012). Pathology of personality disorder: An integrative conceptualization. In T. A. Widiger (Ed.), *Oxford handbook of personality disorders* (pp. 399–406). New York: Oxford University Press.
- Pretzer, J. L. ve Beck, A. T. (1996). A cognitive theory of personality disorders. In J.F. Clarkin ve M.F. Lenzenweger (Eds.), *Major theories of Personality Disorders* (pp. 36-105), New York: Guilford.
- Raczek, S. W. (1992). Childhood abuse and personality disorders. *Journal of Personality Disorders*, 6, 109–116.
- Radford, L., Corral, S., Bradley, C., Fisher, H., Bassett, C., Howat, N. ve Collishaw, S. (2011). Child abuse and neglect in the UK today. *NSPCC*.
- Raghunathan, R. S., Sosnowski, D. W., Musci, R. J., ve Johnson, S. B. (2024). A scoping review of positive childhood experiences: Measurement and evidence. *Adversity and Resilience Science*.
- Raine, A. (2018). Antisocial personality as a neurodevelopmental disorder. *Annual Review of Clinical Psychology*, 14(1), 259–289. <https://doi.org/10.1146/annurev-clinpsy-050817-084819>
- Rapee, R. M. ve Spence, S. H. (2004). The etiology of social phobia: Empirical evidence and an initial model. *Clinical Psychology Review*, 24, 737–767.
- Reich, J. W., Zautra, A., ve Hall, J. S. (2010). *Handbook of adult resilience*. New York: Guilford Press.
- Rodriguez, K. E., McDonald, S. E. ve Brown, S. M. (2021). Relationships among early adversity, positive human and animal interactions, and mental health in young adults. *Behavioral Sciences*, 11(12), 178. <https://doi.org/10.3390/bs11120178>
- Ronzón-Tirado, R., Redondo, N. ve Muñoz-Rivas, M. J. (2022). Childhood maltreatment: The role of concurrent advantageous experiences on adolescents' psychosocial adjustment. *Aggressive Behavior*, 48(6), 595–607. <https://doi.org/10.1002/ab.22048>

- Roxburgh, S. ve MacArthur, K. R. (2014). Childhood adversity and adult depression among the incarcerated: Differential Exposure and vulnerability by race/ethnicity and gender. *Child Abuse and Neglect*, 38(8), 1409–1420. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2014.02.007>
- Sanders, J., Munford, R. ve Boden, J. (2017). Culture and context: The differential impact of culture, risks and resources on resilience among vulnerable adolescents. *Children and Youth Services Review*, 79, 517–526. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2017.07.007>
- Sansone, R.A., Songer, D.A. ve Miller, K.A. (2005). Childhood abuse, mental healthcare utilization, self-harm behavior, and multiple psychiatric diagnoses among inpatients with and without a borderline diagnosis. *Comprehensive Psychiatry*, 46:117-20.
- Sato, T. ve Cameron, J. E. (1999). The relationship between collective self-esteem and self-construal in Japan and Canada. *The Journal of Social Psychology*, 139(4), 426–435. <https://doi.org/10.1080/00224549909598402>
- Sato, T. ve Takeichi, M. (1993). Lifetime prevalence of specific psychiatric disorders in a general medicine clinic. *General Hospital Psychiatry*, 15, 224–233.
- Satterwhite, A. K. ve Luchner, A. F. (2016). Exploring the relationship among perceived resilience, dependency, and self-criticism: The role of culture and social support. *North American Journal of Psychology*, 18(1), 71–84.
- Schultze-Lutter, F., Nenadic, I. ve Grant, P. (2019). Psychosis and schizophrenia-spectrum personality disorders require early detection on different symptom dimensions. *Frontiers in Psychiatry*, 10. doi:10.3389/fpsy.2019.00476
- Siever, L. J., Koenigsberg, H. W. ve Reynolds, D. (2003). Neurobiology of personality disorders: implications for a neurodevelopmental model. *Neurodevelopmental Mechanisms in Psychopathology*, 405–427. <https://doi.org/10.1017/cbo9780511546365.019>.
- Siever, L. J. ve Weinstein, L. N. (2009). The neurobiology of personality disorders: Implications for psychoanalysis. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 57(2), 361-398. doi:10.1177/0003065109333502
- Singelis, T. M. (1994). The measurement of independent and interdependent self- construals. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 20: 580-591.

- Skodol, A. E., Bender, D. S., Pagano, M. E., Shea, M. T., Yen, S., Sanislow, C. A., . . . Gunderson, J. G. (2007). Positive Childhood Experiences. *The Journal of Clinical Psychiatry*, *68*(07), 1102-1108. doi:10.4088/jcp.v68n0719
- Soloff, P. H., Lynch, K. G., ve Kelly, T. M. (2002). Childhood abuse as a risk factor for suicidal behavior in borderline personality disorder. *Journal of Personality Disorders*, *16*(3), 201-214. doi:10.1521/pedi.16.3.201.22542.
- Southwick, S. M., ve Charney, D. S. (2012). The Science of Resilience: Implications for the Prevention and Treatment of Depression. *Science*, *338*(6103), 79–82. <https://doi.org/10.1126/science.1222942>.
- Spinhoven, P., Elzinga, B. M., Hemert, A. M., Rooij, M. D., ve Penninx, B. W. (2016). Childhood maltreatment, maladaptive personality types and level and course of psychological distress: A six-year longitudinal study. *Journal of Affective Disorders*, *191*, 100-108. doi:10.1016/j.jad.2015.11.036
- Stoltenborgh, M., Bakermans-Kranenburg, M. J., Alink, L. R. ve van IJzendoorn, M. H. (2014). The prevalence of child maltreatment across the globe: Review of a series of Meta-analyses. *Child Abuse Review*, *24*(1), 37–50. <https://doi.org/10.1002/car.2353>
- Taber, K. S. (2017). The use of Cronbach's alpha when developing and Reporting Research Instruments in science education. *Research in Science Education*, *48*(6), 1273–1296. <https://doi.org/10.1007/s11165-016-9602-2>
- Triandis, H. C. (1995). *Individualism and collectivism*. Boulder, CO: Westview Press.
- Triandis, H. C. (2004). The many dimensions of culture. *Academy of Management Perspectives*, *18*(1), 88-93. doi:10.5465/ame.2004.12689599
- Ungar, M. (2013). Resilience, trauma, context, and culture. *Trauma, Violence, & Abuse*, *14* (3), 255–266. <https://doi.org/10.1177/1524838013487805>
- UNICEF (2010). *Türkiye'de Çocuk İstismarı ve Aile İçi Şiddet Araştırması*. <https://www.unicef.org/turkiye/raporlar/turkiyede-çocuk-istismari-ve-aile-içi-siddet-arastirmasi-özet-raporu-2010>
- UNICEF (2012). Measuring and Monitoring Child Protection Systems: Proposed Core Indicators for the East Asia and Pacific Region, *Strengthening Child Protection Series No. 1.*, UNICEF EAPRO, Bangkok.

- Van Harmelen, A. L., van Tol, M. J., Demenescu, L. R., van der Wee, N. J., Veltman, D. J., Aleman, A. ve Elzinga, B. M. (2013). Enhanced amygdala reactivity to emotional faces in adults reporting childhood emotional maltreatment. *Social Cognitive and Affective Neuroscience*, 8, 362–369.
- Videler, A. C., van Royen, R. J. J., Legra, M. J. H. ve Ouwens, M. A. (2020). Positive schemas in schema therapy with older adults: Clinical implications and research suggestions. *Behavioural and Cognitive Psychotherapy*, 48(4), 481–491.
- Wasti, S.A. ve Erdil, S.E. (2007). Bireycilik ve toplulukçuluk değerlerinin ölçülmesi: SCS ve INDCOL ölçeklerinin Türkçe geçerlemesi. *Yönetim Araştırmaları Dergisi* 7: 39–66.
- Wild, D., Grove, A., Martin, M., Eremenco, S., McElroy, S., Verjee-Lorenz, A. ve Erikson, P. (2005). Principles of good practice for the translation and cultural adaptation process for patient reported outcomes (PRO) measures: Report of the ISPO task force for translation and cultural adaptation. *Value in Health*, 8(2), 94–104. <https://doi.org/10.1111/j.1524-4733.2005.04054.x>
- Xu, Z., Zhang, D., Ding, H., Zheng, X., Lee, R. C.-M., Yang, Z., Mo, P. K.-H., Lee, E. K.-P. ve Wong, S. Y.-S. (2022). Association of positive and adverse childhood experiences with risky behaviours and mental health indicators among Chinese University students in Hong Kong: An exploratory study. *European Journal of Psychotraumatology*, 13(1). <https://doi.org/10.1080/20008198.2022.2065429>
- Yang, Y. ve Raine, A. (2009). Prefrontal structural and functional brain imaging findings in antisocial, violent, and psychopathic individuals: A meta-analysis. *Psychiatry Research: Neuroimaging*, 174(2), 81–88. <https://doi.org/10.1016/j.psychresns.2009.03.012>
- Young, J. E., Klosko, J. S. ve Weishaar, M. E. (2003). *Schema therapy: A practitioner's guide*. New York, NY: Guilford Press.
- Zanarini, M. C. (2000). Childhood experiences associated with the development of borderline personality disorder. *Borderline Personality Disorder*, 23(1), 89-100.
- Zhan, N., Xie, D., Zou, J., Wang, J., ve Geng, F. (2021). The validity and reliability of Benevolent Childhood Experiences Scale in Chinese community adults. *European Journal of Psychotraumatology*, 12(1), 1945747. <https://doi.org/10.1080/20008198.2021.1945747>

- Zhang, T., Chow, A., Wang, L., Dai, Y. ve Xiao, Z. (2012). Role of childhood traumatic experience in personality disorders in China. *Comprehensive Psychiatry*, 53(6), 829-836. doi:10.1016/j.comppsy.2011.10.004
- Zhang, C., Wang, W., Pei, Y., Zhang, Y., He, C., Wang, J., Gao, X. ve Hou, H. (2021). Benevolent childhood experiences and depressive symptoms among Chinese undergraduates: A moderated mediation model examining the roles of uncertainty stress and family relationship. *Frontiers in Public Health*, 9, Article 757466. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2021.757466>
- Zhu, Y., Zhang, G. ve Anme, T. (2023). Intergenerational associations of adverse and positive maternal childhood experiences with young children's psychosocial well-being. *European Journal of Psychotraumatology*, 14(1), 2185414. <https://doi.org/10.1080/20008066.2023.2185414>
- Zimmer, Z., Jagger, C., Chiu, C.-T., Ofstedal, M. B., Rojo, F. ve Saito, Y. (2016). Spirituality, religiosity, aging and health in Global Perspective: A Review. *SSM - Population Health*, 2, 373–381.

EK 1. ORJİNALLİK RAPORU

	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	Doküman Kodu Form No.	FRM-DR-21
		Yayın Tarihi Date of Pub.	04.01.2023
	FRM-DR-21 Doktora Tezi Orjinallik Raporu <i>PhD Thesis Dissertation Originality Report</i>	Revizyon No Rev. No.	02
		Revizyon Tarihi Rev.Date	25.01.2024

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ PSIKOLOJİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA	
Tarih: 29/06/2024	
Tez Başlığı: Olumlu ve Olumsuz Çocukluk Çağı Yaşantılarının Yetişkinlik Dönemi Kişilik Psikopatolojisi Düzeyi ile İlişkisinde Kültürel Eğilim Özelliklerinin Düzenleyici Rolünün İncelenmesi: Kültürlerarası Bir Çalışma	
Yukarıda başlığı verilen tezin a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 123 sayfalık kısmına ilişkin, 29/06/2024 tarihinde tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda işaretlenmiş filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezin benzerlik oranı %9'dur.	
Uygulanan filtrelemeler**:	
1. ☒ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç	
2. ☒ Kaynakça hariç	
3. ☐ Alıntılar hariç	
4. ☒ Alıntılar dâhil	
5. ☒ 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç	
Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tezin herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumlarda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.	
Gereğini saygılarımla arz ederim.	
Rumeysa GÜNAY ÖGE	

Öğrenci Bilgileri	Ad-Soyad	Rumeysa GÜNAY ÖGE	
	Öğrenci No	N17145564	
	Enstitü Anabilim Dalı	Psikoloji Anabilim Dalı	
	Programı	Klinik Psikoloji	
	Statüsü	Doktora ☒	Lisans Derecesi ile (Bütünleşik) Dr ☐

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.
Doç. Dr. Sedat IŞIKLI

*Tez Almanca veya Fransızca yazılıyor ise bu kısımda tez başlığı **Tez Yazım Dilinde** yazılmalıdır.
**Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orjinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları İkinci bölüm madde (4)/3'te de belirtildiği üzere: Kaynakça hariç, Alıntılar hariç/dahil, 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 5 words) filtreleme yapılmalıdır.

	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	Doküman Kodu Form No.	FRM-DR-21
		Yayın Tarihi Date of Pub.	04.01.2023
	FRM-DR-21 Doktora Tezi Orijinallik Raporu <i>PhD Thesis Dissertation Originality Report</i>	Revizyon No Rev. No.	02
		Revizyon Tarihi Rev.Date	25.01.2024

TO HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF PSYCHOLOGY

Date: 29/06/2024

Thesis Title (In English): The moderator role of cultural orientation in the relationship between positive and adverse childhood experiences and personality disorder psychopathology level on adulthood: A Crosscultural Study

According to the originality report obtained by my thesis advisor by using the Turnitin plagiarism detection software and by applying the filtering options checked below on 29/06/2024 for the total of 123 pages including the a) Title Page, b) Introduction, c) Main Chapters, and d) Conclusion sections of my thesis entitled above, the similarity index of my thesis is 9%.

Filtering options applied**:

- Approval and Declaration sections excluded
- References cited excluded
- Quotes excluded
- Quotes included
- Match size up to 5 words excluded

I hereby declare that I have carefully read Hacettepe University Graduate School of Social Sciences Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

I respectfully submit this for approval.

Rumeysa GÜNAY ÖGE

Student Information	Name-Surname	Rumeysa GÜNAY ÖGE	
	Student Number	N17145564	
	Department	Psychology	
	Programme	Clinical Psychology	
	Status	PhD ☒	Combined MA/MSc-PhD ☐

SUPERVISOR'S APPROVAL

APPROVED
Doç. Dr. Sedat IŞIKLI

**As mentioned in the second part [article (4)/3] of the Thesis Dissertation Originality Report's Codes of Practice of Hacettepe University Graduate School of Social Sciences, filtering should be done as following: excluding reference, quotation excluded/included, Match size up to 5 words excluded.

EK 2. ETİK KOMİSYON MUAFİYETİ FORMU

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Rektörlük

Tarih: 05/08/2021 10:25
Seyri: E-35853172-300-00001688944
00001688944

Sayı : E-35853172-300-00001688944
Konu : Rumeysa GÜNAY ÖGE (Etik Komisyon İzni)

5.08.2021

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: 09.07.2021 tarihli ve E-12908312-300-00001658931 sayılı yazınız.

Enstitünüz Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Doktora Programı öğrencilerinden **Rumeysa GÜNAY ÖGE'nin Doç. Dr. Sedat IŞIKLI** danışmanlığında hazırladığı “**Olumlu ve Olumsuz Çocukluk Çağı Yaşantılarının Yetişkinlik Dönemi Kişilik Psikopatolojisi Düzeyi İle İlişkinde Kültürel Eğilim Özelliklerinin Düzenleyici Rolünün İncelenmesi: Kültürlerarası Bir Çalışma**” başlıklı tez çalışması Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun **27 Temmuz 2021** tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

Prof. Dr. Vural GÖKMEN
Rektör Yardımcısı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: 96CEADDF-C242-4AD8-9D99-AE3CF2596122

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/hu-ebys>

Adres: Hacettepe Üniversitesi Rektörlük 06100 Sıhhiye-Ankara
E-posta: yazimd@hacettepe.edu.tr İnternet Adresi: www.hacettepe.edu.tr Elektronik
Ağ: www.hacettepe.edu.tr
Telefon: 0 (312) 305 3001-3002 Faks: 0 (312) 311 9992
Kep: hacettepeuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Sevda TOPAL
Bilgisayar İşletmeni
Telefon: 03123051008

EK 3. BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU - TÜRKÇE

Hacettepe Üniversitesi

Etik Komisyonu

GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Bu çalışma, Hacettepe Üniversitesi Klinik Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Doktora Programı öğrencisi Arş. Gör. Rumeysa Günay Öge tarafından, Doç. Dr. Sedat Işıklı danışmanlığındaki doktora tezi kapsamında yürütülmektedir. Araştırmanın amacı çocukluk çağı deneyimleri, kültür ve kişilik arasındaki ilişkinin bulunmasıdır. Bu araştırma için gerekli etik kurul izni Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonu'ndan alınmıştır. Anket sorularının cevaplanması yaklaşık 20-25 dk sürecektir. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz ve size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız aşağıda bilgileri yer alan araştırmacı ile iletişim kurabilirsiniz:

Arş. Gör. Rumeysa Günay Öge, Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü, e-posta: rumeysagunay@hacettepe.edu.tr

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Tarih:

Katılımcı:

Adı, soyadı:

Adres:

Tel:

İmza:

Araştırmacı:

Adı, soyadı:

e-posta:

İmza:

EK 4. BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU - JAPONCA

ハジテペ大学

倫理委員会

ボランティア参加フォーム

この研究は、ハジテペ大学心理学部の研究者によって行われています。研究の目的は、子供の頃の経験、文化と性格の関係性を定めることです。この研究に必要な倫理委員会の承認はハジテペ大学から許可を得ています。アンケートの質問に答えるのに約 20~30 分かかります。この研究に参加するかしないかを決めるのは、あなたの自由であり、すべてあなた次第です。研究の目的を達成するために、すべての質問に適切な回答を教えてください。このフォームを読んで確認することは、あなたが研究に参加することに同意することを意味します。この研究に参加してからも、あなたがやめたいと思われる時はいつでもおやめになれます。この調査で知り得た個人情報につきましては守秘義務を遵守いたしますとともに、研究で得られたデータの結果は学術研究にのみ使用いたします。説明や本説明書にご質問やご不明な点がございましたら、お気軽にお問い合わせください。

Rumeysa Gunay Oge, ハジテペ大学心理学科, e-posta: rumeysagunay@hacettepe.edu.tr

調査前に参加者に提供すべき上記の情報を読みました。参加を依頼されたアンケートの範囲と目的、そしてボランティアとしての責任を理解しました。研究についての書面および口頭による説明は、以下の名前の研究者によって行われました。また、起こりうるリスクとメリットについて口頭で話されました。このような状況下で、私は、圧力や提案なしに、私自身の自由意志の問題の研究に参加することに同意します。

- 日付（月/日/年）：

- 参加者：

- 氏名：
- 住所：
- 電話番号：

- 署名：

- 研究者：

- 氏名：
- メールアドレス：
- 署名：

EK 5. DEMOGRAFİK FORM - TÜRKÇE

DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Lütfen boşlukları doldurunuz, size uygun şıkkı işaretleyiniz.

1. Yaşınız:

2. Cinsiyetiniz: Erkek Kadın Diğer

3. Eğitim Durumunuz (son aldığınız diplomaya göre belirtiniz):

- İlkokul Ortaokul Lise
 Meslek yüksek okulu Ön lisans/ Lisans Lisansüstü (Y. Lisans, Doktora)

4. Medeni durumunuz:

- Bekâr
 Evli
 Eşini kaybetmiş /boşanmış

5. Kardeş sayınız:

6. Yaşamınızın ilk 18 yılında yaşadığınız ülke:

7. Vatandaşı olduğunuz ülke:

8. En uzun süre yaşadığınız yerleşim birimi ?

- a. Metropol (Ankara, İzmir, İstanbul)
b. İl
c. İlçe / kasaba
d. Köy

9. Bu metropol/il/ilçe/kasaba/köyde kaç yıldır yaşamaktasınız ?

10. Kiminle birlikte yaşıyorsunuz? (Birden fazla yanıt verebilirsiniz)

- a. Yalnız
b. Arkadaşım
c. Ailemle/Eşimle

EK 6. DEMOGRAFİK FORM - JAPONCA

人口統計フォーム

次の選択肢から選び、空欄に適切な内容をご記入ください。

1. あなたは何歳ですか? :..... 歳

2. あなたの性別は?: 男性 女性 その他

3. あなたの最終学歴は?:

- 小学校 中学校 高校
 専門学校 大学・短期大学 大学院

4. あなたは結婚していますか?:

- 独身
 既婚
 離別/死別

5. あなたの兄弟は何人いますか? :.....人

6. あなたは生まれてから 18 歳になるまでどの国に一番長く住んでいましたか? :.....

7. あなたの国籍をお答えください:

8. あなたはこれまで、次の選択肢のうちどこに住んでいる期間が一番長かったですか?

- a. 大都市
b. 市
c. 町
d. 村

9. あなたはどのくらいの期間そこに住んでいましたか?年

10. あなたは今、誰と住んでいますか?

- a. 一人で
b. 友達と一緒に
c. 家族と一緒に

EK 7. ÇOCUKLUK ÇAĞI OLUMLU YAŞANTILAR ÖLÇEĞİ- TÜRKÇE

Çocukluk Çağı Olumlu Yaşantılar Ölçeği Türkçe Formu

18 yaşınıza kadar olan yaşamınız boyunca:

1. Kendinizi güvende hissettiren ve temel bakımınızdan sorumlu en az bir kişi var mıydı?	EVET HAYIR
2. En az bir tane yakın arkadaşınız var mıydı?	EVET HAYIR
3. Sizi rahatlatan inançlarınız var mıydı?	EVET HAYIR
4. Okulu sever miydiniz?	EVET HAYIR
5. Sizinle yakından ilgilendiğini düşündüğünüz en az bir öğretmeniniz var mıydı?	EVET HAYIR
6. İyi komşularınız var mıydı?	EVET HAYIR
7. Size destek veren veya gerektiğinde tavsiye alabileceğiniz bir yetişkin (ebeveyn/bakımveren veya 1. soruda belirttiğiniz kişi hariç) var mıydı?	EVET HAYIR
8. Eğlenceli vakit geçirmek için yeterli imkanlarınız var mıydı?	EVET HAYIR
9. Kendinizi sever miydiniz veya kendinizle barışık mıydınız?	EVET HAYIR
10. Düzenli öğün ve düzenli uyku saatleri gibi tahmin edilebilir ya da tutarlı ev kuralları var mıydı?	EVET HAYIR

Please cite the following paper: Gunay-Oge, R., Pehlivan, F. Z., & Isikli, S. (2020). Validity and reliability of the Benevolent Childhood Experiences (BCEs) Scale in Turkish. *Dusunen Adam: The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*. doi:10.14744/dajpns.2020.00074

Original paper: Narayan, A. J., Rivera, L. M., Bernstein, R. E., Harris, W. W., & Lieberman, A. F. (2018). Positive childhood experiences predict less psychopathology and stress in pregnant women with childhood adversity: A pilot study of the benevolent childhood experiences (BCEs) scale. *Child Abuse and Neglect*, 78, 19-30. doi: 10.1016/j.chiabu.2017.09.022

EK 8. ÇOCUKLUK ÇAĞI OLUMLU YAŞANTILAR ÖLÇEĞİ- JAPONCA

Benevolent Childhood Experiences (BCEs) Scale

© Narayan, Rivera, Ghosh Ippen, & Lieberman, 2015

18歳までのあなたの人生を通して：

1、あなたには安心して一緒にいられる養育者（親や育ての親）が少なくとも一人はいましたか？	はい	いいえ
2、あなたには親友が少なくとも一人はいましたか？	はい	いいえ
3、あなたは自分が安心できる考えや信仰をもっていましたか？	はい	いいえ
4、あなたは学校が好きでしたか？	はい	いいえ
5、あなたを大切にしてくれる先生が少なくとも一人はいましたか？	はい	いいえ
6、近所にあなたと親しい人はいましたか？	はい	いいえ
7、あなたをサポートしたりアドバイスを与えてくれたりする大人がいましたか（項目番号1番で尋ねた親や養育者以外で）？	はい	いいえ
8、あなたは楽しい時を過ごすことができましたか？	はい	いいえ
9、あなたは自分自身が好きですか、あるいは自分に満足していましたか？	はい	いいえ
10、あなたには、規則的な食事や就寝時間など、普段通りの家庭生活を送っていましたか？	はい	いいえ

Please cite the following paper when using the BCEs:

Narayan, A. J., Rivera, L. M., Bernstein, R. E., Harris, W. W., & Lieberman, A. F. (2018). Positive childhood experiences predict less psychopathology and stress in pregnant women with childhood adversity: A pilot study of the benevolent childhood experiences (BCEs) scale. *Child Abuse and Neglect, 78*, 19-30. doi: [10.1016/j.chiabu.2017.09.022](https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2017.09.022)

EK 9. ÇOCUKLUK ÇAĞI OLUMSUZ YAŞANTILAR ÖLÇEĞİ- TÜRKÇE

ACE Travma Puanınızı Bulabilirsiniz

Siz büyürken, hayatınızın ilk 18 yılında;

Tarih :

Ad Soyad :

1	Bir ebeveyniniz ya da ev halkından yetişkin biri sıklıkla ya da çok sıklıkla... Size küfür etti mi, sizi hor gördü mü , sizi aşağıladı mı ya da sizi küçümsedi mi? Ya da Sizi fiziksel anlamda incitecek bir şekilde davranıp sizi korkuttu mu ? Bir tane dahi varsa işaretleyin Evet ☐
2	Bir ebeveyniniz ya da ev halkından yetişkin biri sıklıkla ya da çok sıklıkla... Sizi itip tartakladı mı, tokatladı mı ya da size bir şey fırlattı mı? Ya da Size hiç iz kalacak ya da yaralanacağınız kadar güçlü vurdu mu ? Bir tane dahi varsa işaretleyin Evet ☐
3	Bir yetişkin ya da sizden en az 5 yaş büyük biri hiç... Size hiç dokundu mu ya da sizi hiç okşadı mı ya da sizden hiç onların bedenine cinsel anlamda dokunmanızı istedi mi ? Ya da Sizinde oral, anal ya da vajinal olarak cinsel ilişki yaşadığı mı ya da teşebbüs etti mi ? Bir tane dahi varsa işaretleyin Evet ☐
4	Siz sıklıkla ya da çok sıklıkla aşağıdaki gibi hissettiniz mi? Ailenizde kimse sizi sevmiyor ya da sizin önemli ya da özel olduğunuzu düşünmüyor ? Ya da Aileniz size göz kulak olmadı , ailenizle yakın hissetmediniz ya da birbirinizi desteklemediniz ? Bir tane dahi varsa işaretleyin Evet ☐
5	Siz sıklıkla ya da çok sıklıkla aşağıdaki gibi hissettiniz mi? Yeterince yemek yoktu, kirli giysiler giymek zorundaydınız ve sizi koruyacak kimse yoktu? Ya da Aileniz size bakmak için ya da ihtiyacınız olduğunda doktora götürmek için çok sarhoştü ya da kendinde değildi ? Bir tane dahi varsa işaretleyin Evet ☐
6	Ebeveynleriniz hiç ayrıldı mı ya da boşandı mı? Bir tane dahi varsa işaretleyin Evet ☐
7	Anneleriniz ya da üvey anneleriniz: Sıklıkla ya da çok sıklıkla sizi itip tartakladı mı, tokatladı mı ya da size bir şey fırlattı mı? Ya da Bazen, sıklıkla ya da çok sıklıkla tekmeledi mi, dövdü mü, yumrukla ya da daha sert bir şeyle size vurdu mu? Ya da Hiç en az birkaç dakika sürekli bir şekilde size vurdu mu ya da sizi silahla ya da bıçakla tehdit etti mi? Bir tane dahi varsa işaretleyin Evet ☐
8	İçki problemi olan, alkolik ya da uyuşturucu kullanan biriyle yaşadınız mı? Bir tane dahi varsa işaretleyin Evet ☐
9	Ev halkından biri depresyonda ya da zihinsel hasta mıydı ya da intihara teşebbüs etti mi? Bir tane dahi varsa işaretleyin Evet ☐
10	Ev halkından biri hapse girdi mi? Bir tane dahi varsa işaretleyin Evet ☐
11	Mevcut sağlık sorunlarınız var mı? Var ise bu sağlık sorunları nelerdir?

Şimdi "Evet" cevaplarınızı toplayın: Bu sizin ACE Travma Puanınız.

EK 10. ÇOCUKLUK ÇAĞI OLUMSUZ YAŞANTILAR ÖLÇEĞİ- JAPONCA

18 歳の誕生日までに以下のことを経験しましたか。 いいえ、はいのどちらかに○をつけてください。

1. **両親もしくは、同居中の家族の成人のだれかが、頻繁にもしくは非常に頻繁に**
あなたを罵ったり、侮辱したり、屈辱的な態度をとったりしましたか？ もしくは、身体的に負傷する恐れがあるような行動をとったりしましたか？
いいえ はい
2. **両親もしくは、同居中の家族の成人のだれかが、頻繁にもしくは非常に頻繁に**
あなたを突き飛ばしたり、つかんだり引っぱいたり、物を投げつけたりしましたか？ またはアザが残ったり、怪我したりするほど殴られたことがありましたか？
いいえ はい
3. **少なくともあなたより 5 歳以上年上か、成人のだれかが、**
あなたを触ったり、愛撫したり、性的な接触行為をしましたか？ または、実際に口や肛門、陰へ挿入しようとしたり、それらの行為に至ったりしましたか？
いいえ はい
4. **頻繁にもしくは非常に頻繁に**
あなたは家族の誰にも愛されていないとか、重要でも特別な存在でもないと感じていましたか？あるいは、あなたの家族はお互いを見つめたり、親しく感じたり、相互に支え合ったりしませんでしたか？
いいえ はい
5. **頻繁にもしくは非常に頻繁に**
十分な食事を与えられなかったり、汚れた服を着せられたり、誰も助けってくれなかったりしましたか？ あなたの両親は、あなたが助けが必要ときや治療のために病院に行かなければならないときでも、過剰な飲酒や薬物の影響で、当てにならなかったことがありましたか？
いいえ はい
6. あなたの両親は別居もしくは離婚していましたか？
いいえ はい
7. **あなたの母親もしくは継母は(誰かに)**
頻繁にもしくは非常に頻繁に突き飛ばされたり、つかまれたり引っぱられたり、物を投げられたりしていませんか？ 時々または頻繁に、蹴られたり噛まれたり、ゲンコツや何か固い物で殴られたりしましたか？ または少なくとも 2, 3 分間繰り返して殴られたり、銃やナイフで脅されたりしたことがありましたか？
いいえ はい
8. 家族の中で、アルコールの問題を抱えていたり違法薬物を使用した人がいましたか？
いいえ はい
9. うつ病や精神疾患を抱えていたり、自殺を図った人が家族にいましたか？
いいえ はい
10. 家族の中で、刑務所に入っていた人はいましたか？
いいえ はい

EK 11. BENLİK KURGUSU ÖLÇEĞİ - TÜRKÇE

BENLİK KURGUSU ÖLÇEĞİ (SCS)

Sizin için en uygun olan rakamı yazınız.

Kesinlikle katılmıyorum

Kesinlikle katılıyorum

1 2 3 4 5 6 7

1. Birçok yönden kendine özgü ve başkalarından farklı olmaktan hoşlanırım.
2. Benden yaşça epey büyük olsa bile biriyle tanıştıktan kısa süre sonra ona ilk ismiyle hitap etmekten çekinmem.
3. Grubun üyelerine hiç katılmasam bile tartışmadan kaçınırım
4. İlişkide bulunduğum otoritelere saygı duyarım.
5. Başkaları ne düşünürse düşünsün kendi bildiğimi okurum.
6. Kendileri hakkında alçakgönüllü olan insanlara saygı duyarım.
7. Bağımsız bir kişi olarak davranmanın benim için çok önemli olduğunu hissederim.
8. İçinde bulunduğum grubun menfaati için kişisel çıkarlarımı feda ederim.
9. Yanlış anlaşılırsa, doğrudan "hayır" demeyi tercih ederim.
10. Canlı bir hayal gücüm olması benim için önemlidir.
11. Eğitimim ve kariyerimle ilgili plan yaparken anne-babamın tavsiyelerini göz önünde bulundurmam gerekir.
12. Kaderimin çevremdekilerin kaderiyle örülü olduğunu düşünüyorum.
13. Yeni tanıştığım kişilerle muhatap olduğumda açık ve dobra olmayı tercih ederim.
14. Başkalarıyla işbirliği yaptığım zaman kendimi iyi hissederim.
15. Herkesin arasından seçilerek ödüllendirilmek veya övülmek konusunda kendimi rahat hissederim.
16. Kardeşim başarısız olsa kendimi sorumlu hissederim.
17. Çoğu zaman başkalarıyla ilişkilerimin kendi başarılarımdan daha önemli olduğunu hissederim.
18. Bir toplantı sırasında fikirlerimi beyan etmek benim için sorun değildir.
19. Otobüste yerimi amirime teklif ederdim.
20. Kiminle olursam olayım, aynı şekilde davranırım.
21. Benim mutluluğum çevremdekilerin mutluluğuna bağlıdır.
22. Sağlığımın iyi olmasına herşeyden çok değer veririm.
23. Mutlu olmasam bile eğer bir grubun bana ihtiyacı varsa grupta kalırım.
24. Başkalarını nasıl etkilerse etkilesin, kendim için en iyi olanı yapmaya çalışırım.
25. Kendi başımın çaresine bakabiliyor olmak benim için birincil kaygıdır.
26. Grup içinde verilen kararlara saygı göstermek benim için önemlidir.
27. Başkalarından bağımsız olarak bireysel kimliğim benim için çok önemlidir.
28. Grubum içindeki uyumu muhafaza etmek benim için önemlidir.
29. Evde ve işte aynı şekilde davranırım.
30. Kendim farklı şeyler yapmak istesem bile, genelde diğerlerinin yapmak istediklerine uyarım.

EK 12. BENLİK KURGUSU ÖLÇEĞİ – JAPONCA

自分についての次の質問に答えてください。答えは個人的な意見なので正しい答えは在りません。各項目の横の空欄に下の図を参考にしながら最も自分の意見に近い番号を書き入れて下さい。

全くそう 思わない	1	2	3	4	5	6	7	強くそう 思う
--------------	---	---	---	---	---	---	---	------------

- ___ 目上の人は尊敬すべきである。
- ___ 自分の所属するグループ内の和を保つことは大切である。
- ___ 周りの人が幸せであれば自分も幸せである。
- ___ 自分の先生にはバスの席を譲るべきである。
- ___ 謙虚な人は尊敬されるべきである。
- ___ 自分の属するグループの利益のためであれば自分の利益を犠牲にしても良い。
- ___ 人間関係は個人的な業績より大切だと思う。
- ___ 進学や就職に関しては親の意見を尊重すべきである。
- ___ 自分の属しているグループの決めたことは尊重すべきである。
- ___ 自分の属しているグループが自分を必要としているならば、たとえそのグループとうまくいっていなくてもそこに居続けるべきである。
- ___ もし兄弟または姉妹が失敗すると自分も責任を感じる。
- ___ 自分の属するグループの人と意見が合わない場合は何も言うべきではない。
- ___ 誤解されるより、はっきり「no」といって断るほうが良いと思う。

- ___ 授業中に質問するのは恥ずかしくない。
- ___ 想像力が豊かであることは大切なことである。
- ___ 自分だけが誉められたり得をしたりしてもいやだとは思わない。
- ___ 家でも学校でも自分は同じ性格である。
- ___ 自立することは自分にとって重要なことである。
- ___ 誰と一緒にいても自分の性格は変わらない。
- ___ 出会ったばかりの目上の人でもニックネームで呼んでも構わないと思う。
- ___ 出会ったばかりの人でも思っていることをはっきり言うべきである。
- ___ 個性的であることは良いことだと思う。
- ___ 自分を一人の個人として意識することは大切なことである。
- ___ 健康はなによりも大切なことである。

EK 13. BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU – ÖLÇEK ÇALIŞMASI

ハジテペ大学

倫理委員会

ボランティア参加フォーム

この研究は、ハジテペ大学と早稲田大学心理学部の研究者によって行われています。研究の目的は、子供の頃の経験、文化と性格の関係性を定めることです。この研究に必要な倫理委員会の承認はハジテペ大学から許可を得ています。アンケートの質問に答えるのに約 20~30 分かかります。この研究に参加するかしないかを決めるのは、あなたの自由であり、すべてあなた次第です。研究の目的を達成するために、すべての質問に適切な回答を教えてください。このフォームを読んで確認することは、あなたが研究に参加することに同意することを意味します。この研究に参加してからでも、あなたがやめたいと思われる時はいつでもおやめになれます。この調査で知り得た個人情報につきましては守秘義務を遵守いたしますとともに、研究で得られたデータの結果は学術研究にのみ使用いたします。説明や本説明書にご質問やご不明な点がございましたら、お気軽にお問い合わせください。

Rumeysa Gunay Oge, ハジテペ大学心理学科, e-posta: rumeysagunay@hacettepe.edu.tr

調査前に参加者に提供すべき上記の情報を読みました。参加を依頼されたアンケートの範囲と目的、そしてボランティアとしての責任を理解しました。研究についての書面および口頭による説明は、以下の名前の研究者によって行われました。また、起こりうるリスクとメリットについて口頭で話されました。このような状況下で、私は、圧力や提案なしに、私自身の自由意志の問題の研究に参加することに同意します。

- 日付 (月/日/年) :
- 参加者:
 - 氏名:
 - 住所:
 - 電話番号:
 - 署名:
- 研究者:
 - 氏名:
 - メールアドレス:
 - 署名:

EK 14. DEMOGRAFİK FORM– ÖLÇEK ÇALIŞMASI

人口統計フォーム

次の選択肢から選び、空欄に適切な内容をご記入ください。

1. あなたは何歳ですか? :..... 歳

2. あなたの性別は?: 男性 女性 その他

3. あなたの最終学歴は?:

- 小学校 中学校 高校
 専門学校 大学・短期大学 大学院

4. あなたは結婚していますか?:

- 独身
 既婚
 離別/死別

5. あなたの兄弟は何人いますか? :.....人

6. あなたは生まれてから 18 歳になるまでどの国に一番長く住んでいましたか? :.....

7. あなたの国籍をお答えください:

8. あなたはこれまで、次の選択肢のうちどこに住んでいる期間が一番長かったですか?

- a. 大都市
b. 市
c. 町
d. 村

9. あなたはどのくらいの期間そこに住んでいましたか?年

10. あなたは今、誰と住んでいますか?

- a. 一人で
b. 友達と一緒に
c. 家族と一緒に

EK 15. ADÖLESAN DAYANIKLILIK ÖLÇEĞİ – JAPONCA

それぞれの文章が現在のあなたにどれくらいあてはまるかを考えて、1から5のいずれかの数字に○をつけてください。

1 : いいえ, 2 : どちらかというといいえ, 3 : どちらでもない,
4 : どちらかというとはいい, 5 : はい

1. 色々なことにチャレンジするのが好きだ	1	2	3	4	5
2. 自分の感情をコントロールできる方だ	1	2	3	4	5
3. 自分の未来にはきっといいことがあると思う	1	2	3	4	5
4. 新しいことや珍しいことが好きだ	1	2	3	4	5
5. 動揺しても、自分を落ち着かせることができる	1	2	3	4	5
6. 将来の見通しは明るいと思う	1	2	3	4	5
7. ものごとに対する興味や関心が強い方だ	1	2	3	4	5
8. いつも冷静でいられるようところがけている	1	2	3	4	5
9. 自分の将来に希望をもっている	1	2	3	4	5
10. 私は色々なことを知りたいと思う	1	2	3	4	5
11. ねばり強い人間だと思う	1	2	3	4	5
12. 自分には将来の目標がある	1	2	3	4	5
13. 困難があっても、それは人生にとって価値のあるものだと思う	1	2	3	4	5
14. 気分転換がうまくできない方だ	1	2	3	4	5
15. 自分の目標のために努力している	1	2	3	4	5
16. 慣れないことをするのは好きではない	1	2	3	4	5
17. つらい出来事があると耐えられない	1	2	3	4	5
18. 新しいことをやり始めるのはめんどろだ	1	2	3	4	5
19. その日の気分によって行動が左右されやすい	1	2	3	4	5
20. あきっぽい方だと思う	1	2	3	4	5
21. 怒りを感じるとおさえられなくなる	1	2	3	4	5

EK 16. ALGILANAN STRES ÖLÇEĞİ – JAPONCA

日本語訳 Perceived Stress Scale

下の表は、人がどのように感じたり振るまったりするかという例を挙げたものです。それぞれの項目について、そのようなことが、この1ヶ月間にどのくらいあったかを印して下さい。全くなかった場合は「無」に、ほとんどなかった場合は「稀」に、ときどきあった場合は「時々」に、よくあった場合は「よく」に、何度もあった場合は「頻」に○をつけて下さい。

	全くなし	ほとんどなし	ときどき	よくあった	何度もあった
この1ヶ月間、思いがけない事が起きて気が動転したことがどのくらいありましたか。	無	稀	時々	よく	頻
この1ヶ月間、あなたの人生にとって重要な事柄を自分でコントロールすることが出来なかったと感じたことがどのくらいありましたか。	無	稀	時々	よく	頻
この1ヶ月間、神経質になっている、あるいはストレスがたまっていると感じたことがどのくらいありましたか。	無	稀	時々	よく	頻
この1ヶ月間、イライラするような問題をうまく処理したことがどのくらいありましたか。	無	稀	時々	よく	頻
この1ヶ月間、生活の中で起きた大きな変化に上手に適應していると感じたことがどのくらいありましたか。	無	稀	時々	よく	頻
この1ヶ月間、自分の個人的な問題を扱う能力に自信を感じたことがどのくらいありましたか。	無	稀	時々	よく	頻
この1ヶ月間、自分にとって良い方向に事が運んでいると感じたことがどのくらいありましたか。	無	稀	時々	よく	頻
この1ヶ月間、しなければならないことに全部はうまく取り組めていないということがどのくらいありましたか。	無	稀	時々	よく	頻
この1ヶ月間、生活の中のいら立たいなことをコントロールすることがどのくらい出来ましたか。	無	稀	時々	よく	頻
この1ヶ月間、物事をうまく統制していると感じたことがどのくらいありましたか。	無	稀	時々	よく	頻
この1ヶ月間、あなたのコントロールのきかない範囲で起きた事に対して怒りを感じたことがどのくらいありましたか。	無	稀	時々	よく	頻
この1ヶ月間、ふと気がつくと、成しとげなければならない事柄に考えをめぐらせていた、ということがどのくらいありましたか。	無	稀	時々	よく	頻
この1ヶ月間、自分の時間の過ごし方をどのくらい自分でコントロール出来ましたか。	無	稀	時々	よく	頻
この1ヶ月間、大変な事があまりにも積み重なってしまっていて、乗り越えることが出来ないと感じたことが、どのくらいありましたか。	無	稀	時々	よく	頻

EK 17. GENEL İYİLİK HALİ İNDEKSİ – JAPONCA

付録 General Well-Being Schedule (GWBS)日本語版「主観的良好状態評価一覧」

過去1ヶ月間の、あなたの心身の状態についてお聞きます。

- 1 この1か月間、あなたのご気分は大体どのようでしたか？
 - 1 すばらしい
 - 2 とても良い
 - 3 おおむね良い
 - 4 浮き沈みが激しかった
 - 5 良くなかった
 - 6 非常に良くなかった

- 2 この1か月間、あなたは神経質になって悩んだりしましたか？
 - 1 きわめてそうだった(働いたり、ものごとに熱中できないほど)
 - 2 とてもそうだった
 - 3 かなりそうだった
 - 4 いくぶん - 悩むほどには
 - 5 少し
 - 6 まったくそうではなかった

- 3 この1か月間、自分の行動、考え、気持ちをしっかりコントロールできましたか？
 - 1 はい、確実に
 - 2 はい、ほとんどの場合
 - 3 大体できた
 - 4 あまりうまくできなかった
 - 5 いくぶん混乱していた
 - 6 とても混乱していた

- 4 この1か月間、あなたは悲しみを感じたり、希望をなくしたり、やっかいなことが多すぎると感じて、人生には期待などできないと、思いましたか？
 - 1 きわめてそうであった(あきらめそうになるくらい)
 - 2 とてもそうだった
 - 3 かなりそうだった
 - 4 いくぶん - それで悩まされるくらい
 - 5 少し
 - 6 まったくそうでなかった

- 5 この1か月間、あなたはストレスや、周りからの圧迫を受けていると感じましたか？
- 1 はい — 耐えられないくらい
 - 2 はい — かなりの程度
 - 3 はい — いくぶん、しかしいつもよりはひどく
 - 4 いくぶん、しかしいつも程度
 - 5 はい — 少し
 - 6 まったくなかった
- 6 この1か月間、あなたは人生にどれくらい幸福や満足、あるいは喜びを感じましたか？
- 1 きわめて幸福 — これほど満足したり、嬉しかったことはないくらい
 - 2 とても幸福
 - 3 かなり幸福
 - 4 満足している — 喜んでいる
 - 5 やや不満足
 - 6 とても不満足
- 7 この1か月間、あなたは理性を失って、何をしているかわからなくなってしまったと 思ったことはありましたか？
- 1 まったくなかった
 - 2 ほんのわずか
 - 3 いくらか — しかし、気にするほどではなかった
 - 4 いくらか — 少し気にした
 - 5 いくらか — かなり気にしている
 - 6 はい、とてもそうであり、非常に気にしている
- 8 この1か月間、気をもんだり、うろたえるようなことがありましたか？
- 1 きわめて多くあった — ほとんど病気になるくらい
 - 2 とても多くあった
 - 3 かなりあった
 - 4 いくらかあった — それで悩まされるくらい
 - 5 ほんのわずかしかなかった
 - 6 まったくなかった
- 9 この1か月間、朝起きた時の気分が良く、十分休めた気持ちはありましたか？
- 1 毎日
 - 2 ほとんど毎日
 - 3 かなりしばしば
 - 4 半分未満
 - 5 まれにしかなかった
 - 6 一回もなかった

- 10 この1か月間、何か身体の具合が悪かったり、自分の健康に関する不安に悩まされたことはありましたか？
- 1 いつも
 - 2 ほとんど毎日
 - 3 かなりしばしば
 - 4 半分未満
 - 5 まれにしかなかった
 - 6 1度もなかった
- 11 この1か月間、自分の生活の中に興味深いものがいろいろある、と感じましたか？
- 1 いつも
 - 2 ほとんどいつも
 - 3 多くの時
 - 4 時々
 - 5 ほんのわずかな時
 - 6 1度もなかった
- 12 この1か月間、気分が沈んで、ゆううつになることはありましたか？
- 1 いつも
 - 2 ほとんどいつも
 - 3 多くの時
 - 4 時々
 - 5 ほんのわずかな時
 - 6 1度もなかった
- 13 この1か月間、気持ちが落ち着いて、しっかりしていると感じましたか？
- 1 いつも
 - 2 ほとんどいつも
 - 3 多くの時
 - 4 時々
 - 5 ほんのわずかな時
 - 6 1度もなかった
- 14 この1か月間、くたびれ果てたと感じたことがありましたか？
- 1 いつも
 - 2 ほとんどいつも
 - 3 多くの時
 - 4 時々
 - 5 ほんのわずかな時
 - 6 1度もなかった

15 この1か月間、自分の健康についてどれくらい気にしましたか？

(たとえば「まったく気にしなかった」であれば0に○、「やや気にしていた」という方は、6から9で自分にあてはまりそうな数字に○をつけてください。16番から18番も同様です。)

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
↑					↑					↑
まったく気にしなかった				どちらともいえない				非常に気にした		

16 この1か月間、どれくらいリラックス、あるいは緊張していましたか？

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
↑					↑					↑
まったくリラックスしていた				どちらともいえない				非常に緊張していた		

17 この1か月間、どれくらい元気がありましたか？

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
↑					↑					↑
まったく元気がなかった				どちらともいえない				非常に元気があった		

18 この1か月間、どれくらい落ち込んだり、あるいは気分が良かったりしましたか？

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
↑					↑					↑
まったく落ち込んでいた				どちらともいえない				非常に気分が良かった		